

Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Ἐσχατολογικὲς Ἀνησυχίες

①

**Ἡ πρόσφατος
πληθωρικὴ «Ἀντι-χριστολογία»
καὶ οἱ ἐπικίνδυνες παρενέργειές της**

*Προτάσεις θεραπείας
τῆς ἐσχατολογικῆς
χαραγματο-φοβίας καὶ ἀριθμο-φοβίας*

— 0 —

ὑπόμνημα
τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς
πρὸς τὴν
Ἱερὰν Σύνοδον τῶν Ἐνισταμένων

Ὀκτώβριος 2010

Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Ἐσχατολογικὲς Ἀνησυχίες

Ἔργασία Α'

Περιεχόμενα

● Ἀπολυτίκιον καὶ Ἱερὰ Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου	4
● Εἰσαγωγικὲς Σκέψεις	5
● Εὐχὴ Ἰκετήριος	8
A' Ἡ πρόσφατος Ἀντι-χριστολογία καὶ ἡ συμπτωματολογία της	9
■ A₁ Ἀντι-χριστολογία καὶ Ἀντι-χριστολόγοι	11
■ A₂ Ἀντι-χριστολογικὴ παθολογία	12
B' Ἑσχατολογία τῶν Ἀμερικανῶν Χιλιαστῶν	13
■ B₁ Ἄκριτος εἰσαγωγή καὶ τραγικὰ ἀποτελέσματα	15
■ B₂ Βήματα ἀπεξαρτήσεως	16
Γ' Ἱερὰ Ἀποκάλυψις καὶ «Χάραγμα»	17
■ Γ₁ Δὲν ἔχει ἀκόμη «ἀποκαλυφθῆ» ὁ «Ἀντίχριστος»	19
■ Γ₂ «Ἐξάλειψον τὰ χεράγματα»	22
■ Γ₃ Διαδικασία ἐπιβολῆς τοῦ «Χεράγματος»	24
■ Γ₄ Συμβολικὸ «Χάραγμα» καὶ πνευματικὴ διαδικασία	26
■ Γ₅ Ἡ «Σφραγὶς τοῦ Ἀρνίου» καὶ τὸ «Χάραγμα»	32
■ Γ₆ Ὁ ἀριθμὸς 666 εἶναι οὐδέτερος	35
■ Γ₇ Ὁ ἀριθμὸς 666 δὲν εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου	39
■ Γ₈ Ἡ ἀπομυθοποιήσις τοῦ ἀριθμοῦ 666	41
■ Γ₉ Ὁ ἀριθμὸς 666 δὲν εἶναι καὶ δὲν λειτουργεῖ ὡς «προ-Χάραγμα»	50
■ Γ₁₀ Μήνυμα Οἰκοδομῆς, Παραμυθίας καὶ Ἑλπίδος	56
■ Γ₁₁ Προσπάθεια «ἐκκλησιαστικῆς ἀναγνώσεως»	64
◆ Βιβλιογραφικὴ Διευκρίνισις	70

Ἐπὶ τῇ ἱερᾷ μνήμῃ τῆς Μεταστάσεως
τοῦ Ἁγίου καὶ Ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ,
Παρθένου, Ἐπιστηθίου καὶ Ἠγαπημένου Φίλου τοῦ Κυρίου

Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου

26ῆ Σεπτεμβρίου

Ἀπολυτίκιον ἕτερον *

Ἦχος γ'. Τὴν ὠραιότητα.

Τοῦ Διδασκάλου Σου
τῷ στήθει ἔπεσες,
ἐξ οὗ ἀπήντησας
Φῶς τὸ τῆς Χάριτος,
τῶν θεολόγων γεγονῶς
τὸ πρότυπον, Ἰωάννη·
Σάρκωσιν ἐκήρυξας
τὴν τοῦ Λόγου, μακάριε,
Φῶς δὲ τὸ Τρισήλιον
συγγραφαῖς Σου ἐξέχεας·
καὶ νῦν φωταγωγεῖς
τοὺς βοῶντας·
χαίροις ὁ μύστης τῶν ἀρρήτων!

(* Ποίημα Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης Φυλῆς Ἀττικῆς (18.12.2005).

Εισαγωγικές Σκέψεις

1. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐνισταμένων, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1995, μέσῳ *Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς*, παρακολουθεῖ καὶ μελετᾷ ἐπισταμένως τὴν σύγχρονό μας πληθωρική *Ἀντιχριστολογία* καὶ τὴς ἐπικίνδυνες παρενέργειές της, καρπὸς δὲ τῆς μελέτης αὐτῆς εἶναι ἓνα ἐμπεριστατωμένο *Ἐπόμνημα* ἑβδομήντα περίπου σελίδων, τὸ ὁποῖο ἐνεκρίθη μὲν συνοδικῶς κατὰ τὸ ἔτος 2000, ἀλλὰ δὲν ἐκρίθη σκόπιμον νὰ δημοσιευθῇ ἀμέσως, ἐν ἀναμονῇ ὠριμωτέρων συνθηκῶν.

2. Ἐποβάλλοντες τώρα στὴν κρίσι τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Συνειδήσεως* τὸ *Ἐπόμνημα* αὐτό, θεωροῦμε ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νὰ προβοῦμε σὲ μερικὲς *Εἰσαγωγικὲς Σκέψεις*, προκειμένου

• **ἀφ' ἑνὸς μὲν** νὰ διευκρινισθοῦν τὰ αἷτια τῆς σχετικῆς μεγάλης καθυστερήσεως τῶν πορισμάτων μας,

• **ἀφ' ἑτέρου δὲ** νὰ συνειδητοποιηθῇ πληρέστερα ἡ σοβαρότης τοῦ ζητήματος τῶν συγχρόνων *Ἐσχατολογικῶν Ἀνησυχιῶν* καὶ ὁ ἄμεσος κίνδυνος νὰ ἀλλοιωθῇ ἡ γνησία *Ὁρθόδοξος Ἐσχατολογία* ἐὰν τυχὸν γίνῃ δεκτὴ ἡ βᾶσις καὶ ἡ νοοτροπία αὐτῶν τῶν *Ἀνησυχιῶν*.

3. Ἐν πρώτοις λοιπὸν, διευκρινίζομε σχετικὰ μὲ τὴν καθυστέρησι, ὅτι ἡ πρωταρχικὴ ὁδηγία πρὸς τὴν *Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ* ἀφοροῦσε τὴν διερεύνησι τῆς φημολογουμένης σχέσεως *Γραμμωτῶν Κωδίκων* καὶ «666», διότι τὰ ὑπὸ ἐκδοσιν νέα δελτία πολιτικῶν ταυτοτήτων θὰ ἔφεραν ἐπ' αὐτῶν *Γραμμωτοὺς Κώδικες*.

α. Τὸ θέμα ὁμως αὐτό, δηλαδὴ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ «666» στοὺς *Γραμμωτοὺς Κώδικες*, ὡς καθαρὰ τεχνολογικό, ἦταν πολὺ εὐκόλο νὰ διαλευκανθῇ βᾶσει τῶν ἐπιστημονικῶν προδιαγραφῶν κατασκευῆς καὶ λειτουργίας τῶν *Γραμμωτῶν Κωδίκων*: εὐλόγως λοιπὸν θὰ ἀνεμένετο, ὅτι ἡ διακήρυξις τῆς ἀληθείας, ὅτι οἱ *Γραμμωτοὶ Κώδικες* δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσι μὲ τὸ «666», θὰ προξενοῦσε αἴσθημα ἀνακουφίσεως στοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐπομένως ἐκτόνωσι τῆς ἐντάσεως καὶ ἀγωνίας των.

β. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἔρευνα μᾶς ἐβοήθησε νὰ συνειδητοποιήσωμε πολὺ σύντομα, ὅτι ἡ ἀνησυχία τῶν εὐσεβῶν δὲν ἀφοροῦσε ἀπο-

κλειστικὰ καὶ μόνο τὴν σχέσι τῶν *Γραμμωτῶν Κωδίκων* (καὶ εὐρύτερα τῶν ταυτοτήτων) μὲ τὸ «666», ἀλλὰ ὅτι αὐτὸ τὸ ζήτημα ἦταν ἀπλῶς καὶ μόνο τὸ **κέντρο**, περίξ τοῦ ὁποῖου περιστρέφετο μία σειρὰ συναφῶν προβλημάτων καὶ ἀνησυχιῶν· ἂν αὐτὰ δὲν ἀντεμετωπιζόντο συνολικὰ καὶ δὲν ἐδίδοτο μία ἀπὸ κοινοῦ ἀπάντησις, δὲν θὰ ἐβοηθούσαμε οὐσιαστικὰ τὸ Ποίμνιό μας νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν σύγχυσι ποὺ ἔχει περιέλθει, ἀλλὰ καὶ νὰ προστατευθῇ ἀπὸ μελλοντικὲς παρόμοιες καταστάσεις.

γ. Ἐπίσης, ἓνας ἄλλος σοβαρώτατος παράγων ἐπιβραδύνσεως τῆς ἐργασίας μας ἦταν ὅτι, προϊόντος τοῦ χρόνου, τὰ συναφῆ αὐτὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἔχρηζον μιᾶς ἀπὸ κοινοῦ ἀντιμετωπίσεως, ἐπολλαπλασιάζοντο ταχέως καὶ συνεχῶς, περαιτέρω δὲ περιεπλέκοντο τόσο πολὺ μέσῳ αὐθαιρέτων διεργασιῶν οὕτως, ὥστε νὰ διανοίγονται διαρκῶς καὶ νέοι ὀρίζοντες ἐρεῦνης καὶ ἐμβραθύνσεως, στὴν προσπάθεια γιὰ μία πληρέστερη ἐνημέρωσι καὶ κατανόησι τοῦ ὄντως πρωτοφανοῦς, πολυπλεύρου καὶ πολυσυνθέτου αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ κοινωνικοῦ φαινομένου.

4. Ἐν συνεχείᾳ, καὶ ὡς ἀπόρροια τῶν ἀνωτέρω, μὲ πραγματικὴ ἐν Χριστῷ ἀγωνία καὶ προσπίπτοντες προσευχητικὰ στὴν ὁδηγητικὴ χάρι τῆς Ἐπερευλογημένης Θεοτόκου, ἦλθαμε ἀντιμέτωποι μὲ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῶν συγχρόνων *Ἐσχατολογικῶν Ἀνησυχιῶν* καὶ μὲ τοὺς σωτηριολογικοὺς κινδύνους ποὺ συνεπάγεται ἡ ἄκριτος ἀποδοχὴ ὅλων τῶν παρερμηνειῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἐξω-ἐκκλησιαστικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα διεγείρουν αὐτὲς τὴς *Ἀνησυχίης*.

α. Ἡ ἔρευνά μας ἔχει πλήρως ἀποσαφηνίσει, ὅτι ἡ Ἀγιωτάτη Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας διέρχεται, ὕστερα ἀπὸ δύο χιλιετίες ζωῆς, τὴν περίοδο τοῦ λεγομένου **Τρίτου Ἐσχατολογικοῦ Κύματος**, τὸ ὁποῖο ἔφερε μὲ ἰδιαίτερη ἔντασι στὴν ἐπιφάνεια τὴν πολυμερῆ κρίσι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος καὶ τὴν ὀδυνηρὰ διαπίστωσι, ὅτι ἔχουν ἀπολεσθῇ ἢ τείνουν νὰ ἀπολεσθοῦν τὰ χαρισματικὰ ἐκεῖνα

κριτήρια που θα ικάνωναν Αυτό να διαγνώση ὀρθῶς καὶ νὰ ἀντιμετωπίση ἐπιτυχῶς τὶς προκλήσεις τῆς ἱστορίας.

β. Διευκρινίζομε, ὅτι ἡ περίοδος τοῦ λεγομένου **Πρώτου Ἐσχατολογικοῦ Κύματος** καλύπτει τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνες τοῦ Χριστιανισμοῦ: τότε οἱ ἱστορικὲς προκλήσεις (ἐντασις τῶν διωγμῶν, μέγας κίνδυνος ἐκ τῆς πολυαιρέσεως τοῦ πολύκλαδου Γνωστικισμοῦ, χαλάρωσις ἡθῶν τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐκκοσμίκευσις, ἀποδοχὴ μεσσιανικῶν ἀντιλήψεων ἐκ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ), συνέτειναν στὴν νόθευσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐσχατολογίας.

♦ Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴν τὸ **Κεφάλαιον Κ'** τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως ἐρμηνεύεται κατὰ γράμμα, ἢ *Χιλιετῆς Βασιλεία/Μεσοβασιλεία* ἀναμένεται ὡς λυτρωτικὴ λύσις καὶ ἐπιφανεῖς μορφαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑποστηρίζουν τὸν *Χιλιασμὸ* ὡς θεμελιώδη διδασκαλία τῆς νέας Πίστεως (Ἅγιοι Παπίας, Ἰουστίνος, Εἰρηναῖος, Μεθόδιος, Ἰππόλυτος, Βικτωρίνος κ.ἄ.).

γ. Ἡ περίοδος τοῦ λεγομένου **Δευτέρου Ἐσχατολογικοῦ Κύματος** καλύπτει τοὺς ζοφεροὺς αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας: τότε καὶ πάλι οἱ ἱστορικὲς προκλήσεις (κατάρρευσις τῆς Χριστιανικῆς Αὐτοκρατορίας, δουλεία, ἐξαθλίωσις, ἐξισλαμισμοί, ἐντονη παπικὴ προπαγάνδα, βαθεῖες θεολογικὲς ἐπιδράσεις ἐκ τῆς προτεσταντικῆς ἰδίως Δύσεως), συνέτειναν σὲ μία νέα ἀπόπειρα νοθεύσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐσχατολογίας.

♦ Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴν ἡ προσοχὴ μετατοπίζεται στὸ **Κεφάλαιον ΙΓ'** τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως, τὸ ὁποῖο ἐρμηνεύεται ἐπίσης κατὰ γράμμα, ὁ Πάπας/Παπισμὸς καὶ ὁ Μωάμεθ/Μωαμεθανισμὸς (Τοῦρκοι καὶ Λατῖνοι) ἀποτελοῦν τὰ δύο «Θηρία» ἢ καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἀντίχριστο, ἢ κατάλυσις αὐτῶν καὶ ἡ ταυτόχρονος ἀνάστασις τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας ἀναμένεται ὡς μία *Χιλιετῆς Βασιλεία/Μεσοβασιλεία* καὶ ἐπιφανεῖς μορφαὶ τοῦ Γένους καλλιεργοῦν τὶς ιδέες αὐτὲς σὲ λαϊκὸ ἐπίπεδο, ὡς αὐθεντικὲς ἀποκαλύψεις.

5. Ἡ μελέτη τῆς σχετικῆς παθολογίας τῶν δύο δεκαετιῶν τοῦ συγχρόνου μας **Τρίτου Ἐσχατολογικοῦ Κύματος** (1980-2000) ἀπέδειξε τὴν συγγενεία του μὲ τὰ δύο προηγούμενα **Κύματα**, τηρουμένων βεβαίως τῶν ἀναλογιῶν:

τώρα οἱ ἐκρηκτικὲς ἱστορικὲς προκλήσεις (ἰλιγιάδης ἐξέλιξις τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων καὶ τῶν πρακτικῶν ἐφαρμογῶν, ἐνοποίησης τοῦ κόσμου μέσῳ τῆς πολυ-επιπέδου παγκοσμιοποιήσεως, ἐλευθέρᾳ διακίνησις ἰδεῶν, ραγδαία ἐξάπλωσις μὴ χριστιανικῶν δοξασιῶν καὶ ἡθῶν, πολύμορφος συγκρητισμὸς, βαθεῖα ἐκκοσμίκευσις τῶν Χριστιανῶν, θραῦσις μακραιῶνων κοινωνικῶν προτύπων καὶ αὐτούσια ἀποδοχὴ ἔσχατολογικῶν ἀντιλήψεων ἐκ τοῦ Προτεσταντισμοῦ), συντείνουν σὲ μία ἀνανεωμένη προσπάθεια νοθεύσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐσχατολογίας.

♦ Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴν τὸ **Κεφάλαιον ΙΓ'** τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως ἐρμηνεύεται καὶ πάλι κατὰ γράμμα, ἢ προσοχὴ τῶρα μετατοπίζεται στὸ «*χάραγμα*» καὶ τὸν «*ἀριθμὸν τοῦ Θηρίου*», οἱ *Γραμμωτοὶ Κώδικες* καὶ τὰ συναφῆ αὐτοματοποιημένα ἠλεκτρονικὰ συστήματα θεωρεῖται ὅτι ἐγκαινιάζουν τὴν περίοδο τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅπου θὰ ἐπικρατῇ ἓνα *Ἀχρήματο Οἰκονομικὸ Σύστημα*, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου θὰ λειτουργῇ ἡ ὁποιαδήποτε κάρτα ὡς «*χάραγμα*» καὶ «*ἀριθμὸς τοῦ Θηρίου*», ἢ *Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις* θὰ εἶναι τὸ πρῶτο «*Θηρίο*» καὶ τὸ *Κομπιούτερ τῶν Βρυξελλῶν* τὸ ἄλλο «*Θηρίο*», ὁ Ἀντίχριστος θὰ εἶναι ὁ Πρόεδρος τῆς *Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως* κ.ἄ.

6. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο, ὅτι κοινὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τῶν τριῶν **Ἐσχατολογικῶν Κυμάτων** εἶναι τὰ ἑξῆς:

α. Ἡ παρανόησις τοῦ ἀληθοῦς χαρακτήρος, δηλαδὴ τῆς μεταφορικῆς καὶ πνευματικῆς ἐννοίας τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως.

β. Ἡ συνεχὴς προσπάθεια τῆς κατὰ γράμμα ἐρμηνείας τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως.

γ. Ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἡ Ἰ. Ἀποκάλυψις ἀποτελεῖ ἓνα *μελλοντολογικὸ κείμενο*, δηλαδὴ ἓνα κωδικοποιημένο *Χρησιμολόγιον* ἢ ἓνα *Προφητικὸ Χρονολόγιον*, ποὺ ἐξαγγέλλει συγκεκριμένους ἱστορικὲς ἐξελίξεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας.

δ. Ἡ ἀπόπειρα ἀποκωδικοποιήσεως/ἀποκρυπτογραφίσεως τῶν συμβόλων τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως μέσῳ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἐκάστης περιόδου.

- ε. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἡ Ἰ. Ἀποκάλυψις ἔχει γραφή γιὰ μία συγκεκριμένη ἐποχή καὶ ἀφορᾷ ἀποκλειστικὰ καὶ ταυτίζεται μὲ τὴν περίοδο κάθε **Κύματος**.
- ς. Ἡ προσπάθεια ἐρμηνείας τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως ἐν σχέσει καὶ ἀναφορᾷ πρὸς ἓνα **Ἱστορικὸ Κέντρο**: Ρώμη/Εἰδωλολατρικὴ Αὐτοκρατορία, Μωάμεθ/Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, Μόσχα/Γῶγ καὶ Μαγώγ, Βρυξέλλες/Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις.
- ζ. Ἡ ἐπίδρασις στὴν ἐρμηνεία τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως ἑτεροθρήσκων (Ἰουδαϊκῶν) καὶ ἑτεροδόξων (Προτεσταντικῶν) ἐσχατολογικῶν δοξασιῶν.
7. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μας ἔχει σχηματίσει τὴν ἐδραία πεποίθησι, ὅτι ἡ μακροχρόνια ἀνεξέλεγκτη διαδικασία διασπορᾶς καὶ ἀναμίξεως μὴ ὀρθοδόξων ἐσχατολογικῶν δοξασιῶν (λαϊκῆς καὶ ἐξω-εκκλησιαστικῆς προελεύσεως), ἔχει παραγάγει ἓνα σύνολο ἄκρως ἐπικίνδυνο, τὸ ὁποῖο ἔχει ἐπηρεάσει ἄμεσα καὶ βαθεῖα τοὺς εὐσεβεῖς, ἔχει ὀδηγήσει αὐτοὺς σὲ ἀπερίγραπτη σύγχυσι καὶ τοὺς ὠθεῖ στὴν υἱοθέτησι ἑνὸς ἥθους ἀντι-εκκλησιαστικοῦ καὶ ἀντι-κοινωνικοῦ.
8. Ἄν καὶ ἡ ἐπιδείνωσις συνεχίζεται ὁσημέραι, ἡ πείρα ἐκ τῶν δύο προηγούμενων **Ἐσχατολογικῶν Κυμάτων** παρέχει στὴν ἐποχή μας τὴν ἐλπιδοφόρα εὐχέρεια στοὺς Ὀρθοδόξους Ποιμένας, εἰδικὰ μάλιστα σὲ ἐκείνους ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν, ἐλέω Θεοῦ, Ἰησοῦστικὲς καὶ Εὐχαριστιακὲς προϋποθέσεις, νὰ δράσουν θεραπευτικὰ καὶ νὰ ἀπαλλάξουν τοὺς εὐσεβεῖς ἀπὸ τὸ **ἐσχατολογικὸ ἄγχος**, μὲ τὴν προβολὴ τῆς εἰρηνοχύτου **Ὀρθοδόξου**

Ἐσχατολογίας, τῆς ὁποίας κέντρο εἶναι ἡ χαρισματικὴ ἀνανέωσις καὶ διατήρησις τῆς **Σφραγίδος τοῦ Ἀρνίου**, μοναδικῆς προϋποθέσεως γιὰ τὴν συμμετοχὴ **«εἰς τὸ Δεῖπνον τοῦ Γάμου τοῦ Ἀρνίου»** (Ἀποκαλ. ιθ' 9).

9. Αὐτὲς οἱ **Εἰσαγωγικὲς Σκέψεις** παραπέμπουν ἤδη σὲ ἓνα ἀρκετὰ διευρυμένο θεματολόγιο, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι δυνατὸν βεβαίως νὰ ἀντιμετωπισθῇ πλήρως καὶ λεπτομερῶς ἀπὸ ἓνα συνοπτικὸ **Ἑπόμνημα**, ποῦ ἀποβλέπει μόνον σὲ μία πρώτη ποιμαντικὴ προσέγγισι.

α. Πρὸς τὸ παρόν, παραμένομε στὰ καίρια ζητήματα καὶ ἐπιχειροῦμε **«ἔργον διακονίας»** (Ἐφεσ. δ' 12), **«ἵνα μὴ τὸ χαλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον»** (Ἐβρ. ιβ' 13), ἀπευθυνόμενοι μὲ τρόπο σαφῆ καὶ ἀπλὸ στοὺς καλοπροαιρέτους εὐσεβεῖς.

β. Δύο ἄλλες σχετικὲς ἐργασίες, πολυσύνθετες καὶ ἐκτεταμένες, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τὴν προϋπόθεσι καὶ τὴν θεωρητικὴ βᾶσι τοῦ παρόντος **Ἑπομνήματος**, θὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τῆς **Ἐκκλησιαστικῆς Συνειδήσεως** μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ **Ἑπομνήματος**.

10. Ἐπειδὴ ἡ προσευχὴ, ὅπως μᾶς ἔχουν διδάξει οἱ Ἅγιοι Πατέρες, ἀποτελεῖ τὴν ὁδὸν τῆς θεογνωσίας καὶ ἐφ' ὅσον μόνον μὲ **«πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως»** (Ἐφεσ. α' 17) προσεγγίζονται καὶ κατανοοῦνται τὰ ζητήματα τῆς Ἁγίας Πίστεώς μας καὶ εἰδικὰ τὰ ἀφορῶντα τὴν Ἰ. Ἀποκάλυψιν, ἔχομε συντάξει μίαν **Εὐχὴν Ἰκετήριον**, ὥστε οἱ εὐσεβεῖς νὰ ἀρχίζουν καὶ συνεχίζουν τὶς **ἀποκαλυπτικὲς μελέτες** τους, δεόμενοι καὶ ἐπιζητοῦντες τὸν θεῖο φωτισμὸ τοῦ Παρακλήτου.

Εὐχὴ Ἰκετήριος εἰς τὸ νοῆσαι ὀρθῶς τὰ μέλλοντα συμβαίνειν ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς

Κύριε ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν· ὁ τῆ ἀφάτῳ Σου ἀγαθότητι ταπεινώσας Σεαυτόν, καὶ τῆ ἐνσάρκῳ Σου Οἰκονομίᾳ ἐπιστρέψας τὸ ἀπολωλὸς ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς· ὁ ἐντειλάμενος ἡμῖν, ἵνα γρηγορῶμεν προσευχόμενοι καὶ προσδοκῶντες τὴν Σὴν ἔνδοξον Δευτέραν Παρουσίαν, ἐν ἣ ἐρχόμενος μέλλεις κρίναι ζῶντας καὶ νεκροὺς καὶ μεταστοιχειῶσαι τὰ σύμπαντα, ὥστε ἐν καινότητι οὐρανοῦ καὶ γῆς εἶναι τοὺς Σοὺς δούλους καὶ ἐντρυφᾶν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ τῆς Σῆς ἀτελευτήτου Βασιλείας.

Αὐτός, Δέσποτα, πρόσδεξαι καὶ νῦν τὴν δέησιν ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἀναξίων δούλων Σου, καὶ καταύγασον ἡμῶν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὸ νοεῖν ὀρθῶς καὶ ἐρμηνεύειν ἀπλανῶς τὰ κατὰ τὴν Σὴν εὐδοκίαν μέλλοντα συμβαίνειν ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς, ἵνα, τῆ εἰρηνοποιῶ Σου χάριτι, μὴ ἦ σχίσματα τῆ ἀχράντῳ Σου Νύμφῃ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐνότης καὶ ἀγιασμὸς ἐν ὁμοσίᾳ καὶ ἀγάπῃ, ἀξιῶν ἡμᾶς καὶ τῆς μερίδος τῶν ἐν ἐργηγόρσει καὶ νήψει φρονίμων παρθένων.

Πρεσβεύαις τῆς ὑπερευλογημένης Μητρὸς Σου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάντων Σου τῶν Ἁγίων. Ἀμήν!

❖ **«Διὸ καὶ πρὸ παντός, καὶ μᾶλλον θεολογίας, εὐχῆς ἀπάρχεσθαι χρεῶν, οὐχ ὡς ἐφελκομένους τὴν ἀπανταχῆ παροῦσαν καὶ οὐδαμῇ Δύναμιν, ἀλλ' ὡς ταῖς θεαῖς μνεΐαις καὶ ἐπικλήσεσιν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίζοντας Αὐτῇ καὶ ἐνοῦντας».**

[«Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν πρὶν ἀπὸ κάθε πράγμα, καὶ περισσότερο πρὶν ἀπὸ τὴν θεολογία, πρέπει νὰ ἀρχίζωμε μὲ προσευχή, ὄχι γιὰ νὰ ἐλκύσωμε τὴν θεία Δύναμι, ἢ ὅποια εἶναι παροῦσα πανταχοῦ καὶ πουθενά, ἀλλὰ γιὰ νὰ παραδώσωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς Αὐτὴν καὶ νὰ ἐνωθοῦμε μαζί Της διὰ μέσου τῶν θείων μνημονεύσεων καὶ ἐπικλήσεων»].

(Ἁγίου Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, PG τ. 3, στλ. 680D/Περὶ Θείων Ὄνομάτων, Κεφάλαιον Γ', § 1).

❖ **«Τὸ δὲ Πνεῦμα ἀποκαλύψει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, πρὸς τὸ καὶ τὰ θαυμάσια ἐκ τούτου κατανοῆσαι, καὶ ἐνοπτρίσασθαι μὲν καὶ τὸ κατὰ Χριστὸν Μυστήριον διὰ τοῦ ἐσόπτρου τοῦ γράμματος, ἰδεῖν δὲ καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς κάλλος αὐτῷ ἐμφαινόμενον, καὶ εἰς τὴν τῶν ἡθῶν κατακόσμησιν ἡμᾶς ἐκκαλούμενον».**

(Ἁγίου Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, PG τ. 126, στλ. 576A/Προοίμιον τῆς Ἐξηγήσεως τῶν Ἁγίων Προφητῶν).

Α΄
Ἡ πρόσφατος Ἀντι-χριστολογία
καὶ
ἡ συμπτωματολογία της

Α' Ἡ πρόσφατος Ἀντι-χριστολογία καὶ ἡ συμπτωματολογία τῆς

■ Α, Ἀντι-χριστολογία καὶ Ἀντι-χριστολόγοι

1. Ὡς Ἀντι-χριστολογία, εἰδικὰ στὴν παροῦσα ἐργασία μας, χαρακτηρίζομε τὴν πνευματικὴ ἐκείνη νόσο, ἡ ὁποία ὅταν προσβάλλῃ τὸν εὐσεβῆ Χριστιανό, προκαλεῖ εἰς αὐτὸν τὴν σχεδὸν μονομανῆ τάσι νὰ ἀσχολῆται διαρκῶς μὲ ἀντι-χριστολογικὰ θέματα, ὅπως λόγου χάριν:

◆ «Ὁ Ἀντίχριστος εὐρίσκεται ἐπὶ θύραις... Οἱ Προφητεῖες περὶ Ἀντιχρίστου ἐκπληρώνονται στὶς ἡμέρες μας. Πρέπει νὰ διακριβώσωμε τὰ προδρομικὰ σημεῖα τοῦ Ἀντιχρίστου... Εἶναι ἀνάγκη νὰ μελετοῦμε ἐνημερωτικὰ βιβλία, τευχίδια καὶ φυλλάδια ποὺ πραγματεύονται τὸν τρόπον δράσεως τοῦ Ἀντιχρίστου, ὥστε νὰ προφυλαχθοῦμε...».

2. Οἱ ἐνστερνιζόμενοι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ἦθος τῆς Ἀντι-χριστολογίας, δηλαδὴ οἱ Ἀντι-χριστολόγοι, ζοῦν ἐντὸς ἐνὸς νοσηροῦ πνευματικοῦ κλίματος, ὅπου ἐπικρατοῦν ἐσχατολογικὲς δοξασίαι, οἱ ὁποῖες δὲν ἀποτελοῦν τὴν ἐπίσημο διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ ἢ διαστρεβλώνουν αὐτὴν ἢ προέρχονται ἀπὸ ἐξω-εκκλησιαστικὲς πηγές ἢ στὸ σύνολό τους συνιστοῦν αὐθαίρετες καὶ/ἢ δαιμονικὲς φαντασιώσεις.

◆ Ἀποτέλεσμα τοῦ ἀντι-χριστολογικοῦ ἠθους εἶναι νὰ ἀνακαλύπτωνται παντοῦ ἀντι-χριστολογικὰ τεκμήρια, τὰ ὁποῖα τελικὰ μετατοπίζουν τὸ ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὴν φωτεινὴ, ἐλπιδοφόρο καὶ χαρισματικὴ Χριστολογία, στὴν ζοφερά, ἀπαισιόδοξο καὶ δαιμονικὴ Ἀντι-χριστολογία.

■ Α₂ Ἀντι-χριστολογικὴ παθολογία

3. Προκειμένου νὰ λειτουργήσωμε θεραπευτικὰ κατὰ τῆς δεινῆς νόσου τῆς Ἀντι-χριστολογίας, ἡ ὁποία στὶς ἡμέρες μας ἔχει λάβει διαστάσεις πανδημίας, θὰ πρέπει νὰ καταγράψωμε τὰ κυριώτερα σύγχρονα συμπτώματά της, τὰ ὁποῖα συνοφίζονται ὡς ἑξῆς:

α. γίνεται συνεχῆς λόγος περὶ ταυτοτήτων τοῦ Ἀντιχρίστου ἢ περὶ καρτῶν τοῦ Ἀντιχρίστου, οἱ ὁποῖες θεωροῦνται ὡς τὸ προ-χάραγμα ἢ ὁ ἀρραβὼν τοῦ τελικοῦ «χάραγματος τοῦ Θηρίου».

β. γράφεται διαρκῶς, ὅτι οἱ Γραμμωτοὶ Κώδικες εἶναι τὸ «χάραγμα τοῦ Θηρίου» ἢ περιέχουν ἢ ταυτίζονται μὲ τὸ «666», ποὺ θεωρεῖται ὡς σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ χαρακτηρίζεται ὡς «δυσώνυμος ἀριθμός».

γ. ὑποστηρίζεται δογματικά, ὅτι ὁ Ἀντίχριστος θὰ χρησιμοποίησῃ ἓνα παγκόσμιον Ἀχρήματο Οἰκονομικὸ Σύστημα, προκειμένου νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ σὲ ἀδιέξοδο καὶ νὰ μᾶς

ἐκβιάσῃ στὴν ἄρνησιν τῆς Πίστεώς μας.

δ. λέγεται μὲ πλήρη βεβαιότητα, ὅτι αὐτὸ «Τὸ Νέο Σύστημα Χρήματος» ὑπηρετεῖται συνειδητὰ ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ ἄλλους Διακρατικούς καὶ Διεθνεῖς Ὄργανισμούς, οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν συνωμοτικά, ὡς ὄργανα τοῦ Ἀντιχρίστου, ὥστε νὰ δεχθοῦμε τελικὰ μὲ τὴν θέλησίν μας τὸ «χάραγμα τοῦ Θηρίου».

ε. διαδίδεται εὐρέως, ὅτι ὅλα τὰ πρόσφατα προϊόντα τῆς τεχνολογίας, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἄμεσο ἢ ἔμμεσο σχέσι μὲ τοὺς Γραμμωτοὺς Κώδικες, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅλα τὰ αὐτοματοποιημένα ἠλεκτρονικὰ συστήματα ἀναγνώσεως, ἀρχειοθετήσεως, ἐπεξεργασίας, ἀναγνώσεως κλπ. εἶναι ὕποπτα καὶ ἐντάσσονται στὸ συνωμοτικὸ αὐτὸ σχέδιο τοῦ Ἀντιχρίστου γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ τελικοῦ «χάραγματός» του.

Β'
Ἑσχατολογία
τῶν
Ἀμερικανῶν Χιλιαστῶν

Β' Έσχατολογία τῶν Ἀμερικανῶν Χιλιαστῶν

■ Β, Ἄκριτος εἰσαγωγή καὶ τραγικὰ ἀποτελέσματα

1. Τὰ ἀνωτέρω ἀντι-χριστολογικὰ συμπτώματα ἔχουν τὴν ἀφετηρία τους στὴν προτεσταντικὴ Έσχατολογία τῶν Ἀμερικανῶν Χιλιαστῶν, τῶν ὁποίων τὰ σχετικὰ συγγράμματα εἰσάγονται ἀφειδῶς καὶ ἀκρίτως στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ ὀρθοδόξους Ἀντι-χριστολόγους καὶ διαδίδονται εὐρέως στὰ λαϊκὰ ἰδίως στρώματα τῶν εὐσεβῶν¹.

◆ Εἶναι ἐνδεικτικόν, ὅτι σὲ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ βιβλία τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων Ἀντι-χριστολόγων περιέχονται κείμενα, ἀπόψεις καὶ φωτογραφίες ἀπὸ ἀντι-χριστολογικὰ συγγράμματα τοῦ ἀμερικανικοῦ ἀκράιου Προτεσταντισμοῦ, παρὰ τὸ ὅτι αὐτὰ τὰ ἔργα ἀκόμη καὶ στὶς Η.Π.Α. ἔχουν ἀπορριφθῆ ἀπὸ τὴν σοβαρὰ πτέρυγα τῶν Προτεσταντῶν, ὡς ἐξωφρενικὰ καὶ παρανοϊκὰ.

2. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνεξελέγκτου εἰσαγωγῆς καὶ ἀποδοχῆς τῆς προτεσταντικῆς Ἀντι-χριστολογικῆς Γραμματείας στὴν Πατρίδα μας εἶναι ὄντως τραγικά, ἐφ' ὅσον μέσῳ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς:

α. ἔχει συσκοτισθῆ καὶ νοθευθῆ ἡ Ὁρθόδοξος Ἀποψὶς γιὰ τὰ ἐσχατολογικὰ θέματα, ἢ ὅποια εὐρίσκεται στὸν ἀντίποδα τῆς Έσχατολογίας τῶν Ἀμερικανῶν Χιλιαστῶν καὶ τῶν ὀρθοδόξων Ἀντι-χριστολόγων.

β. ἔχει δημιουργηθῆ μία ἐφιαλτικὴ ἀτμόσφαιρα τρόμου καὶ φόβου καὶ ὑποψίας τῶν πάντων, ξένη τελείως πρὸς τὸ Ὁρθόδοξο Ἴηθος τῆς Ἁγίας Πίστεώς μας, δηλαδὴ τὸ Ἴηθος τῆς Ἐλπίδος, τῆς Ἐλευθερίας, τῆς Νίκης καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

γ. ἔχουν δαιμονοποιηθῆ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης οὕτως, ὥστε οἱ Χριστιανοὶ καὶ τὸ Εὐαγγελικὸ Μήνυμα νὰ περιπίπτουν σὲ πλήρη ἀνυποληψία, ἐφ' ὅσον δίδεται ἡ ἐντύπωση, ὅτι ἡ σωτηρία μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ δεισιδαιμονίες καὶ ἀσυνεῖδητες, αὐτόματες καὶ ἐξωτερικὲς διαδικασίες.

1. Βλ. ἐνδεικτικῶς τὴν ἀναλυτικὴ καὶ διεισδυτικὴ ἐργασία τοῦ «Ὁρθοδόξου Θεολογικοῦ Ἐργαστηρίου»: «Ἐκ Δυσμῶν τὸ Φῶς; Ex Occidente Lux? – Ἡ νεοελληνικὴ

■ Β₂ Βήματα ἀπεξαρτήσεως

3. Τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς ἀντι-χριστολογικῆς συμπτωματολογίας, τὰ ὅποια ἀνεφέραμε στὸ προηγούμενο Κεφάλαιο (Α', § 3 α-ε), ἔχουν μελετηθῆ ἐπισταμένως καὶ ἔχει ἀποδειχθῆ τεκμηριωμένως, ὅτι εἶναι πλήρως ἀντίθετα πρὸς

- τὴν Ὁρθόδοξο Ἐσχατολογία,
- τὴν Ἐπιστημονικὴ Ἀλήθεια, καὶ
- τὴν Ἀπλῆ Λογικῆ.

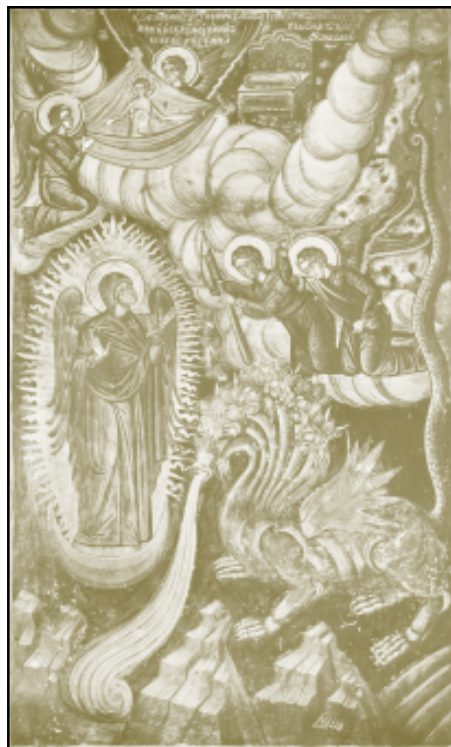
4. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ προκειμένου νὰ ἀπεξαρτηθῆ τὸ Ποίμνιό μας ἀπὸ τὶς νοσηρὲς αὐτὲς προτεσταντικὲς ἐπιδράσεις, κρίνεται σκόπιμο νὰ προτρέψωμε τοὺς εὐσεβεῖς μὲ πολλὴ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ μὲ τρόπο σταθερὸ καὶ κατηγορηματικὸ, στὶς ἐξῆς ἐνέργειες:

- α. νὰ μὴ δίδουν καμμίαν ἀπολύτως προσοχὴ στὶς Ἀντορθόδοξες, Ἀντι-επιστημονικὲς καὶ Παράλογες αὐτὲς ἀπόψεις τῆς Ἀντι-χριστολογίας.
- β. νὰ ἀπομακρύνουν πλήρως ἀπὸ τὴν καρδιά τους ὅλες τὶς ἀντι-χριστολογικὲς ἀνησυχίες, ὡς τελείως ἀβάσιμες.
- γ. νὰ μὴ μελετοῦν ἀντι-χριστολογικὰ βιβλία:

- οὔτε τὰ ἐξ Ἀμερικῆς εἰσαγόμενα,
- οὔτε τῶν συγχρόνων ὀρθοδόξων Ἀντι-χριστολόγων.

δ. νὰ αὐξήσουν τὸν νηπτικὸν ἀγῶνα των γιὰ τὴν κάθαρσι τῆς καρδιάς μέσω τῆς ἐν Χριστῷ ταπεινώσεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγνότητος, μεταλαμβάνοντες συνεχῶς τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν ἄμαχο βοήθεια τῆς Θεομήτορος.

ε. νὰ μελετοῦν ὄχι πολλὰ καὶ δαιδαλώδη πράγματα, τὰ ὅποια ἀναφέρονται στὸ ἀναρίθμητο πλῆθος τῶν ἀντι-χριστολογικῶν φυλλαδίων καὶ προκαλοῦν σύγχυσι, ἀλλὰ μόνο τὶς βασικώτατες Ὁρθόδοξες, Ἐπιστημονικὲς καὶ Λογικὲς θέσεις, στὶς ὁποῖες ἀναφερόμεθα στὰ ἐπόμενα Κεφάλαια καὶ οἱ ὁποῖες κηρύττουν μὲ πλήρη βεβαιότητα τὸ ἀβάσιμο τῆς προσφάτου ἀντι-χριστοφοβίας.

Γ'
Ἱερὰ Ἀποκάλυψις
καὶ
«Χάραγμα»

Γ' Ἱερὰ Ἀποκάλυψις καὶ «Χάραγμα»

■ Γ, Δὲν ἔχει ἀκόμη «ἀποκαλυφθῆ» ὁ «Ἀντίχριστος»

1. Ἡ Ἱερὰ Ἀποκάλυψις, ἐντὸς μιᾶς ἀτμοσφαιράς πυκνοῦ συμβολισμοῦ¹, ἀναφέρεται στὴν πρόκλησι τοῦ «*χαράγματος τοῦ θηρίου*»², τὴν ὁποία ὁμως θὰ ἀντιμετωπίσουν οἱ εὐσεβεῖς κατὰ τὴν περίοδο τῆς ἐμφανίσεως καὶ δράσεως τοῦ «*ἰδιοτρόπως καὶ ἐξαιρέτως Ἀντιχρίστου*»³ τῶν «*Ἐσχάτων ἡμερῶν*» (πρώτου «*Θηρίου*» ἐκ τῆς θαλάσσης⁴) καὶ τοῦ «*Ψευδοπροφήτου*»⁵, δηλαδή τοῦ «*Προδρόμου*»⁶ καὶ «*Υπασπιστοῦ τοῦ Ἀντιχρίστου*»⁶ (δευτέρου «*Θηρίου*» ἐκ τῆς γῆς⁷).

2. Τότε, ἡ Ἐκκλησία θὰ διέρχεται τὴν περίοδο τῆς *Ἐσχατολογικῆς Θλίψεως/Δοκιμασίας*, διωκομένη ἀπὸ τὸν «*Δράκοντα*» καὶ τὰ δύο «*Θηρία*»⁸· θὰ ἔχη προηγηθῆ ἡ δρᾶσις τῶν δύο *Προφητῶν-Μαρτύρων*⁹· στὸ πρῶτο «*Θηρίον*»

θὰ ἔχη δοθῆ οἰκουμενικὴ κυριαρχία¹⁰ διαρκείας σαρανταδύο μηνῶν¹¹· ὁ δὲ «*Ψευδοπροφήτης*», τὸ δεύτερο «*Θηρίον*», ἤδη θὰ ἐργάζεται μετὰ ζῆλο γιὰ τὴν προαγωγή καὶ ἐμπέδωσι τοῦ ἔργου καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἀντιχρίστου⁷.

3. Σήμερα, ἂν καὶ τὸ «*μυστήριον τῆς ἀνομίας*»¹² ἐξακολουθῆ «*ἐνεργούμενον*»¹²· ἂν «*καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγονάσιν*»¹³· ἂν καὶ – ὅπως συνέβαινε ἀνέκαθεν – ὑπάρχη ἢ πεποίθησις, ὅτι «*ὁ Ἀντίχριστος ἔρχεται*»¹², ταυτόχρονα δὲ ὅτι «*καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἡδὴ*»¹⁴, ὁμως

● **δὲν ἔχουν** ἀκόμη πραγματοποιηθῆ ὅλα τὰ προγνωστικὰ «*σημεῖα*»¹⁵ τῆς «*Παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*»¹⁶ καὶ τῆς «*συντελείας τοῦ αἰῶνος*»¹⁷.

1. ● «*Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου εἶναι ἡ μεγάλη Ἀλληγορία*».

(**Ἡλία Β. Οἰκονόμου**, «*Ἐξουσία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν*», ἐφημ. «*Ἐστία*», ἀριθ. 176/4101995, σελ. 1).

2. Ἀποκαλ. ιγ' 16 καὶ 17.

3. **1. Δαμασκηνοῦ**, PG τ. 94, στλ. 1216A/Ε.Α.Ο.Π., L. IV, *Κεφάλαιον ΚΣ' [ζθ']*, *Περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου*.

4. Ἀποκαλ. ιγ' 1-8.

5. Ἀποκαλ. ις' 13· ιθ' 20· κ' 10.

6. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 336D, 337AB καὶ 340A/Ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, *Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ'*, *Περὶ τοῦ Ψευδοπροφήτου*.

7. Ἀποκαλ. ιγ' 11-18.

8. Ἀποκαλ. ιβ' 1-ιγ' 18.

9. Ἀποκαλ. ια' 1-14.

10. Ἀποκαλ. γ' 10:

«*Κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς*».

11. Ἀποκαλ. ιγ' 5.

● **Οἱ φράσεις**, οἱ ὁποῖες καθορίζουν τὸ χρονικὸ διάστημα τῶν τρεισήμισυ (3½) ἐτῶν, ἤτοι: «*μηνῶν τεσσαράκοντα δύο*» (Ἀποκαλ. ια' 2· ιγ' 5), «*ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα*» (Ἀποκαλ. ια' 3· ιβ' 6) «*καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ*» (Ἀποκαλ. ιβ' 14), εἶναι **ταυτόσημες** καὶ ἀποτελοῦν κλασσικὲς Ἀποκαλυπτικὲς/Ἐσχατολογικὲς φράσεις, οἱ ὁποῖες δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωνται κατὰ γράμμα, ἀλλὰ σχηματικῶς καὶ συμβολικῶς. ➤

◆ **Στὴν Ἁγία Γραφή** ὁ μὲν ἱερὸς ἀριθμὸς ἑπτὰ (7) συμβολίζει τὴν **ὀλοκλήρωσι** καὶ **πληρότητα**, τὸ δὲ **τρεισήμισυ (3½)**, ὡς ἡμισυ τοῦ ἑπτὰ, ὑπονοεῖ ὅτι τὸ **χρονικὸ διάστημα** τῆς παρουσίας καὶ δράσεως τοῦ Ἀντιχρίστου θὰ εἶναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ **καθωρισμένο, ὀλίγο καὶ περιορισμένο**, δηλαδή δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ θηριῶδες ἔργο του κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.

(Πρβλ. Δανιὴλ ζ' 25· η' 14· ιβ' 7, 8, 11 καὶ 12).

■ «*Τὸ δὲ πατεῖσθαι τὴν ἁγίαν πόλιν, εἴτε τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, εἴτε τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν μῆνας τεσσαράκοντα δύο ὑπὸ τῶν ἐθνῶν σημαίνει οἶμαι ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ἀντιχρίστου τρία ἡμισυ ἔτη τοὺς πιστοὺς καὶ δοκίμους πατεῖσθαι καὶ διώκεσθαι*· «*ἐπὶ ἔτη δὲ τρία ἡμισυ, τὰ ὑπὸ τῶν χιλίων διακοσίων ἐξήκοντα ἡμερῶν δηλούμενα, ἐν οἷς κρατήσῃ ἡ Ἀποστασία*».

(**1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 312A καὶ 325A/ἐνθ. ἀνωτ., *Κεφάλαια ΚΘ' καὶ ΛΓ'*, εἰς τὰ Ἀποκαλ. ια' 2 καὶ ιβ' 6).

12. Β' Θεσσαλ. β' 7.

13. Α' Ἰωάν. β' 18.

14. Α' Ἰωάν. δ' 3.

15. Ματθ. κδ' 3 ἐ· Μάρκ. ιγ' 4 ἐ· Λουκ. κα' 7 ἐ.

16. Β' Θεσσαλ. β' 1.

17. Ματθ. κδ' 3.

• οὐτε ἔχει «ἀποκαλυφθῆ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας»¹⁸, ὁ «ἄνομος»¹⁹, ὁ «ἀποστάτης ψευδόχριστος»²⁰ καὶ κατ' ἐξοχὴν «Ἀντίχριστος»²¹, τοῦ ὁποίου ἡ «παρουσία» θὰ εἶναι βεβαίως αἰσθητὴ «κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας»²².

• οὐτε ἔχει ἐμφανισθῆ τὸ «ἄλλο Θηρίον»²³, δηλαδή ὁ «Ψευδοπροφήτης»²⁴, ὁ ὁποῖος θὰ «ποιῆ σημεῖα μεγάλα»²⁵ «ἐνώπιον τοῦ [πρώτου] θηρίου»²⁶, προκειμένου νὰ «πλανήσῃ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς»²⁷, ὥστε νὰ «προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον»²⁸ καὶ «τῆ εἰκόني τοῦ θηρίου»²⁹ καὶ νὰ λάβουν τὸ «χάραγμα τοῦ θηρίου»³⁰.

3α. Θὰ πρέπει νὰ τονισθῆ ἰδιαίτερος, ὅτι κατὰ τὴν ἐσχατολογικὴν περίοδο, ὅταν ἦδη ὁ Ἀντίχριστος θὰ ἔχη ἀρχίσει τὴν δημοσίαν δράσι του, οἱ εὐσεβεῖς δὲν θὰ αἰφνιδιασθοῦν, ἐφ' ὅσον ἡ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου μας θὰ ἀποστείλῃ τοὺς δύο *Προφήτας-Μάρτυρας*⁹, τοὺς Ἁγίους Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν³¹, προκειμένου νὰ κηρύξουν μετάνοια, νὰ ἐνημερώσουν, στηρίξουν καὶ προστατεύσουν τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τὴν πλάνη τοῦ «Ἀνόμου»¹⁹, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποσπάσουν ἀπὸ αὐτὸν ὅσους τυχὸν εἶχαν παρασυρθῆ ἀπὸ τὰ ψευδο-σημεῖα του.

α. «Λόγος δὲ παλαιὸς ἐκ Παραδόσεως³², ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατεῖ· μετὰ Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου ἤξειν καὶ τὸν

Ἐνώχ προτρέχοντα τῆς δευτέρας Χριστοῦ Παρουσίας μέλλοντος ἐφίστασθαι τοῦ Ἀντιχρίστου· φασὶ γὰρ αὐτοὺς *προελθεῖν καὶ προδιαμαρτύρασθαι ἀπάτην εἶναι τὰ παρ' αὐτοῦ γενησόμενα σημεῖα καὶ ὡς οὐ δεῖ πιστεῦσαι τῷ ἀλητηρίῳ*»³³.

β. «Ἐπειδὴ γὰρ “ἡ παρουσία” τοῦ ἀντιχρίστου “κατ' ἐνέργειαν” γενήσεται “τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους”», «εἶλκον δὲ εἰς συγκατάθεσιν καὶ πίστιν τὰ σημεῖα, διὰ τοῦτο καὶ οἱ δύο Προφῆται οἱ περὶ αὐτοῦ λέγοντες ὅτι πλάνος ἐστὶ καὶ ἀπατεῶν, σημείοις χρήσονται παντοδαποῖς, ἵνα τοὺς ἀκούοντας εἰς πίστιν ἐφελκῶσονται»³⁴.

γ. «*Μαρτυρήσουσι γὰρ [οἱ δύο Προφῆται] ὅτι ὁ μὲν παρὼν οὗτος οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός, ἀπατεῶν δὲ τίς ἐστὶ καὶ πλάνος καὶ ὀλέθριος· ἤξει δὲ ὅσον οὐπω ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ᾧ καὶ πιστευτέον ὡς Σωτῆρι καὶ Θεῷ...*»³⁵.

δ. «*Τούτους Ἐνώχ καὶ Ἡλίαν, πολλοὶ τῶν διδασκάλων ἐνόησαν, καιρὸν θεόθεν τοῦ προφητεῦειν ἐν τῇ συντελεῖα ληψομένους, ἐπὶ ἔτη τρία ἡμισυ ἀπὸ τριακοσίων ἐξήκοντα ἡμερῶν*

18. Β' Θεσσαλ. β' 3.

19. Β' Θεσσαλ. β' 8.

20. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 337B/ἐνθ' ἄνωτ.

21. Α' Ἰωάν. β' 18.

22. Β' Θεσσαλ. β' 9-10.

23. Ἀποκαλ. ιγ' 11.

24. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 336D καὶ 337A/ἐνθ' ἄνωτ.

25. Πρβλ. Ἀποκαλ. ιγ' 13.

26. Ἀποκαλ. ιγ' 14.

27. Πρβλ. Ἀποκαλ. ιγ' 14.

28. Ἀποκαλ. ιγ' 12.

29. Ἀποκαλ. ιγ' 15.

30. Ἀποκαλ. ιγ' 16 καὶ 17· ις' 2.

31. • «*Περὶ τῶν δύο μαρτύρων τούτων «ὑπάρχει πολλὴ ἀντιγνωμία μεταξὺ τῶν ἐξηγητῶν». «Κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ πολλοὺς τῶν νεωτέρων ἐξηγητῶν*

πρόκειται περὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ Ἐνώχ», «κατὰ δὲ τὴν πιθανωτέραν ἐκδοχὴν, ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ στχ. 6, πρόκειται περὶ τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ Μωϋσέως».

(Παναγιώτου **1. Μπρατσιώτου**, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, σελ. 180, ἔκδοσις β', ἐν Ἀθήναις 1992).

32. Βλ. Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδούνων, PG τ. 7 (B), στλ. 1134-1136/Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, Βιβλίον Ε', Κεφάλαιον V, § 5· Ἁγίου Ἰππολύτου, PG τ. 10, στλ. 761A καὶ 656D/Ἀπόδειξις περὶ Χριστοῦ καὶ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, XLIII (43)· Εἰς τὸν Δανιήλ, XXII (22). Βλ. καὶ ΒΕΠΕΣ τ. 6, σελ. 211, στχ. 14-17 (XLIII) καὶ σελ. 96, στχ. 20 (Δ', XXXV).

33. Οἰκουμενίου, ἔκδοσις **H.C.Hoskier**, σελ. 128, Michigan 1928/Λόγος 5', εἰς τὸ Ἀποκαλ. ια' 1-4.

34. Οἰκουμενίου, αὐτόθι, σελ. 129-130.

35. Οἰκουμενίου, αὐτόθι, σελ. 130.

ἀριθμούμενα καὶ διὰ τῆς περιβολῆς τῶν σάκκων, τὸ σκυθρωπὸν καὶ πένθους ἄξιον ἐπὶ τοῖς ἀπατωμένοις ἐμφαίνοντας, καὶ τοὺς τότε εὐρισκομένους τῆς πλάνης τοῦ Ἀντιχρίστου ἀπάγοντας»³⁶.

- ε. «Ἐν δυνάμει ἀληθινῶν σημείων τε καὶ τεράτων τοὺς Ἁγίους τούτους καθοπλίσαι ὁ Θεός, τῇ παραθέσει τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ φωτὸς τὸ ψεῦδος καὶ τὸ σκότος ἀπελέγξοντας· καὶ τοὺς μὲν πεπλανημένους ἐπιστρέφοντας», «τὸν δὲ πλάνον παραδειγματίζοντας καὶ μηδὲν ὑπ' ἐκείνου μήτε ὑφ' ἑτέρου πεισομένους ἄχρι τοῦ τῆς οἰκείας προφητείας πέρατος»³⁷.
- ς. «Μετὰ γὰρ τὸ διαμαρτύρασθαι αὐτούς, φησί, τὴν τῆς ἀπάτης ἀποφυγὴν, τὸ θηρίον, δηλαδὴ ὁ

Ἀντίχριστος», «ἀνελεῖ αὐτοὺς κατὰ θεῖαν συγχώρησιν»³⁸.

- ζ. «Ἦξουσι γὰρ ἄμφω [οἱ δύο Προφήται] προδιαμαρτύρασθαι τοῖς οὔσι τότε, μὴ τοῖς ἀπατηλοῖς τοῦ Ἀντιχρίστου παράγεσθαι σημείοις· «σημείοις φησί, χρήσονται καὶ αὐτοὶ δυνατοῖς, διὰ τοῦ ἀληθινοῦ ἑαυτῶν τὰ κατὰ πλάνην καὶ ἀπάτην ἐλέγχοντες· «βαβαὶ τῆς θείας ἀγαθότητος ἀντίρροπον τῇ πλάνῃ τὴν ἀλήθειαν ἀντιταξάσης»³⁹.
4. ♦ Ἐπομένως: Δίλημμα «Χαράγματος», ὡς κατ' ἐξοχὴν ἐσχατολογικοῦ γεγονότος, δὲν ὑφίσταται σήμερα σὲ καμμίαν ἀπολύτως περίπτωσι, ἐφ' ὅσον στὸ ἱστορικὸ προσκίηνιο δὲν ὑπάρχουν οὔτε τὰ δύο «Θηρία», οὔτε οἱ δύο «Μάρτυρες».

36. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 312BC/ ἔνθ' ἄνωτ., Λόγος Γ', Κεφάλαιον Λ', Περὶ Ἐνῶχ καὶ Ἡλία.

37. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 312D-313A/ αὐτόθι.

38. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 313B/ αὐτόθι.

39. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 649A,C/ Συλλογὴ Ἐξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον Λ', Περὶ Ἐνῶχ καὶ Ἡλία διελέγχειν μελλόντων τὸν Ἀντίχριστον.

■ Γ₂ «Ἐξάλειψον τὰ χαράγματα»

5. Μέχρις ὅμως τῆς ἐλεύσεως τοῦ «Ἀνόμου»¹, ὀφείλομε νὰ διατελοῦμε σὲ **συνεχῆ ἐργήγοροι** καὶ ἀγῶνα γιὰ τὸν ἀγιασμό μας, δηλαδὴ γιὰ τὴν διαρκῆ «κοινωνία»² μας μὲ τὸν Κύριό μας, ὥστε νὰ ἀποτρέπωμε ἢ νὰ ἐξαλείψωμε τὰ διάφορα «χαράγματα», τὰ ὅποια προσπαθοῦν νὰ ἐντυπώνουν στὴν καρδιά μας τὰ πονηρὰ πνεύματα, μέσῳ τῶν ποικίλων μορφῶν τῆς ἀμαρτίας, μὲ σκοπὸ νὰ «σβήσουν» ὅσα ἡ Θεία Χάρις ἐγγράφει «ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας»³ μας καὶ νὰ μᾶς καταστήσουν «ἀπηλλοτριωμένους τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ»⁴.

■ Ὁ Κύριός μας ἔχει συνάψει μὲ τὸν Ἰσραὴλ τῆς Χάριτος «Διαθήκην Καινὴν» καὶ οἱ «νόμοι» Του ἔχουν γραφῆ στὶς καρδιὰς τῶν εὐσεβῶν διὰ μέσου τοῦ Ἱεροῦ Χρίσματος, συνεχῶς δὲ ἀνανεώνονται-ἐπανεγγράφονται διὰ τῆς καινῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

«Αὕτη ἡ διαθήκη μου, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, φησὶ Κύριος· δίδους δώσω νόμους εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν γράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν»⁵.

6. Γιὰ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν «χαραγμάτων» καὶ τὴν σχετικὴ διαδικασίᾳ τοῦ «χαράττειν» καὶ «ἐξαλείφειν», στὴν Πατερικὴ Παράδοσι γίνεται λόγος ἀδιάκοπα καὶ ἐπίμονα, «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως».

α. Λέγει χαρακτηριστικὰ ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος:

«Ἐξάλειψον τὰ γράμματα, μᾶλλον δὲ τὰ χαράγματα, ἅπερ ὁ διάβολος ἐνετύπωσέ σου τῇ ψυχῇ»· «εἶτα, ὅταν ἐξαλείψαντες αὐτά, γράψωμεν τὰ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, ἀπελθόντες ὑμεῖς, καὶ ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις δόντες τὰς καρδίας ὑμῶν, παρέχετε ἐκεῖνῳ πάλιν τὰ ἑαυτοῦ ἀντεγγράφειν ὑμῖν»⁶.

α. [«Νὰ σβήσης τὰ γράμματα, ἢ μᾶλλον τὰ χαράγματα, τὰ ὅποια ὁ διάβολος ἀπετύπωσε στὴν ψυχὴ σου»· «εἶπειτα, ὅταν – ἀφοῦ σβήσωμε αὐτὰ – γράψωμε τὰ γράμματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, φεύγετε [μετὰ τὸ κήρυγμα τῆς Κυριακῆς] καὶ παραδίδετε τὶς καρδιὰς σας στὶς διαβολικὰς ἐνεργείας καὶ προσφέρετε σὲ ἐκεῖνον [τὸν διάβολο] τὴν εὐκαιρία νὰ γράφῃ ἐκ νέου τὰ ἰδικά του»].

β. Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ Χρυσορρήμων, ὑποδεικνύων στοὺς πιστοὺς τὴν διαδικασίᾳ, μέσῳ τῆς ὁποίας ὁ εὐσεβὴς *ναοποιεῖται*:

«Μὴ τὴν κλίμακα δὲ μόνον ἐκεῖνην [τὴν σιδηρᾶν, ἐφ' ἧς ἔκειντο οἱ Μάρτυρες, ἀνθρώκων ὑπεστρωμένῳ], ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλας τῶν μαρτύρων τιμωρίας διαγράφωμεν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας τῆς ἡμετέρας. Καὶ καθάπερ οἱ τὰς οἰκίας τὰς ἑαυτῶν ποιῶντες λαμπράς, ἀνθηρᾶ γραφῆ πανταχόθεν αὐτὰς κατακοσμοῦσιν· οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς τοίχοις τῆς ἡμετέρας διανοίας ζωγραφῆσωμεν τῶν Μαρτύρων τὰς τιμωρίας. Ἐκεῖνη μὲν γὰρ ἡ ζωγραφία ἀνόνητος· αὕτη δὲ κέρδος ἔχουσα· οὐ δεῖται γὰρ χρημάτων, οὐδὲ δαπάνης, οὐδὲ τέχνης τινὸς αὕτη ἢ γραφῆ, ἀλλ' ἀντὶ πάντων ἀρκεῖ προθυμίᾳ χρῆσασθαι καὶ λογισμῷ γενναίῳ καὶ νήφοντι...»· «ζωγραφῶμεν τοίνυν ἐν τῇ ψυχῇ τοὺς μὲν ἐπὶ τηγάνων κειμένους...», «ἵνα τῇ ποικιλίᾳ τῆς γραφῆς ταύτης λαμπρὰν τὴν ἡμετέραν κατασκευάσαντες οἰκίαν, ἐπιτήδειον τῷ Βασιλεῖ τῶν Οὐρανῶν ποιῶμεν καταγώγιον. Ἄν γὰρ ἴδῃ τοιαύτας τῇ διανοίᾳ τὰς γραφάς, ἤξει μετὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ μονὴν ποιήσει παρ'

1. Β' Θεσσαλ. β' 8.

2. Α' Ἰωάν. α' 3 καὶ 6 (κοινωνία Πατρὸς)· Α' Κορινθ. α' 9 (κοινωνία Υἱοῦ)· Β' Κορινθ. ιγ' 13 (κοινωνία Πνεύματος).

3. Πρβλ. Παροιμ. ζ' 3 καὶ κβ' 20.

4. Πρβλ. Ἐφεσ. δ' 18.

5. Ἱερεμ. λη' 33.

6. Ἱ. Χρυσόστομος, PG τ. 57, στλ. 200/Εἰς τὸν Ματθαῖον, Ὀμιλία ΙΑ', § ζ'.

ἡμῖν σὺν τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ· καὶ βασιλικὸς ἔσται λοιπὸν οἶκος ἢ διάνοια ἢ ἡμῶν, καὶ οὐδεὶς ἄτοπος λογισμὸς ἐπιβῆναι δυνήσεται...», «καὶ τοῦ Βασιλέως τῶν ὅλων Θεοῦ συνεχῶς ἡμῖν ἐνδιαπωμένου»⁷.

Υ. Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς λέγει ἐπίσης ἐνδεικτικὰ:

«Ἐκαστον γὰρ τῶν παθῶν ὡσπερ γράμμα καὶ χάραγμα ἡμῖν καὶ σημεῖον. Ἄλλο χάραγμα νῦν ὁ Κύριος ἡμῖν, καὶ ἄλλα ὀνόματα καὶ γράμματα ἐνσημαίνεται, πίστιν ἀντὶ ἀπιστίας, καὶ τὰ ἐξῆς»⁸.

Δ. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, περιγράφων τὰ καθήκοντα τοῦ ποιμένος καὶ μάλιστα τὸ χρέος του νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ «ἐκκλίνειν ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιεῖν ἀγαθόν»⁹, λέγει ὅτι ὁ Ἱερεὺς

«οὐδὲ τοὺς φαύλους ἐξαλείψαι [δεῖ] τῆς ψυχῆς τύπους μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀμείνους ἐγγράψασθαι, ὡς πλέον κατ' ἀρετὴν προέχειν, ἢ ὅποσον περίεστιν ἀξιώματι»¹⁰.

Δ₁. [«Οὐτε πρέπει νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν ψυχὴν μόνον τοὺς «φαύλους τύπους», τὰ κακὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐγχαράξῃ εἰς αὐτὴν

τοὺς «ἀμείνους τύπους», τὰ καλὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ ὑπερέχη περισσότερο κατὰ τὴν ἀρετὴν παρὰ κατὰ τὸ ἀξίωμα»].

Ε. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ καθαρὰ καρδιά

«πτυξίον (πινακίς) τοῦ θεοῦ γίνεται νόμου τῶν, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἐνδεικνυμένων τὸ ἔργον τοῦ νόμου, γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, οὐ μελανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, ἐγχαρασσομένων τῇ ψυχῇ τῶν τοιοῦτων γραμμάτων, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς καρδίας πτυξίῳ, καθαρῷ τε ὄντι καὶ λείῳ, καὶ στίλβοντι. Τοιοῦτον γὰρ εἶναι χρὴ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς, ὥστε τρανῆν ἐν αὐτῷ καὶ ἀσύγχυτον τῶν θείων λογίων ἐντυποῦσθαι τὴν μνήμην· οἷόν τισι γράμμασιν εὐσήμοις διηθρωμένην»¹¹.

7. ♦ **Ἐπομένως:** Ἄν δὲν φροντίζωμε νὰ τὰ ἀπαλείψωμε ἐπιμελῶς, τότε αὐτὰ τὰ διαβολικὰ «χαράγματα» εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὴν ἀγνιστικὴν, φωτιστικὴν καὶ θεωτικὴν κοινωνία με τὸν Κύριό μας, ὥστε πολὺ εὐκόλα νὰ δεχθοῦμε καὶ τὸ ἐσχατολογικὸ «χάραγμα τοῦ Θηρίου»¹².

7. 1. Χρυσόστομος, PG τ. 50, στλ. 712/ Ἐγκώμιον εἰς τοὺς Ἁγίους Πάντας τοὺς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ μαρτυρήσαντας, § γ'.

8. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, PG τ. 9, στλ. 709A/ Ἐκ τῶν Προφητικῶν Ἐκλογαί, § ΚΔ'.

9. Πρβλ. Ψαλμ. λς' 27.

10. Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, PG τ. 35, στλ. 424A/ Λόγος Β', Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς ἐνεκεν..., § ΙΔ'.

11. Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, PG τ. 44, στλ. 1076AB/ Ἐξηγήσεις ἀκριβῆς εἰς τὰ Ἄσματα τῶν Ἀσμάτων, Ὁμιλία ΙΔ'. Πρβλ. Ρωμ. β' 15· Β' Κορινθ. γ' 3.

12. Ἀποκαλ. ιγ' 16 καὶ 17· ις' 2.

■ Γ₃ Διαδικασία ἐπιβολῆς τοῦ «Χάραγματος»

8. Τὸ ἐσχατολογικὸ «χάραγμα» θὰ δεχθοῦν μόνον ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι θὰ προσκυνήσουν τὸν Ἀντίχριστο ὡς θεὸν καὶ τὴν εἰκόνα του, μέσῳ τῆς προπαγάνδας τοῦ «Ψευδοπροφήτου», ὁ ὁποῖος θὰ «πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα, ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ [πρώτου] θηρίου»¹.

α. Ὁ Ἀντίχριστος θὰ εἶναι «ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὡς θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ θεός»².

β. «Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν [τὸν Ἀντίχριστον] πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» «καὶ ποιεῖ [ὁ «Ψευδοπροφήτης»] τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ πρῶτον»³.

γ. «Καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ»⁴.

δ. Ὁ Ἀντίχριστος «ἀντίθεός τις ἔσται, καὶ πάντας καταλύσει τοὺς θεούς, καὶ κελεύσει προσκυνεῖν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ θεοῦ»⁵.

ε. «Πάντα δὲ πράξει διὰ γοητείας ὁ τοῦ ἀποστάτου ψευδοχρίστου πρόδρομος, πρὸς ἀπάτην ἀνθρώπων, ἐπὶ τῷ θεὸν νομισθῆναι τὸν Ἀντίχριστον»⁶.

ς. «Τὸν δὲ πλάνον, θεὸν ἑαυτὸν λέγοντα, δέξονται [οἱ Ἰουδαῖοι]· ὅτι γὰρ θεὸν ἑαυτὸν ἀποκαλέσει, ὁ ἄγγελος

λος τὸν Δανιὴλ διδάσκων, οὕτω φησὶν: “ἐπὶ θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει”⁷.

9. Τὸ «Χάραγμα» θὰ εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένο μὲ τέσσερα ἱστορικὰ καὶ σαφῆ στοιχεῖα, τὰ ἐξῆς:

α. τὴν «παρουσίαν»⁸/«ἀποκάλυψιν»⁹ τοῦ Ἀντιχρίστου¹⁰.

β. τὴν ἐπιθυμία καὶ ἐπιδιώξί του νὰ λατρευθῆ καὶ προσκυνηθῆ ὡς θεός¹¹.

γ. τὴν παρουσία καὶ δρᾶσι τοῦ «Ψευδοπροφήτου»¹².

δ. τὴν συνειδητὴ ἀποδοχὴ τοῦ Ἀντιχρίστου ὡς θεοῦ ἐκ μέρους ὄσων θὰ ἔχουν μέχρι τότε κοινωνία μὲ τὸν Σατανᾶ καὶ θὰ ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν συνεχίσουν¹³.

10. Οἱ ἀμετανόητοι, οἱ «σαρκικοί»¹⁴, οἱ γηϊνόφρονες, οἱ ἔχοντες ἐσκοτισμένη τὴν καρδιά καὶ γενικὰ «οἱ ἀπολλύμενοι, ἀνθ’ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς»¹⁵, θὰ ἐπιτρέψη ὁ Θεὸς νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ «ἐνέργειαν πλάνης»¹⁶. Ἔνεκα τούτου, θὰ πιστεύσουν στὸ ψεῦδος καὶ θὰ προσκυνήσουν τὸν Ἀντίχριστο.

α. «Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν [τὸν Ἀντίχριστον] πάντες», «ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου»¹⁷.

β. «Ἐκείνων δὲ [μόνων] κρατήσῃ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς οὐ γέγραπται»¹⁸.

1. Ἀποκαλ. ιγ' 14.

2. Β' Θεσσαλ. β' 4.

3. Ἀποκαλ. ιγ' 8 καὶ 12· ιγ' 4· ιδ' 9 καὶ 11· κ' 4.

4. Ἀποκαλ. ιδ' 11. Πρβλ. Ἀποκαλ. ιγ' 15· ιδ' 9· ις' 2· ιθ' 20· κ' 4.

5. 1. Χρυσοστόμου, PG τ. 62, στλ. 482/Εἰς τὴν Β' Θεσσαλ., Ὁμιλία Γ', § β'.

6. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 337B/Ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ Ψευδοπροφήτου.

7. 1. Δαμασκηνοῦ, PG τ. 94, στλ. 1216BC/ἐνθ' ἀνωτ.

8. Β' Θεσσαλ. β' 9.

9. Β' Θεσσαλ. β' 3, 6 καὶ 8.

10. Ἀποκαλ. ιγ' 1-8.

11. Βλ. τὶς προηγούμενες ἀναφορὲς/παραπομπές: 2-7.

12. Ἀποκαλ. ιγ' 11-18.

13. Ἡ θέσις αὐτὴ τεκμηριώνεται μὲ ὅσα ἀναφέρονται στὴν ἀμέσως ἐπομένη § 10.

14. Βλ. Ρωμ. ζ' 14· Α' Κορινθ. γ' ε. κ.α.

15. Β' Θεσσαλ. β' 10.

16. Β' Θεσσαλ. β' 11.

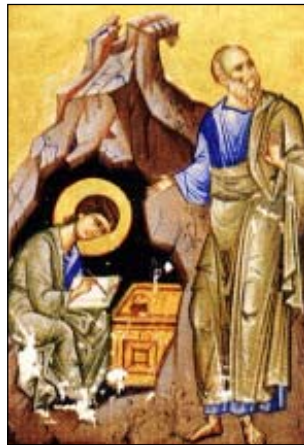
17. Ἀποκαλ. ιγ' 8.

18. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 336AB/ἐνθ' ἀνωτ, Λόγος ΙΒ', Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ θηρίου τοῦ δεκακεράτου καὶ ἑπτακεφάλου.

- γ. «Πλανᾶ [ὁ Ψευδοπροφήτης] τοὺς ἐν τῇ γῆ τὴν διηνεκὴ κατοίκησιν τῆς καρδιάς ἔχοντας· τοὺς γὰρ ἐν οὐρανῶ κεκτημένους τὸ πολίτευμα, οὐκ ἀπατᾶ ἢ αἰσθησις»¹⁹.
- δ. «Ἄλλ' οὐ δεξονται [αὐτὸν] οἱ σημειωθέντες τῷ θείῳ φωτὶ τὰ πρόσωπα»²⁰.
- ε. «[Λέγει ὁ Ἡσαΐας] “πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς”, τουτέστιν: οἱ μὴδὲν τῶν οὐρανίων καὶ τῆς ἐκεῖ δόξης πεφροντικότες, ἀλλὰ τῇ γῆνι ἐστία καὶ τῇ κατ' αὐτὴν χοιρώδει βιώσει προσαρμοζόμενοι. Διὸ καὶ τῆς τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς διημαρτήκασιν ἐγγραφῆς»²¹.
- ς. «Ἐκείνους δὲ οὕτως ἐκστήσει (θὰ τοὺς προκαλέση θαυμασμὸ μὲ τὰ ψευδο-θαύματα), ὧν τὸ φρόνημα οὐκ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ γῆνιον»²².
- ζ. «Ἐκείνους δὲ τοὺς (κατοικοῦντας) ἐπὶ γῆς ἀνθρώπους οὗτος ἐκστήσει οἷς ἢ κατοικία γνώρισμα τῆς προθέσεως· οὐδὲν μετάρσιον ἔχουσιν ἐνθέου καὶ οὐρανοῦ φρονήματος, ἀλλὰ περὶ γῆν καὶ

τὰ κατὰ γῆν ἴσα κτήνεσι ἰλυσπᾶσθαι πεφροντικότες»²³.

- η. «Ἀκριβῶς ἄγαν τοῖς ἐπὶ γῆς κατοικοῦσι τὸ πρόσταγμα [τοῦ ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ]· «τούτοις οὖν καὶ νῦν οὐ τοῖς τὸ πολίτευμα ἔχουσιν ἐν οὐρανοῖς ἢ τῆς εἰκόνας ἐντέλλεται ποιῆσις· ἀπέγνωσται γὰρ τούτων τὸ ἀπατᾶσθαι κατησφαλισμένων ἀκριβῶς τῇ προαναφωνήσει τῆς τοῦ θηρίου ἐλεύσεως»²⁴.
- θ. «“Πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς”. Τοιοῦτοι δὲ οἱ ἀστήρικτον ἔχοντες τὴν βάσιν, ἅτε μὴ ἐπὶ τὴν πέτραν Χριστὸν τεθεμελιωμένοι. Θαυμάσονται οὖν καὶ νῦν οὗτοι οἱ διὰ τὸ χαμερπὲς οὐδὲ [ἐπὶ] τῇ βίβλῳ τῶν ζώντων ἐγράφησαν»²⁵.
11. ♦ **Ἐπομένως:** Ἐφ' ὅσον δὲν ἐπικρατεῖ σήμερα τέτοιο κατ' ἐξοχὴν ἐσχατολογικὸ κλίμα, οὔτε μᾶς ἐπιβάλλεται μέσω τῆς σχετικῆς τεχνολογίας ἢ ἄμεσος ἢ ἔμμεσος προσκύνησις τοῦ Ἀντιχρίστου ὡς θεοῦ, δὲν δικαιολογεῖται τὸ ἐσχατολογικὸ ἄγχος καὶ ἡ χαραγματοφοβία.

19. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 337C/αὐτόθι, Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ'.

20. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 340B/αὐτόθι.

21. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 676B/Συλλογὴ Ἑξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ θηρίου τοῦ ἔχοντος κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ...

22. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 677D/αὐτόθι,

Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ ἐτέρου θηρίου δύο κέρατα ἔχοντος, καὶ τῷ πρώτῳ τοὺς ἀνθρώπους προσάγοντος.

23. Ἀρέθα Καισαρείας, ἔκδοσις J.A.Cramer, Catenae..., τ. VIII, σελ. 381, Oxford 1840/Κεφάλαιον ΛΖ'.

24. Ἀρέθα Καισαρείας, αὐτόθι, σελ. 382.

25. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 721A/αὐτόθι, Κεφάλαιον ΝΔ', "Ὅπως ὁ ἄγγελος τὸ ὄραθὲν αὐτῷ μυστήριον ἠρμήνευσεν.

■ Γ₄ Συμβολικὸ «Χάραγμα» καὶ πνευματικὴ διαδικασία

12. Ἡ διαδικασία τῆς ἐπιβολῆς τοῦ «*χαράγματος τοῦ θηρίου*»¹ «*ἐπὶ τῶν μετώπων*»² καὶ «*ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς*»³ εἶναι **βαθύτατα συμβολικὴ** καὶ ὑποδηλώνει τὴν εἰδικὴ **πνευματικὴ σχέσι** ποῦ ἐγκαινιάζεται μεταξὺ Ἀντιχρίστου καὶ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποία τὸ «*Θηρίον*» προσκυνεῖται ὡς θεός.

13. Ἡ νέα **σχέσις**, τὴν ὁποία ὑπαινίσσεται τὸ «*Χάραγμα*», εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν **σχέσις ἰδιοκτησίας**, ἀφ' ἑτέρου δὲ **σχέσις κοινωνίας**:

- ὁ ἄνθρωπος δηλαδή, ἀποδεχόμενος τὸν ψευδοθεὸ Ἀντίχριστο, προσκυνῶν «*τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ λαμβάνων τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ*»³, γίνεται πλέον **ἰδιοκτησία** του, εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν πλήρη **κατοχήν** του·

- ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης, ἀρνούμενος τὴν κοινωνία του μὲ τὸν Ζῶντα Θεὸν καὶ λαμβάνων ἓνα εἶδος *ἀντι-βαπτίσματος* μέσῳ τῆς διαδικασίας τοῦ «*Χαράγματος*», εὐρίσκεται στὸ ἐξῆς σὲ ἀποκλειστικὴ **κοινωνία** μὲ τὸν «*Δράκοντα*» (Σατανᾶ-Διάβολο)⁴, τὸν πάτρωνα τοῦ Ἀντιχρίστου.

14. Στὴν θεολογικὴ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεώς μας, ὁ «*σφραγιζόμενος*»/*«χαρασσόμενος»* ἢ ὁ «*βαπτιζόμενος εἰς τὸ ὄνομα*»⁵ ἢ ὁ «*ἔχων γεγραμμένον τὸ ὄνομα*»⁶ ἢ ὁ «*βαστάζων*»⁷-«*κρατῶν*»⁸-«*ὀνομάζων*»⁹-«*ἔχων*»¹⁰ τὸ «*ὄνομα*»-τὸ «*χάραγμα*»¹¹ ἢ ὁ λαμβάνων τὸ «*χάραγμα*»¹²-τὸ «*χάραγμα τοῦ ὀνόματος*»¹³ ἢ ὁ «*ἔχων τὴν σφραγίδα*»¹⁴-τὸν «*ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος*»¹⁵,

- **ἀνήκει** κυριαρχικὰ σὲ ἐκείνον, στὸ «*ὄνομα*» τοῦ ὁποίου «*σφραγίζεται*»/«*χαράσσεται*», δηλαδή περιέρχεται στὴν κατοχὴ του καὶ γίνεται «*δοῦλος*» του·

- ἐπίσης, **μετέχει** αὐτοῦ, τίθεται σὲ κοινωνία καὶ εἶναι ἠνωμένος μαζί του, ἐνδύεται αὐτόν, γίνεται ἓνα μὲ αὐτόν, ἐξομοιώνεται πρὸς αὐτόν, εἶναι «*γνωστός*» του καὶ ἐπομένως: φέρει ἐν ἑαυτῷ («*ἐντυπώνεται*») τοὺς «*χαρακτήρας*» τοῦ «*κυρίου*» του.

15. Παραθέτομε μερικὰ ἐνδεικτικὰ χωρία γιὰ τὴν τεκμηρίωσι τῆς ἀνωτέρω θέσεως, τὰ ὁποία ἀποτελοῦν ταυτοχρόνως καὶ μίαν **μικρὰ εἰσαγωγή** στὴν **θεολογία τοῦ «Ὄνόματος»** καὶ τῆς «*Σφραγίδος τοῦ Ἀρνίου*»:

α. «*Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν*»¹⁶.

β. «*Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως*»¹⁷.

γ. «*Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην: Ἐγὼ Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ»* καὶ «*ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου*»¹⁸.

δ. «*Ὁ νικῶν γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν*»¹⁹.

1. Ἀποκαλ. ιϛ' 2· ιθ' 20.

2. Ἀποκαλ. ιγ' 16· ιδ' 9· κ' 4.

3. Ἀποκαλ. ιδ' 9 καὶ 11· κ' 4· ιθ' 20.

4. Ἀποκαλ. ιβ' 20.

5. Ματθ. κη' 29.

6. Ἀποκαλ. γ' 12.

7. Πράξ. θ' 15.

8. Ἀποκαλ. β' 13.

9. Β' Τιμοθ. β' 19.

10. Ἀποκαλ. ιγ' 17· ιδ' 1· ιϛ' 2.

11. Ἀποκαλ. ιϛ' 2.

12. Ἀποκαλ. ιγ' 16· ιδ' 9.

13. Ἀποκαλ. ιθ' 11.

14. Ἀποκαλ. θ' 4.

15. Ἀποκαλ. ιγ' 17.

16. Β' Κορινθ. β' 21-22 (*Μᾶς ἐσφράγισε ὡς ἰδικούς Του*).

17. Ἐφεσ. δ' 30 (*Μὲ τὸ ὁποῖο ἐσφραγίσθητε καὶ ἐσημαδεύθητε ὡς ἰδικοί Του*).

18. Β' Τιμοθ. β' 19· Ἀριθ. ιϛ' 5 καὶ 26· Ἱερ. νβ' 11 (*Ἡ Ἐκκλησία ἔχει μίαν σφραγίδα καὶ ἐπιγραφή: Ὁ Κύριος γνωρίζει τοὺς ἰδικούς Του καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς ἀρπάσῃ ἄλλος*).

19. Ἀποκαλ. γ' 12 (*Γιὰ νὰ εἶναι αἰώνως ἰδικός Του, γιὰ νὰ μαρτυρῆται ἡ συγγένεια/ταύτισις*).

- ε. «Καὶ εἶδον ἄλλον Ἄγγελον, ἔχοντα **σφραγίδα Θεοῦ ζώντος**, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη, λέγων: “μὴ ἀδικήσητε..., ἄχρις οὗ **σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ** ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν”»²⁰.
- ς. «Οὕτως καὶ ὁ πιστός: **ἀπογραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ**, τὸ δὲ Πνεῦμα ὡς εἰκόνα. Καὶ τὰ ἄλογα ζῶα διὰ **σφραγίδος δεικνυσι τίνος ἐστὶν ἕκαστον**, καὶ ἐκ τῆς σφραγίδος ἐκδικεῖται (ἀπαιτεῖται, διεκδικεῖται). Οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἢ πιστὴ, τὸ τῆς ἀληθείας λαβοῦσα **σφράγισμα**, τὰ **στίγματα τοῦ Χριστοῦ περιφέρει**»²¹.
- ζ. «Ἐπειδὴ τοὺς **χαρακτῆρας** καὶ τὴν **ἐντύπωσιν** καὶ τὴν ἀρρένωπιάν τοῦ Χριστοῦ προσλαμβάνουσιν οἱ φωτιζόμενοι, τῆς καθ' ὁμοίωσιν μορφῆς ἐν αὐτοῖς **ἐκτυπουμένης** τοῦ Λόγου, καὶ ἐν αὐτοῖς **γεννωμένης** κατὰ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν καὶ πίστιν· ὥστε ἐν ἐκάστῳ γεννᾶσθαι τὸν Χριστὸν νοητῶς. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία **σπαργᾷ καὶ ὠδίνει, μέχρι περ ἂν ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν μορφωθῇ** γεννηθεῖς, ὅπως ἕκαστος τῶν Ἁγίων, **τῷ μετέχειν Χριστοῦ, χριστὸς γεννηθῇ**»²².
- η. «“Θές με ὡς **σφραγίδα** ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς **σφραγίδα** ἐπὶ τὸν βραχίονά σου”· Προτρέπεται αὐτὴν ὁ νυμφίος πᾶν νόημα καὶ πράξις μορφῶσαι τῷ ἑαυτοῦ **χαρακτῆρι**· ἢ τοῦτο λέγει ὁ νυμφίος πρὸς αὐτήν, “**θές με ὡς σφραγίδα**” πρὸς τὸ **σφραγίζειν** τὰς ἐνθυμήσεις σου καὶ τὰς πράξεις σου»²³.
- «Λέγει τοίνυν ὁ Νυμφίος ταῖς εὐσεβέσι ψυχαῖς, ἃς Νύμφην ἢ θεία προσαγορεύει Γραφή: «**καρδίαν μὲν τὸ θεωρητικὸν** τῆς ψυχῆς ὀνομάσας, **βραχίονα δὲ τὸ πρακτικόν**»· «βούλεται τοίνυν ἡμᾶς ὁ Σωτὴρ ὁ ἡμέτερος **ἀντὶ σφραγίδος Αὐτὸν ἔχειν**, καὶ διαλεγόμενους, καὶ λογιζομένους, καὶ **τῷ αὐτοῦ χαρακτῆρι τυποῦν** τὰ τε λεγόμενα, τὰ τε πραττόμενα· οὕτω γὰρ ἔσται βασιλικά νομίσματα, οὐ παρακεχαραγμένα, ἀλλὰ **τὸν βασιλικὸν ἔχοντα χαρακτῆρα**»²⁴.
- θ. «Χρῖσμα λέγεται τὸ Πνεῦμα, καὶ ἔστι **σφραγίς**»· «τὰ κτίσματα τούτῳ (τῷ Πνεύματι) **σφραγίζεται** καὶ χρίεται, καὶ περὶ πάντων διδάσκεται»· «τὸ Πνεῦμα χρῖσμα καὶ **σφραγίς** ἐστίν, ἐν ᾧ χρίει καὶ **σφραγίζει** πάντα ὁ Λόγος»· «ἢ δὲ **σφραγίς** τὴν μορφήν Χριστοῦ τοῦ **σφραγίζοντος** ἔχει, καὶ ταύτης **οἱ σφραγιζόμενοι μετέχουσι, μορφούμενοι κατ' αὐτήν**, λέγοντος τοῦ Ἀποστόλου: “τεκνία μου, οὐς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν”. Οὕτω δὲ **σφραγιζόμενοι**, εἰκότως καὶ **κοινωνοὶ θείας φύσεως γινόμεθα**, ὡς εἶπεν ὁ Πέτρος, καὶ οὕτω **μετέχει** πᾶσα ἢ κτίσις τοῦ Λόγου ἐν τῷ Πνεύματι»²⁵.
- ι. «Ἐὐδίνει δὲ καὶ ὁ Παῦλός τινας: “ἄχρις οὗ **μορφωθῇ** Χριστὸς ἐν αὐτοῖς”. Τουτέστιν, ἄχρις ἂν οἱ μεγάλοι καὶ ὑπερφυεῖς τῆς θεότητος αὐτοῦ **χαρακτῆρες** εἰς τὸν ἐκείνων ἡρέμα διαπλάττοντο νοῦν»²⁶.

20. Ἀποκαλ. Ϛ' 2, 3, 4, 5, 8· θ' 4. Πρβλ. Ἱεζ. θ' 3-6 (**Σφραγίς**: σῆμα τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ).

21. Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, PG τ. 9, στλ. 697B/Ἐκ τῶν Θεοδότου..., § πζ'. Πρβλ. Γαλατ. Ϛ' 17.

22. Ἁγίου Μεθοδίου, PG τ. 18, στλ. 149BC/Συμπόσιον τῶν Δέκα Παρθένων ἢ περὶ Ἀγνείας, Λόγος Η', § 8. Πρβλ. Γαλατ. δ' 19.

23. Ὀριγένους, PG τ. 17, στλ. 285B/Εἰς τὰ Ἄσματα τῶν Ἄσμάτων, Κεφάλαιον Η'.

24. Θεοδωρήτου Κύρου, PG τ. 81, στλ. 204D-205A/Ἑρμηνεία εἰς τὸ Ἄσμα Ἄσμάτων, Λόγος Δ', Κεφάλαιον Η' 6.

25. Μ. Ἀθανασίου, PG τ. 26, στλ. 584C-585B/Ἐπιστολὴ Α' πρὸς Σεραπίωνα Θμούεως Ἐπίσκοπον, § 23. Γαλατ. δ' 19.

26. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 69, στλ. 141A/Γλαφυρῶν εἰς τὴν Γένεσιν, Βιβλίου Γ', Περὶ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαάκ, § β. Πρβλ. Γαλατ. δ' 19.

ιγ. «Ὡσπερ ὁ Ἰούδας τὸν διάβολον εἰσδεξάμενος, τὴν ἐκείνου πονηρίαν ἐνετύπωσεν ἑαυτῷ, οὕτως ὁ τῆ θείᾳ Χάριτι προσιών, ταῖς ἐκεῖθεν φερομέναις μαρμαρυγαῖς καταυγάζεται· καὶ ὡς ὁ ἐν σκότει καθεζόμενος, σκοτοειδὴς γίνεται, ὁ δὲ ἐν ἡλίῳ ἡλιοειδὴς, καὶ φωτοειδὴς· οὕτως ὁ τῷ Θεῷ προσεδρεύων, θεοειδεῖς δέχεται χαρακτῆρας»^{26α}.

ια. «Ζητήσωμεν οὖν προηγουμένως τὸν καυτῆρα τοῦ Κυρίου καὶ τὴν σφραγίδα ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν· ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς Κρίσεως», «ὅταν κἀλέσῃ ὁ ποιμὴν τὴν ἰδίαν ποιμνήν, ὅσοι ἔχουσι τὸν καυτῆρα, ἐπιγινώσκουσι τὸν ἴδιον ποιμένα, καὶ ὁ ποιμὴν τοὺς ἔχοντας τὴν ἰδίαν σφραγίδα γνωρίζει καὶ ἐπισυνάγει ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν. Τῆς φωνῆς γὰρ αὐτοῦ ἀκούουσιν οἱ ἴδιοι, καὶ ὑπάγουσιν ὀπίσω αὐτοῦ»· «καὶ εἰς δύο μέρη στήσει πάντας, καὶ τοὺς ἔχοντας τὸ ἴδιον σημεῖον, τουτέστι τὴν σφραγίδα τοῦ Πνεύματος, τούτους ὡς ἰδίους προσφωνήσας ἐκ δεξιῶν στήσει...»²⁷.

ιβ. «Καταμάθετε, ἀδελφοί, τῆς σφραγίδος Χριστοῦ τὸ ἀληθὲς ἐκτύπωμα»· «μία σφραγίς ἀληθῶς ἢ ἔλλαμψις ὑπάρχει τοῦ Πνεύματος, εἰ καὶ πολλὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς αἰδέαι καὶ πολλὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς τὰ γνωρίσματα»· «μὴ ἀντιβλέψαι τολμᾷ ὁ νοητὸς λύκος τῆ τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ σφραγίδι, ἢ σφραγίζει τὰ ἴδια πρόβατα;»· «ὅσοι τοίνυν ἀσφράγιστοι, δράμετε· ὅσοι ἀσημεῖωτοι, σπεύσατε τῷ σημείῳ σημειωθῆναι τοῦ Πνεύματος»²⁸.

ιγ. «Σοῦ οὖν δέομαι, ἀνεξίκακε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ», «πάρασχέ μοι τοῦ Παναγίου Σου Πνεύματος τελείαν εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν σφραγίδα καὶ ὄντως ἀγίαν δωρεὰν ἐν τῇ δυνάμει Σου καὶ ἐν τῇ σοφίᾳ Σου»²⁹.

ιδ. «Ναί, Δέσποτα Θεὲ Παντοκράτορ, ἀνάδειξον αὐτὸ [τὸ Μύρον], τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ Ἁγίου καὶ προσκυνητοῦ Σου Πνεύματος, ἐνδύμα ἀφθαρσίας καὶ σφραγίδα τελειοποιόν, ἐντυπούσαν τοῖς τὸ θεῖόν Σου λουτρὸν δεχομένοις τὴν θείαν Σου ὀνομασίαν, καὶ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐνώπιόν Σου γνωστούς, οἰκείους καὶ πολίτας, δούλους Σου καὶ παιδίσκας, ἡγιασμένους ψυχῇ καὶ σώματι, ἀπηλλαγμένους πάσης κακίας, καὶ πάσης ἀμαρτίας λελυτρωμένους, τῇ περιβολῇ τοῦ ἐνδύματος τῆς ἀχράντου Σου δόξης, ἐπιγινώσκεσθαι, διὰ τῆς ἀγίας ταύτης σημειώσεως, ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων καὶ Ἀρχαγγέλων, καὶ ὑπὸ πάσης ἐπουρανοῦ Δυνάμεως, καὶ φοβεροῦς πᾶσιν ὑπάρχειν τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκαθάρτοις δαίμοσιν»³⁰.

16. Ἡ ἀνωτέρω ἄποψις, ὅτι διὰ τοῦ «σφραγίσματος»/«χαράγματος» ὁ ὑποκείμενος στὴν διαδικασία αὐτῆ ἀνήκει στὸν σφραγίζοντα/χαράσσοντα καὶ μετέχει/κοινωνεῖ ἐκείνου, στὸ «ὄνομα» τοῦ ὁποῖου τελεῖται ἢ πράξις, κατανοεῖται πληρέστερα, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ θεολογικὴ σημασία τοῦ «ὀνόματος».

■ Τὸ «ὄνομα» στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσίμας χρησιμοποιεῖται ἰδιωματικῶς ἀντὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν ιδιοτήτων του, δηλαδὴ «ὄνομα» καὶ

26α. Θεοδωρήτου Κύρου, παρὰ Ὁσίου Νικοδήμου Ἁγιορείτη, Ἑρμηνεῖα εἰς τὸ Β' Κορινθ. γ' 18.

27. Ἁγίου Μακαρίου Αἰγυπτίου, PG τ. 34, στλ. 564D-565A καὶ 517A/Ὁμιλία IB', § ιγ' καὶ E', § ιβ'.

28. Ὁσίου Συμεὼν Νέου Θεολόγου, Κατηχήσεις, Λόγος Β', Περὶ τοῦ φεύγειν τοὺς λοιμοὺς καὶ φθοροποιοὺς τῶν ἀνθρώπων..., Ἔργα, τ. Α', σελ. 37, 32-33, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1988.

• Ἡ Σφραγίς τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

29. Καλλίστου Ἀγγελικούδη, Φιλοκαλία, τ. Δ', σελ. 349/Κεφάλαια περὶ Προσευχῆς, § νη' (τὰ «Κεφάλαια» α'-ιδ' εἶναι τοῦ Καλλίστου Τηλικούδη, ἐνῶ τὰ ιε'-πγ' εἶναι τοῦ Καλλίστου Ἀγγελικούδη).

30. Ἐκ τῆς Ἀκολουθίας: Διάταξις παρασκευῆς καὶ καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου. Εὐχή: «Κύριε τοῦ ἐλέους καὶ Πατῆρ τῶν φώτων...».

πρόσωπο ταυτίζονται· τοῦτο σημαίνει, ὅτι λέγοντες «**ὄνομα**», ἐννοοῦμε τὸ ὑπὸ τούτου σημαίνόμενο **πρόσωπο**, δηλώνουμε τὴν **φύσι τοῦ προσώπου**· ἐπίσης ὁμως, τὸ «**ὄνομα**» εἶναι ταυτόσημο μὲ τὴν **ἐνέργεια τοῦ προσώπου** (τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ σατανᾶ).

17. Παραθέτομε ἐνδεικτικὰ χωρία:

- α.** «Καὶ ἔσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων **διὰ τὸ ὄνομά μου**»³¹ (= δι' ἐμέ).
- β.** «Καὶ ὅς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ **ὀνόματί μου**»³² (= δι' ἐμέ).
- γ.** «Φανεροῦν»³³, «γνωρίζειν»³⁴, «δοξάζειν»³⁵, «ἀγαπᾶν»³⁶, «φοβεῖσθαι»³⁷, «ἐπικαλεῖσθαι»³⁸, «εὐλογεῖν»³⁹ κ.ἄ. τὸ «**ὄνομα τοῦ Θεοῦ**» (= τὸν Θεὸν αὐτόν).
- δ.** «ἔχεις ὀλίγα **ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν**»⁴⁰ (= πρόσωπα, πιστούς).
- ε.** «Ἦν τε **ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν**»⁴¹ (= ἦσαν περίπου 120 πρόσωπα).
- ς.** «Τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ **ὀνόματί σου**»⁴² (= διατήρησέ τους σὲ κοινωνία μαζί σου·εἰς τὸ φέρειν τὴν ἐνέργειάν σου·εἰς τὸ ζῆν ἐν τῇ χάριτί σου).

18. Ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνωτέρω προκύπτει ἀβίαστα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν φέρει τὴν «**Σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου**»⁴³, δηλαδή δὲν βιώνει τὸ **Ἡσυχαστικὸ καὶ Εὐχαριστιακὸ ἦθος** τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διατελεῖ σὲ μίαν τοιαύτη ἐσωτερικὴ κατάστασι, κατὰ τὴν ὁποία τόσο ἡ «**θεωρία**» ὅσο καὶ ἡ «**πράξις**», δηλαδή τόσο ὁ «**νοῦς**» (= ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς), ὅσο καὶ τὰ «**ἔργα**» (= ἡ πρακτικὴ ἀρετή), ἔχουν προδιατεθῆ γιὰ νὰ ὑποδουλωθοῦν πλήρως

καὶ ὀριστικῶς στὸν Διάβολο διὰ μέσου τοῦ Ἄντιχρίστου.

α. «Καὶ τὸ **χάραγμα** δὲ τοῦ ὀλεθρίου ὀνόματος τοῦ ἀποστάτου [καὶ πλάνου] πᾶσιν ἐπιθεῖναι σπουδάσει [ὁ Ψευδοπροφήτης]· ἐν μὲν **ταῖς δεξιαῖς [χερσίν]**, ἵνα τῶν [δεξιῶν καὶ] ἀγαθῶν ἔργων ἐκκόψη τὴν ἐνέργειαν· ἐν δὲ **τοῖς μετώποις**, ἵνα ἐν τῇ πλάνῃ καὶ τῷ σκοτεινῷ διδάξῃ τοὺς ἀπατωμένους παρρησιάζεσθαι. **Ἄλλ' οὐ δέξονται [αὐτὸν] οἱ σημειωθέντες τῷ θεῷ φωτὶ τὰ πρόσωπα**»⁴⁴.

β. «Εἴ τις τῷ τεθριωμένῳ Ἄντιχρίστῳ ὑποκύπτει, καὶ τὴν **δυσσεβῆ πολιτείαν** μετέρχεται **τὴν ἐκείνον εἰκονίζουσαν**, καὶ ἡ **λόγῳ ἢ ἔργῳ τοῦτον κηρύσσει θεόν**, **τοῦτο γὰρ δηλοῦν δύναται τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς χειρὸς διδόμενον χάραγμα**, καὶ αὐτὸς κοινωνήσει αὐτῷ [τῷ Ἄντιχρίστῳ] τῆς τοῦ τιμωρητικοῦ ποτηρίου πόσεως»⁴⁵.

γ. «“**Νυκτὸς**” δέ, τῆς τῶν βεβήλων κολλάσεως [νοουμένης], ἧς τεύξονται οἱ τὰς διαβολικὰς πράξεις καὶ τὰς κατὰ Χριστοῦ βλασφημίας τοῦ ἀποστάτου θηρός, δι' ὧν πρᾶττουσιν **εἰκονίζοντες τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποστάτου θηρός καὶ τὸ τοῦτου ὄνομα ταῖς ἑαυτῶν καρδίαις [τὸ ἄτιμον] ὡς τίμιον ἐγχαράττοντες**»⁴⁶.

δ. «Καὶ τοῖς λοιποῖς δὲ ἀγίοις μάρτυσι, τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ παθοῦσι, καὶ μὴ δεξαμένοις **τὸ τοῦ νοητοῦ θηρίου, τοῦ διαβόλου, χάραγμα, δηλαδή**

31. Ματθ. ι' 22.

32. Ματθ. ιη' 5.

33. Ἰωάν. ιζ' 6.

34. Ἰωάν. ιζ' 26.

35. Ἰωάν. ιβ' 28.

36. Ψαλμ. ξη' 37.

37. Ψαλμ. ξ' 6.

38. Ψαλμ. οδ' 2.

39. Ψαλμ. ρμδ' 1.

40. Ἀποκαλ. γ' 4.

41. Πράξ. α' 15.

42. Ἰωάν. ιζ' 11.

43. Πρβλ. Ἀποκαλ. ζ' 2· θ' 4.

44. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 340AB/ Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ Ψευδοπροφήτου.

45. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 345C/ αὐτόθι, Λόγος ΙΔ', Κεφάλαιον ΜΒ', Περὶ [ἐτέρου] ἀγγέλου ἀσφαλιζομένου τοὺς πιστοὺς μὴ δέξασθαι τὸν Ἄντιχρίστον.

46. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 345C/ αὐτόθι.

τὴν εἰκόνα τῆς αὐτοῦ ἀποστασίας, ἐδόθη κρίμα· τουτέστιν ἐξουσία τοῦ κρίνειν»⁴⁷.

ε. «**Ἀντίθετος γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἡ τοῦ ὀλεθρίου ὀνόματος ἐγγάραξις.** Ἐν μὲν ταῖς δεξιαῖς, ἵνα τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἐκκόψη τὴν ἐνέργειαν. Ἐν δὲ τοῖς μετώποις, ἵνα τὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπικείμενον μέρος προσληφθέν, σκοτασμὸν ἐμποίησιν τοῖς ἀπατωμένοις, τοῦ μὴ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως ἀντέχεσθαι τῆς εὐσεβείας. **Ἄλλ' οὐ δέξονται τοῦτο οἱ τὰ πρόσωπα σημειωθέντες τῷ θεῷ τοῦ προσώπου φωτί**»⁴⁸.

ς. «Ἡ δὲ τοῦ θηρίου προσκύνησις καὶ τὸ λαβεῖν αὐτοῦ τὴν σφραγίδα [δηλοῖ], τὸ τὸν Ἀντίχριστον ἠγγήσασθαι θεὸν ὑποπτωτικῶς αὐτῷ προσανέχων, καὶ ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ τὰ καταθύμια (ἄρεστὰ) τούτῳ διεξιέναι (πράττειν) καὶ κηρύττειν· τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῆς χειρὸς χάραγμα σημαίνει, ἀντὶ τοῦ λόγου τοῦ μετώπου, καὶ ἀντὶ ἔργου τῆς χειρὸς παραληφθέντων. **Εἰκόνα δὲ τὴν δυσσεβῆ πολιτείαν καλεῖ**»⁴⁹.

ζ. «**Καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα**». Τὸ «χάραγμα», γνώρισμά φησι. Καθὸ καὶ ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ εἶρηται τό: «**Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε**». **Ὡς γὰρ ἐκεῖ ἐπὶ τὸ πρόσωπον φῶς εἰς γνώρισμα τῶν θεοφιλῶν ἐνση-**

μαίνεται, οὕτως ἐπὶ τῶν ἀσεβῶν ἀναίδεια (=ἀναισχυντία) ἐπὶ τῶν μετώπων ἐγγαράττεται, ἀπαρακαλύπτως καὶ ἀνυποστόλως ἐμφανιζομένων ὁποῖοί τινές εἰσιν. Καὶ ἵνα τοῦτο ἐμφαντικώτερον ἦ, ταῖς ἀτόποις τῶν ἑαυτῶν πράξεων τὸ γνώρισμα ἐβεβαίωσαν· ἢ χεῖρ γὰρ τὴν πράξιν αἰνίττεται, ὡσπερ καὶ ὁ ποῦς τὸν ὀρισμὸν, καθὸ εἶρηται: «Μὴ ἐλθέτω μοι ποῦς ὑπερηφανίας, καὶ χεῖρ ἁμαρτωλοῦ μὴ σαλεύσει με». Ἐπεὶ οὖν οὐχ ἐάλωσαν οὗτοι, οὔτε δι' ἀναιδείας ἐντυπούμενοι τῷ πονηρῷ, οὔτε δι' ἔργων, εἰκότως καὶ ἐζήσαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ Χριστοῦ, ἄχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος»⁵⁰.

θ. «**Τὸ μέτωπο δείχνει τὴν λογιστικὴ δύναμη** τοῦ ἀνθρώπου· τὸ δεξιὸ χεῖρ δείχνει τὴν ἐνεργητικὴ δύναμη γιὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ σφράγιση τοῦ χεριοῦ καὶ τοῦ μετώπου μετὰ τὸν ἀριθμὸ τοῦ θηρίου σημαίνει τὴν διάθεση τοῦ μετώπου καὶ τοῦ χεριοῦ, τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐργασίας στὴν ὑπηρεσία τοῦ κακοῦ. Μὲ ἄλλα λόγια, τὸ θηρίο θὰ πιέση τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸ ὑπηρετήσουν μετὰ ἀφοσίωση, νὰ κάνουν τὸ κακὸ μετὰ ὀλόκληρη τὴν ὑπαρξή τους, μετὰ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ, τὴν σκέψη καὶ τὴν πράξη»· «**ἢ σφράγιση καὶ ἢ πώληση καὶ ἢ ἀγορὰ δὲν πρέπει νὰ κατανοηθοῦν κατὰ γράμμα, ἀλλὰ συμβολικά, πνευματικά**»⁵¹.

47. 1. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 412A/αὐτόθι, Λόγος ΚΑ', Κεφάλαιον ΞΑ', Περὶ τῶν ἠτοιμασμένων θρόνων τοῖς φυλάξασιν τὴν Χριστοῦ ὁμολογίαν ἀνεξάρνητον.

48. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 680D/Συλλογὴ Ἐξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ ἐτέρου θηρίου...

49. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 689A/αὐτόθι, Κεφάλαιον ΜΒ', Περὶ τρίτου ἀγγέλου, ἀσφαλιζομένου τὸν τοῦ Κυρίου λαόν...

50. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 752B/αὐτόθι, Κεφάλαιον ΞΑ', Περὶ τῶν ἠτοιμασμένων θρόνων τοῖς φυλάξασιν τὴν Χριστοῦ ὁμολογίαν.

• «**Ἡ χεῖρ πράξεων πολλαχοῦ σύμβολόν ἐστίν**· «αἱ χεῖρες σύμβολον πράξεως».

(Ὀριγένους, PG τ. 14, στλ. 800D· Ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, PG τ. 33, στλ. 1109A).

51. Ἱερομονάχου Πετρωνίου Προδρομίτου, «Ὁ ἀριθμὸς "666"», ἐφημερ. «Ὁρθόδοξος Τύπος», ἀριθ. 752/26.12.1986, σελ. 1 καὶ 4· ἐφημερ. «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ἀριθ. 437/11.11.1997, σελ. 6 καὶ 7.

19. ♦ Ἐπομένως:

α. Τὸ ἐσχατολογικὸ «χάραγμα» δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοῆται ὡς μία μηχανικὴ διαδικασίᾳ ἐπιβολῆς/λήψεως ἐνδὸς ἐξωτερικοῦ «σημείου», τὸ ὁποῖο – αὐτομάτως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς πνευματικῆς μας καταστάσεως – μᾶς ἀντιχριστοποιεῖ.

β. Ἐπαναλαμβάνομε μὲ ἔμφασι: *τὸ χαράττειν ἢ λαμβάνειν ἢ ἔχειν ὄνομα ἢ ἀριθμὸν ὀνόματος ἢ χάραγμα τοῦ ὀνόματος ἢ χάραγμα τοῦ θηρίου* ὑποδηλώνει μίαν ἐσωτερικὴν διαδικασίᾳ καὶ σχέσιν, ἡ ὁποία σημαίνει: *ἀνήκειν-κοινωνεῖν-δέχεσθαι-συμμορφοῦσθαι-ἐξομοιοῦσθαι πρὸς τὸν Σατανᾶν.*

γ. Ἀποτελεῖ τέχνασμα τοῦ Διαβόλου πρὸς μετατόπισιν τῆς προσοχῆς μας, καὶ εἶναι ἀβάσιμος κάθε φόβος καὶ ἀγωνία εἴτε γιὰ ἓνα «χάραγμα» μέσῳ τῆς χρήσεως «ταυτο-

τήτων», «καρτῶν» καὶ ἄλλων τεχνολογικῶν συστημάτων, εἴτε γενικὰ γιὰ ἓνα «χάραγμα» ὡς *αἰσθητὸ σημεῖο* στὸ ἀνθρώπινο σῶμα.

• «*“Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν”. Πνευματικῶν ὄντων τῶν ἐρμηνευομένων, πνευματικῆς σοφίας, καὶ οὐ κοσμικῆς, χρειά φησί, πρὸς τὸ νοῆσαι τὰ λεγόμενα*»⁵².

• «*Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ φαίνεται ὅτι τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου συνδέεται στενῶτα μὲ τὴν προσκύνηση καὶ τὴν λατρεία τοῦ θηρίου, μὲ τὴν ἀναγνώριση τοῦ θηρίου, ὡς Θεοῦ. Καὶ τὸ χάραγμα αὐτὸ δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐξωτερικὴ σημείωση, ἀλλὰ ἐσωτερικὴ ἀποδοχὴ τοῦ ἀντιχρίστου καὶ ἀναγνώρισή του. Ἡ νέκρωση τοῦ νοῦς εἶναι χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ οἱ νεκρωμένοι ἔχοντες τὸν νοῦν πλανῶνται καὶ γίνονται δούλοι τοῦ θηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὅσοι ἔχουν φωτισμένο νοῦ, αὐτοὶ δὲν δέχονται τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου*»⁵³.

—o—

«Τεκνία μου, οὐς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν”· μὰ ἄρά γε εἰς ποῖον τόπον, καὶ μέρος τοῦ σώματός μας νομιζετε πῶς λέγει, ὅτι θέλει μορφωθῆ ὁ Χριστός; εἰς τὸ πρόσωπον, ἢ εἰς τὸ στήθος; ὄχι, ἀλλὰ μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας μορφώνεται, καὶ ὄχι σωματικῶς, ἀλλὰ ἀσωμάτως, καὶ καθὼς πρέπει εἰς Θεόν».

(Ὁσίου Συμεὼν Νέου Θεολόγου, Λόγος ΝΖ',
Τὰ Εὐρισκόμενα..., σελ. 300, Ἐν Σύρῳ 1886)

—o—

«Ὅστις δὲν βιώνει τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐντὸς αὐτοῦ, τοῦτος δὲν θὰ εἶναι ἰκανὸς νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Ἀντίχριστον ὅταν θὰ ἔλθῃ».

(Ἁγίου Ἰγνατίου Μπριανζανίνωφ)

52. Ἰ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 380C/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΗ', Κεφάλαιον ΝΑ', Ὅπως ὁ ἄγγελος τὸ ὄραθὲν αὐτῷ μυστήριον ἠρμήνευσεν.

53. Ἀρχιμανδρίτου [νῦν Μητροπολίτου] Ἱεροθέου Σ. Βλάχου, «Τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ ἡ σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου», στό: Ἀνατολικά, τ. Α', § 18, σελ. 157, Λεβάνεια 1989.

■ Γ₅ Η «Σφραγὶς τοῦ Ἀρνίου» καὶ τὸ «Χάραγμα»

20. Ὁ συμβολικὸς χαρακτήρας τοῦ «*Χαράγματος*» κατανοεῖται εὐκολώτερα καὶ σχεδὸν ἀβίαστα, ὅταν συνειδητοποιηθῆ πλήρως τὸ εὐρύτερο *ἱστορικὸ πλαίσιο* τῆς σχετικῆς διηγήσεως στὴν Ἱερὰ Ἀποκάλυψι, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ παρουσιάζεται ὄχι μόνον τὸ **φθοροποιοῦ ἔργο** τοῦ «*Θηρίου*»/Ἀντιχρίστου, ἀλλὰ καὶ τὸ **σωτήριο ἔργο** τοῦ «*Ἀρνίου*»/Χριστοῦ.

21. Ὑπενθυμίζεται, ὅτι στὰ **Κεφάλαια IB'-IIΓ'** ἐμφανίζεται ἡ Ἐκκλησία ὡς εὐρισκομένη στὴν ἐσχατολογικὴ περίοδο καὶ βιώνει τὴν ἔντασι τοῦ **Τελικοῦ Πειρασμοῦ/Διωγμοῦ**· ἡ διὰ μέσου τῶν αἰώνων δραματικωτάτη πάλη μεταξὺ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀντιθέων δυνάμεων ἤδη κορυφώνεται· ὁ νέος **Λαὸς τοῦ Θεοῦ**, πρὸ τῆς εἰσόδου του στὴν **Καινὴ Πόλι τῶν Ἑσχάτων**, πρόκειται νὰ συγκρουσθῆ νικηφόρως μὲ τὶς δυνάμεις τοῦ κακοῦ.

22. Πρὸ τῆς ἀναμετρήσεως «*Ἀρνίου*» καὶ «*Θηρίου*» στὸν **Ἑσχατολογικὸ Πόλεμο**¹, ἡ ὁποία θὰ καταλήξῃ στὴν **Τελικὴ Νίκη** καὶ τὴν **κάθαρσι τῆς ἱστορίας**, «*σφραγίζονται*» –εἰς ἔνδειξιν **ἰδιοκτησίας** καὶ **κοινωνίας**– ὑπὸ μὲν τοῦ «*ἄλλου Ἀγγέλου*»² οἱ «*δοῦλοι τοῦ Θεοῦ*»³, τὰ «*πρόβατα*»³ τοῦ «*Καλοῦ Ποιμένου*»³, μὲ τὴν «*Σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου*»⁴, ὑπὸ δὲ τοῦ «*ἄλλου θηρίου*»⁵ τὰ «*ἐρίφια*»⁶, «*ὧν οὐ γέγραπται τὸ*

ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου»⁷, μὲ τὸ «*χάραγμα τοῦ θηρίου*»⁸.

α. «*Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλη λέγων: μὴ ἀδικήσητε*» «*ἄχρις οὗ σφραγίσω τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν*»⁹.

β. «*Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς [εἰς τὰς ἀκρίδας] ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν...», «εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν*»¹⁰.

γ. «*Καὶ εἶδον, καὶ ἶδου τὸ Ἀρνίον ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν*»¹¹.

δ. «*Ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου ἐπελεύσεως μάλιστα γενήσεται [τοῦτο: ἡ σφράγις δι' Ἀγγέλου], τῆς σφραγίδος τοῦ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ διειργούσης τῶν ἀπίστων τοὺς πιστοὺς, ἀνεπισχύντως καὶ πεπαρρήσιασμένως τὴν τοῦ Χριστοῦ σημείωσιν ἐνώπιον τῶν ἀσεβῶν φέροντας*»¹².

1. • **Ὁ Ἑσχατολογικὸς Πόλεμος**, ἡ μεγάλη Ἑσχατολογικὴ Σύρραξις, εἶναι ὁ γνωστὸς καὶ λίαν παρεξηγημένος πόλεμος τοῦ **Ἀρμαγεδῶνος** (ἕκτη φιάλη): «*Ὁ πόλεμος τῆς Ἡμέρας Ἐκείνης τῆς Μεγάλης τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος*» (Ἀποκαλ. ις' 14· πρβλ. Ἰωήλ β' 11· Σοφον. α' 14· Ζαχαρ. ιδ' 1· Β· Πέτρ. γ' 12), δηλαδὴ ἡ πάταξις ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ ὀριστικὴ συντριβὴ τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

♦ **Ὁ Πόλεμος** αὐτὸς δὲν εἶναι βεβαίως ἓνας πραγματικὸς –κατὰ γράμμα καὶ ἐν κυριολεξία– πόλεμος, ἀλλὰ εἶναι –μὲ πολεμικὴ φρασεολογία ἐν μεταφορικῇ καὶ πνευματικῇ ἐννοίᾳ– **πολλὲς διαφορετικὲς εἰκόνες γὰρ νὰ παρασταθῇ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα**: ἡ τελικὴ κρίσις τοῦ Θεοῦ κατὰ τῶν ἀντιθέων δυνάμεων.

• **Ἀναφέρεται**: Ἀποκαλ. ις' 14-16· ιδ' 19-20· ιζ' 14-16· ιθ' 11-21· κ' 7-10· Ἰεζ. λη'-λθ'· Ζαχαρ. ιδ'· Ἰωήλ δ'.

♦ Ἡ **Ἑσχατολογικὴ Σύρραξις** φαίνεται νὰ συμβαίνει σὲ πολλοὺς τόπους: **Ἀρμαγεδῶν** (Ἀποκαλ. ις' 20)· **Ἱερουσαλήμ** (Ἀποκαλ. ιδ' 19-20· κ' 9· Ζαχαρ. ιδ' 2)· **Βαβυλῶν** (Ἀποκαλ. ιη' 2, 9-10, 15-19 καὶ 21· ιδ'· ις'· ιζ')

Οὐρανὸς (Ἀποκαλ. ιθ' 11-15)· **γῆ Ἰσραὴλ** (Ἰεζ. λη' 8)· **ὄρη Ἰσραὴλ** (Ἰεζ. λθ' 2)· **κοιλὰς Ἰωσαφὰτ** (Ἰωήλ δ' 2).

(βλ. ἐκτενῶς: **Ν. Ἰ. Σωτηροπούλου**, Ἀντιχιλιαστικὸν Ἑγχειρίδιον, σελ. 243-247, ἔκδοσις γ', «Ὁ Σταυρός», Ἀθῆναι 1986).

2. Ἀποκαλ. ζ' 2 καὶ 3.

3. Ἰωάν. ι' 1-21.

4. Πρβλ. Ἀποκαλ. ζ' 2· θ' 4.

5. Ἀποκαλ. ιγ' 11.

6. Μαθτ. κε' 33.

7. Ἀποκαλ. ιγ' 8· ιζ' 8.

8. Ἀποκαλ. ις' 2· ιθ' 20.

9. Ἀποκαλ. ζ' 2, 3, 4, 5 καὶ 8.

10. Ἀποκαλ. θ' 3 καὶ 4.

11. Ἀποκαλ. ιδ' 1.

12. **Ἰ. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 277C/Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος Ζ', Κεφάλαιον ΙΘ', Περὶ τῶν σωζομένων ἐκ τῆς πληγῆς τῶν τεισάρων ἀγγέλων...

- ε. «Ὁν [θάνατον] ὑφίστανται οἱ μὴ σεσημειωμένοι τῇ θείᾳ σφραγίδι τὰ μέτωπα, καὶ τῷ φωτισμῷ τοῦ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ διὰ Πνεύματος Ἁγίου μὴ περιλαμβόμενοι, ὥστε κατὰ τὸν Δεσποτικὸν Λόγον μηδὲ λάμπειν καὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, τὸ φῶς αὐτῶν, πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ ὀνόματος»¹³.
- ς. «Τούτων δὲ πάντων τὰ μέτωπα τῷ φωτὶ τοῦ Θεοῦ προσώπου σφραγίζονται, δι' οὗ τοῖς ὀλοθρευταῖς Ἀγγέλοις αἰδέσιμοι φαίνονται»¹⁴.
- ζ. «Ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Ἀντιχρίστου ἡ σφραγὶς τοῦ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐκδηλοτέρους ἀποφανεῖ τοὺς τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἐπιφερομένους σημειώσιν. Χριστοῦ γὰρ κλῆρος οὗτοι»¹⁵.

23. Πάντα τὰ ἀνωτέρω τονίζουν τὸν ἀναμφισβήτητα **συμβολικὸ καὶ μὴ σωματικὸ** χαρακτήρα τοῦ ἐσχατολογικοῦ «σημείου» τῶν «προβάτων» καὶ τῶν «ἐριφίων», ἐφ' ὅσον μάλιστα καὶ τὰ «ὀνόματα» καὶ τὸ «ὄνομα» ποὺ φέρει ἐπὶ τοῦ μετώπου ὁ ἔφιππος Στρατηλάτης-Χριστός, ἐξερχόμενος στὸν Ἐσχατολογικὸ Πόλεμο, εἶναι σαφῶς **συμβολικὰ/μὴ αἰσθητά**.

- α. «Καὶ ἴδου ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν» «ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα, καὶ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ Αὐτὸς» «καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ: ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ»¹⁶.
- β. «Τὸ δὲ ἄγνωστον τοῦ ὀνόματος, τὸ τῆς οὐσίας αὐτοῦ σημαίνει ἀκατάληπτον. Ταῖς γὰρ οἰκονομίαις ὧν πολυώνυμος», «τῇ οὐσίᾳ [ἐστὶν] ἀνώνυμος καὶ ἀνέφικτος· ἐαυτῷ

μόνῳ σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι γνωσκόμενος»¹⁷.

24. Τέλος, τὸ γεγονός ὅτι οἱ δίκαιοι στὴν *Καινὴ Ἱερουσαλὴμ* θὰ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρνίου ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν, πρᾶγμα ἀναμφιβόλως συμβολικὸ, ἐπιβεβαιώνει πλήρως τὸν **μὴ σωματικὸ/αἰσθητὸ** χαρακτήρα τοῦ ἐσχατολογικοῦ «χαράγματος».

- α. «Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ»· «καὶ οἱ δοῦλοι Αὐτοῦ [τοῦ Ἀρνίου] λατρεύουσιν Αὐτῷ, καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν»¹⁸.
- β. «Ἐξουσι δὲ» «οὐκ ἐπὶ τῶν μετώπων μόνον τὸ Θεῖον ὄνομα, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἐγκεχαραγμένον, δηλοῦν τὴν εἰς Αὐτὸν παγίαν καὶ πεπαρρήσιασμένην ἀγάπην καὶ ἀμετάθετον· ἡ γὰρ ἐπὶ τοῦ μετώπου γραφὴ τὸν ἐν παρρησίᾳ καλωπισμὸν αἰνίττειται»¹⁹.
- γ. «Ἡ ψυχὴ, ἐὰν μὴ ἔχη εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ Πνεύματος ἐν φωτὶ ἀρρήτῳ, Χριστὸν ἐντετυπωμένον ἐν αὐτῇ», «τοῦτο γὰρ σημεῖον καὶ σίγνον ὑπάρχει τοῦ Κυρίου ἐντυπούμενον ταῖς ψυχαῖς, πνεῦμα φωτὸς ἀρρήτου ὑπάρχον», «οὐ χρησιμεύει εἰς τοὺς ἄνω θησαυρούς, καὶ ἀπόβλητος γίνεται»²⁰.

25. ♦ Ἐπομένως:

α. Ἄν ὑποτεθεῖ, ὅτι σήμερα εὐρισκόμεθα πρὸ τοῦ *Τέλους* καὶ ὅτι ἔχει ἀρχίσει ἡ διαδικασία τοῦ «χαράγματος» τῶν «ἐριφίων», τότε θὰ πρέπει νὰ ἔχη ἀρχίσει ἐπίσης ἡ σχετικὴ διαδικασία «σφραγίσεως» τῶν «προβάτων».

13. **1.** Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 297AB/ αὐτόθι, Λόγος Θ', Κεφάλαιον ΚΣ', Περὶ τοῦ πέμπτου ἀγγέλου καὶ τῶν νοητῶν ἀκρίδων...

14. **1.** Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 341B/ αὐτόθι, Λόγος ΠΓ', Κεφάλαιον ΛΘ', Περὶ τοῦ Ἀρνίου καὶ 144.000.

15. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 604C/ Συλλογὴ Ἐξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος ΙΗ', Λύσις τῆς ἑκτῆς σφραγίδος...

16. Ἀποκαλ. ιθ' 11, 12 καὶ 13.

17. **1.** Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 401B/ ἐνθ' ἀνωτ., Λόγος Κ', Κεφάλαιον ΙΘ', Ὅπως τὸν Χριστὸν ἐφιππον...

18. Ἀποκαλ. κα' 2· κβ' 3-4. Πρβλ. Ἀποκαλ. γ' 12.

19. **1.** Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 444D/ ἐνθ' ἀνωτ., Λόγος ΚΓ', Κεφάλαιον ΞΗ', Περὶ τοῦ καθαροῦ ποταμοῦ...

20. Ὁσίου Μακαρίου Αἰγυπτίου, PG τ. 34, στλ. 724CD/ Ὁμιλία Λ', § ε'.

β. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν τὸ «*χάραγμα τοῦ θηρίου*» θὰ εἶναι ἐξωτερικὸ/ὄρατό, τότε θὰ πρέπει καὶ ἡ «*Σφραγὶς τοῦ Ἀρνίου*» νὰ εἶναι ἐπίσης ἐξωτερικὴ/ὄρατή.

γ. Ἄρά γε, μήπως βλέπομε γύρω μας κανέναν εὐσεβῆ Χριστιανὸ νὰ ἔχη στὸ μέτωπό του «*γεγραμμένον*» «*τὸ ὄνομα Αὐτοῦ [τοῦ Ἀρνίου]* καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ»; Ἡ μήπως ἔχει ἔστω ἀρχίσει μία τοιαύτη διαδικασία;

—ο—

«Δὲν ἤκουσες τὸν θεῖον Χρυσόστομον νὰ λέγῃ, ὅτι ὁ διάβολος φοβεῖται ἐκείνον ὅπου μελετᾷ τὰ θεῖα λόγια καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ τὸν θεῖον νόμον καὶ ὅτι φεύγει μακρὰν ἀπὸ αὐτόν; Θέλεις νὰ ἀκούσης καὶ τὰ ἴδια τοῦ λόγια; Ἄκουσον αὐτά: “Ὅταν γὰρ ὁ διάβολος ἴδῃ τοῦ Θεοῦ τὸν νόμον ἐγγραφέντα τῇ ψυχῇ, καὶ πλάκας Αὐτοῦ γενομένην τὴν καρδίαν, οὐ προσελεύσεται [ὁ διάβολος] λοιπόν. Ἐνθα γὰρ ἂν ἦ γράμματα βασιλικά, οὐκ ἐν στήλῃ χαραγέντα χαλκῇ, ἀλλ’ ἐπὶ θεοφιλοῦς διανοίας ἀγίῳ Πνεύματι τυπωθέντα, καὶ πολλῆς ἀποστίλβοντα τῆς χάριτος, οὐδὲ ἀντιβλέψαι ἐκείνος δυνήσεται, ἀλλὰ πόρρωθεν ἡμῖν δώσει τὰ νῶτα. Οὐδὲν γὰρ οὕτω φοβερόν ἐκείνῳ καὶ τοῖς παρ’ ἐκείνου ὑποτιθεμένοις λογισμοῖς, ὡς διάνοια τὰ θεῖα μελετῶσα, καὶ ψυχὴ ταύτη διαπαντὸς ἐγκειμένη τῇ πηγῇ”. Ὅθεν διατί νὰ φοβῆσαι τὸ μᾶλλον σὲ φοβούμενον;».

(Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Νέα Κλίμαξ, ἔκδ. Σωτηρίου Ν. Σχοινᾶ, ἐν Βόλῳ 1956, σελ. 92· Ἱ. Χρυσόστομου, PG τ. 59, στλ. 38/ Ὁμιλία Γ' εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, § α')

■ Γ, Ο ἀριθμὸς 666 εἶναι οὐδέτερος

26. Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι ἔννοιες, οἱ ὁποῖες δηλώνονται εἴτε μὲ **μαθηματικὰ σύμβολα** (ἀραβικοί: 1, 2, 3,...), εἴτε μὲ **γράμματα** (ἑλληνικοί: α', β', γ',...), εἴτε μὲ **λέξεις** (ἕνα, δύο, τρία,...).

- Οἱ ἀριθμοὶ δὲν ἔχουν **κανένα ἄλλο νόημα**, παρὰ μόνον αὐτό, τὸ ὁποῖο τοὺς δίδουν οἱ ἄνθρωποι, προκειμένου νὰ τοὺς χρησιμοποιήσουν στὶς ἐνδοκοσμικὲς/κτιστὲς ἀνάγκες τοὺς (μέτρηση ἢ συμβολισμὸ ποσοτήτων καὶ μεγεθῶν) ἢ δευτερευόντως στὴν «**συμβολοποίησι**» ἐνὸς προσώπου ἢ πράγματος («**Γεματρία**»: ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων μιᾶς λέξεως ἀντιστοιχεῖ σὲ ἕναν ἀριθμὸ· κάθε λέξις μεταφράζεται σὲ ἕναν ἀριθμὸ).

α. «Ἡ ἕκτη ἡμέρα, τὸν τοῦ εἶναι λόγον τῶν ὄντων ὑποδηλοῖ. Ἡ δὲ ἐβδόμη, τὸν τοῦ εὔ εἶναι τῶν ὄντων τρόπον ὑποσημαίνει. Ἡ δὲ ὀγδόη, τὸ τοῦ αἰεὶ εὔ εἶναι τῶν ὄντων ἄρρητον μυστήριον ὑπαγορεύει· «εἴρηται γὰρ ὅτι ὁ ἐξ ἀριθμὸς τὴν πρακτικὴν σημαίνει φιλοσοφίαν»¹.

β. «Μεταφέροντες [οἱ αἰρετικοὶ Γνωστικοὶ] τὸ ὄνομα [τοῦ Κυρίου μας] “Ἰησοῦς”, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ ἄλλην γλῶσσαν (τὴν Ἑβραϊκὴν), εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀριθμησιν τῶν ψηφίων, λέγουσιν ὅτι εἶναι ὄνομα συμβολικόν, ἄλλοτε δὲ ὡς ἔχον **ἕξ γράμματα**, ἄλλοτε δὲ ὡς ἔχον τὴν πληρότητα τῆς Ὀγδοάδος, δηλαδή

τὸ ἄθροισμα **888**. Τὸ ἑλληνικὸν ὄμως ὄνομα Αὐτοῦ (τοῦ Κυρίου μας), τὸ ὁποῖον εἶναι “**Σωτήρ**”, δηλαδή “**Σαλβάτωρ**”, ἐπειδὴ δὲν συνάδει πρὸς τὰς ἐπινοίας/θεωρίας των, οὔτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν [τῶν γραμμάτων], οὔτε κατὰ τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων, τὸ ἀποσιωποῦν», «διότι ἀποτελεῖται μὲν ἀπὸ **πέντε** γράμματα, τὸ δὲ ἄθροισμα αὐτῶν εἶναι **1408**»².

γ. «Οἱ τοίνυν ἐκ τοιούτων σεμνύνοντες τὴν ἐβδομάδα, λελήθασιν ἑαυτούς, οὐ ταύτην μόνον, ἀλλ’ ἀπλῶς ἅπαντα σεμνοποιούντες ἀριθμῶν· **ικανὰ γὰρ εἰκότως [ἕκαστος] ἔχει τοιαῦτα σεμνολογήματα**. Ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀριθμὸς ὑπὸ Θεοῦ τοῖς οὔσι **συνεκτίσθη πᾶσι, τὰ δὲ ὑπὸ [τοῦ] Θεοῦ κτισθέντα πάντα καλὰ τε καὶ καλὰ λίαν, ὡς διὰ Μωσέως Αὐτὸς ἐπεμαρτύρησεν ὁ κτίσας, ὅτις ἂν τοῦ ἀριθμοῦ μέρος ἀπολαβῶν ἐξεταστικῶς κατίδοι, καλὸν εὐρήσει καὶ καλὸν λίαν, ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις λόγοις ἀναλογίας ἐμπρέπον θαυμασιῶς**»³.

[«Ἐκεῖνοι λοιπὸν ποῦ ἐγκωμιάζουν τὴν ἐβδομάδα ἀπὸ τέτοια πράγματα, ἐγκωμιάζουν χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν ὄχι μόνον αὐτήν,

1. Ἁγίου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, PG τ. 90, στλ. 1104C καὶ 1284A/Κεφάλαια Σ' περὶ Θεολογίας, Ἐκατοντὰς Πρώτη, § νς· Κεφάλαια Διάφορα, Ἐκατοντὰς Τρίτη, § νγ'.

2. Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδούνων, PG τ. 7 (A), στλ. 788AB/Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, L. II, Cap. XXIV, § 1.

«Jesus enim nomen alterius linguae existens ad Graecorum numerum transferentes, aliquando quidem episeimon esse dicunt, **sex** habens litteras: aliquando autem plenitudinem ogdoadum **DCCCLXXXVIII** numerum habens. Graecum autem nomen ejus, quod est **Soter**, id est, **Salvator**, quia non convenit figmento eorum, nec secundum numerum nec secundum litteras, tacuerunt», «quia **quinque** quidem est litterarum, numerus autem **MCCCCVIII**».

- Βλ. καὶ Ἁγίου Εἰρηναίου Ἐπισκόπου Λουγδούνου, Ἐλεγχος καὶ Ἀνατροπὴ τῆς Ψευδωνύμου Γνώσεως,

Εἰσαγωγή-Μετάφραση-Σχόλια ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Εἰρηναίου Χατζηφραϊμίδη, Δ.Θ., σελ. 159, Θεσσαλονίκη 1991.

- ♦ Ἀπὸ τὶς ἐπιγραφὲς τῆς Πομπηίας (79 μ.Χ.), εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ ἡ ἐξῆς: «Φιλῶ ἧς ὁ ἀριθμὸς φμε'» [=545].

3. Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, PG τ. 151, στλ. 224D-225A/Ὁμιλία ΙΖ', Δεικνῦσα τὸ τοῦ Σαββάτου καὶ τὸ τῆς Κυριακῆς μυστήριον· καὶ εἰς τὸ τῆς καινῆς Κυριακῆς Εὐαγγέλιον.

- Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος μὲ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα ἀντικρούει τὴν ἀποψιν τοῦ Ἰωσήπου καὶ Φίλωνος καὶ ὅσων τοὺς ἀκολουθοῦν, ὅτι δῆθεν μόνον ὁ ἀριθμὸς ἐπτὰ (7) «**σεμνολογεῖται**» (ἐγκωμιάζεται), ἐπειδὴ δῆθεν ὁ Θεὸς κατὰ τὴν Δημιουργία εὐλόγησε μόνον τὴν ἐβδόμην ἡμέρα καὶ τὴν ἀγίασε.

ἀλλὰ κάθε ἀριθμὸν· διότι ὁ καθένας τους εὐλόγως ἔχει τέτοια προσόντα. Ἐπειδὴ πραγματικὰ ὁ ἀριθμὸς ἐκτίσθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ μαζί με ὅλα τὰ ἄλλα ὄντα, ὅλα δὲ τὰ κτισθέντα ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι καλὰ καὶ πολὺ καλὰ, ὅπως διὰ τοῦ Μωσέως ἐμαρτύρησε ὁ ἴδιος ὁ Κτίστης, ὅ,τι μέρος ἀριθμοῦ καὶ ἂν λάβῃ καὶ ἐξετάσῃ, θὰ τὸ εὕρῃ καλὸ καὶ πολὺ καλὸ, θαυμασίως ταιριαστὸ κατὰ τὶς ἀναλογίες στὸν ἑαυτό του καὶ στὰ ἄλλα»].

27. Ὡς ἐκ τούτου, ὅπως ὅλοι οἱ ἀριθμοὶ χωρὶς καμμίαν ἀπολύτως διάκρισι, ἔτσι καὶ ὁ ἀριθμὸς **666** καθ' ἑαυτὸν εἶναι οὐδέτερος, δηλαδή: δὲν εἶναι ἐπιλήψιμος, δὲν ἔχει καμμίαν οὐσιαστικὴ ἰσχὺ, δὲν περικλείει καμμίαν ὑπερφυσικὴ ἐνέργεια, δὲν περιέχει τίποτε τὸ ἀπόκρυφο καὶ δὲν εἶναι σατανικός.

- Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐδίδαξε, ὅτι ὁ ἀριθμὸς **666** εἶναι «ἐπικίνδυνος» καὶ ἐπομένως ὅτι πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζεται με «ἐπιφύλαξι», ἐπειδὴ δῆθεν ἀποτελεῖ τὸ «ὄνομα» τοῦ Ἀντιχρίστου ἢ παριστάνει τοῦτο ἢ ἀντιπροσωπεύει αὐτὸν ἢ λειτουργεῖ ὡς ἔμβλημα ἢ σύμβολο αὐτοῦ.

- Οἱ Ἱεροὶ Ἑρμηνευτές, ὁμιλοῦντες γιὰ τὸ «ὄνομα» τοῦ Ἀντιχρίστου, ποτὲ δὲν μᾶς ἐπέστησαν τὸν δῆθεν κίνδυνο, καὶ μάλιστα διαχρονικὰ (καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀντιχρίστου), τοῦ ἀριθμοῦ **666**· ἀντιθέτως: ἐπισημαίνοντες ὅτι αὐτὸς ἀντιστοιχεῖ σὲ πολλὰ ὀνόματα, ἀναιροῦν σαφῶς τὴν δοξασία ὅτι ὁ **666** εἶναι δῆθεν ἡ «ταυτότης τοῦ Ἀντιχρίστου», ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῆς ταυτότητος εἶναι **μονοσήμαντος**: δηλαδή εἶναι ἕνας καὶ μοναδικὸς γιὰ κάθε πρόσωπο.

α. «Ὁ γὰρ ἑξαδικὸς ἀριθμὸς, εἴτε ἐκ τῶν μονάδων ἔχει τὴν σύνθεσιν, εἴτε ἐκ δεκάδων, εἴτε ἐξ ἑκατοντάδων, εἴτε ἐξ ἑτέρου τινὸς ἀριθμοῦ, τὴν ποιητικὴν ἔξιν δηλοῖ τῆς ἀρετῆς

καὶ τῆς κακίας, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ πολυπλασιασμοῦ τῆς συνθέσεως, τὴν ἀπαρτίζουσαν τήνδε ἢ τήνδε τὴν διάθεσιν, τοῖς μετ' ἐπιστήμης τοῖς ἀριθμοῖς ἐπιβάλλουσι παριστῶν»· «ὡς δ' ἂν ὁ ἀριθμὸς ἔχειν τύχοι, εἴτε ψεκτῶς, εἴτε ἐπαινετῶς, κατὰ τὸν θεωρούμενον τῆς Γραφῆς, ἤγουν ἐξεταζόμενον τόπον»⁴.

β. «Τυχὸν δὲ ἐπὶ πολλῶν ὀνομάτων εὐρεθῆναι δυναμένου τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, εἰ γὰρ πολλά ἐστὶ τὰ εὐρίσκόμενα ὀνόματα, ἔχοντα τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, ποῖον ἐξ αὐτῶν φορέσει ὁ ἐρχόμενος, ζητηθήσεται»⁵.

γ. «Πολλὰ γὰρ εὐρίσκομεν ὀνόματα τούτῳ τῷ ἀριθμῷ περιεχόμενα, οἷον, ὡσπερ εἶπεῖν, τὸ Τειτάν ἐστίν, ἀρχαῖον καὶ ἔνδοξον ὄνομα, ἢ τὸ Εὐάνθας· καὶ γὰρ αὐτὸ τῇ αὐτῇ ψήφῳ ἐμπεριέχεται, καὶ ἕτερα πλείονα εὐρεθῆναι δυνάμενα»⁶.

δ. «Ὡς ἐν γυμνασίᾳ δὲ λόγῳ, πολλά ἐστὶν εὐρεῖν, κατὰ τὸν μακάριον Ἰππόλυτον καὶ ἑτέρους, ὀνόματα τὸν ἀριθμὸν τοῦτον περιέχοντα, προσηγορικά τε καὶ κύρια...»⁷.

28. Οἱ εὐσεβεῖς δοῦλοι τοῦ Θεοῦ ποτὲ δὲν ἐφοβήθησαν τὸν ἀριθμὸ **666**· ποτὲ δὲν ἀφήρεσαν ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τὰ Πατερικὰ Κείμενα τὴν σελίδα ὑπ' ἀριθμὸν **666**· ποτὲ δὲν ἀρνήθησαν νὰ διαβάσουν τὰ Συναξάρια, ὅπου στοὺς βίους τῶν Ἁγίων ἀναφέρεται ὁ ἀριθμὸς **666**· ποτὲ δὲν ἐσκανδαλίσθησαν μετὰ τὴν διηγήσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ χρησιμοποιοῦν τὸν ἀριθμὸ **666**· ποτὲ δὲν ἀπέφυγαν νὰ εἰσέλθουν σὲ οἰκία ἢ δωμάτιο ξενοδοχείου μετὰ αὐξοντα ἀριθμὸ **666**· ποτὲ δὲν ἀντιμετώπισαν δίλημμα, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀναπαυθοῦν σὲ κάθισμα πλοίου, τραίνου, ἀεροπλάνου, αἰθούσης κλπ. μετὰ ἀριθμὸ **666**· ποτὲ δὲν ἐδίστασαν νὰ προβοῦν σὲ μαθηματικὴς πράξεις ποὺ θὰ ἀπέδιδαν τὸ **666**.

4. Ἁγίου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, PG τ. 90, στλ. 456C - 457A/Πρὸς Θαλάσσιον περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς Θείας Γραφῆς, Ἑρώτησις ΜΘ'.

5. Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδούνων, PG τ. 7 (B), στλ. 1206A/ἐνθ' ἄνωτ., L. V, Cap. XXX, § 1.

6. Ἁγίου Ἰππολύτου, PG τ. 10, στλ. 769C-772A/Περὶ Χριστοῦ καὶ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, § L.

7. I. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 340C/Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΗ', Περὶ τοῦ [μικροῦ] ὀνόματος τοῦ Ἀντιχρίστου.

• Πρβλ. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 681C.

- α.** «Καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐληλυθότος τῷ Σαλωμῶν ἐν ἐνιαυτῷ ἐνὶ ἑξακόσια καὶ ἐξηκονταεξτάλαντα χρυσοῦ»⁸.
- β.** «Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας» «καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἰούδα ἀνήρ», «οἱ ἦλθον μετὰ Ζοροβάβελ»· «...υἱοὶ Ἀδωνικὰμ ἑξακόσιοι ἐξηκονταεξ»⁹.
- γ.** «Ἡρρώστησέ ποτέ τις τῶν μεγιστάνων τῆς πόλεως. Εἶχεν δὲ ἔθος ὁ Ὅσιος [Συμεὼν ὁ διὰ Χριστὸν Σαλός] ἀνέρχεσθαι καὶ παίζειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐβαρήθη [εἰς θάνατον], ἔθεώρει ἑαυτὸν κατὰ τοὺς ὕπνους ταυλίζοντα μετὰ τινος Αἰθίοπος. Ἦν δὲ οὗτος ὁ θάνατος. Ἐφθασεν οὖν καὶ ἦλθεν, φησί, καταρρίψαι ὁ ἀσθενῶν, καὶ εἰ μὴ ἔβαλεν **τρίεκτα**, ἡττᾶτο. Φθάνει οὖν αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους ὁ ἄββᾶς Συμεὼν, καὶ λέγει: “Τί ἐστίν, ἐξηχε; ὄντως ἄρτι νικᾷ σε ὁ Μαῦρος οὗτος. Ἀλλὰ δός μοι λόγον, ὅτι οὐκέτι μιαίνεις τὴν κοίτην τῆς γυναικός σου, καὶ ἐγὼ καταρρίπτω ἀντὶ σοῦ, καὶ οὐχ ἡττᾷ σε.” Ὁμόσας οὖν, φησὶν ὁ ταῦτα ἰδὼν, “καὶ λαβῶν ἐξ ἐμοῦ τὰ βόλια ἔρριψεν, καὶ ἔπεσαν **τρίεκτα**.” Ἐξυπνισθέντος οὖν τοῦ ἀρρώστου, ἀνῆλθεν εὐθύς ὁ Σαλός, καὶ λέγει αὐτῷ: “Καλὰ **τρίεκτα** ἔβαλες, μάταιε. Πίστευσον, ἐὰν παραβῆς τὸν ὄρκον σου, ὁ Μαῦρος ἐκεῖνος πνίγει σε.” Καὶ ὑβρίσας αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς τοῦ οἴκου αὐτοῦ, κατῆλθεν τρέχων»¹⁰.
- γ₁.** [«Κάποτε ἀρρώστησε ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγιστάνες τῆς πόλεως. Εἶχε τὴ συνήθεια ὁ ὄσιος νὰ πηγαίνει καὶ νὰ παίζει στὸ σπίτι του. Ὅταν ἡ κατάστασή του χειροτέρευε καὶ κόντευε νὰ πεθάνει, ἐβλεπε στὸν

ὕπνο του πὼς παίζει τάβλι μὲ ἕνα μαῦρο. Αὐτὸς ἦταν ὁ θάνατος. Ἦταν ἡ σειρὰ τοῦ ἀρρώστου νὰ ρίξει, καὶ ἂν δὲν ἔριχνε **τρεις φορές ἑξι**, θὰ ἔχανε. Τοῦ παρουσιάστηκε στὸν ὕπνο του ὁ ἄββᾶς Συμεὼν καὶ τοῦ λέει: “Τί γίνεται, τρελέ; Ἀλήθεια, θὰ σὲ νικήσει τῶρα αὐτὸς ὁ μαῦρος. Δῶσε μου τὸ λόγο σου ὅτι δὲν θὰ ἀπατήσεις ἄλλη φορὰ τὴ γυναίκα σου, καὶ ἐγὼ θὰ ρίξω γιὰ σένα καὶ δὲν θὰ σὲ νικήσει”. Ὁρκίστηκε τότε αὐτός, καὶ ὁ ὄσιος πῆρε τὰ ζάρια, ἔριξε καὶ ἔπεσαν **τρεις φορές ἑξι**. Ὅταν ξύπνησε ὁ ἀρρώστος, πῆγε ὁ Σαλός στὸ σπίτι του καὶ τοῦ λέει: “Καλὴ ζαριὰ ἔριξες, ἀνόητε. Πίστεψέ με ὁμως, ἂν παραβεῖς τὸν ὄρκο σου, θὰ σὲ πνίξει ἐκεῖνος ὁ μαῦρος”. Καὶ ἀφοῦ ἔβρισε αὐτόν καὶ ὄσους ἦταν στὸ σπίτι, ἔφυγε τρέχοντας»]¹¹.

29. Τέλος, ἡ Ἱερὰ Παράδοσις οὐδέποτε ἐχαρακτήρισε τὸν ἀριθμὸν **666** ὡς δῆθεν «**δυσώνυμον**», δηλαδὴ **δύσφημον** καὶ **κακώνυμον**.

• Ὁ Ὅσιος Νικόδημος Ἀγιορείτης, ἐρμηνεύων τὴν φράσι: «ὁ **δυσώνυμος Ἰσκαριώτης**»¹², ἀποφαίνεται, ὅτι

«**δυσώνυμος** λέγεται ὁ Ἰούδας, ὅχι διότι τὸ ὄνομα Ἰούδας εἶναι κακόν», «οὐδὲ διότι τὸ ὄνομα Ἰσκαριώτης εἶναι πονηρόν»· «μάλιστα δὲ τὸ ὄνομα Ἰούδας εἶναι εὐφημον· Ἰούδας γὰρ ἐξομολόγησις ἐρμηνεύεται, ἡ δὲ ἐξομολόγησις ὅχι μόνον δὲν εἶναι δυσώνυμον, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐφήμων εὐφημότερον»· «ὅχι λοιπὸν διὰ τὸ ὄνομά του λέγεται ὁ Ἰούδας **δυσώνυμος**, ὅχι!»· «ἀπὸ τὰ πονηρὰ γὰρ ἔργα **δυσωνυμείται** καὶ τὸ **εὐφημον ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου**· καὶ ἀντιστρόφως, ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα **εὐφημείται** καὶ τὸ **δύσφημον ὄνομα**

8. Γ' Βασιλ. γ' 14.

9. Β' Ἐσδρ. β' 1 καὶ 13.

10. **Λεοντίου Νεαπόλεως**, PG τ. 93, στλ. 1740C-1741A/ *Βίος τοῦ Ἁγίου Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ*, § νζ'.

11. **Λεοντίου Νεαπόλεως**, Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ διὰ Χριστὸν Σαλός, *Πρωτότυπο κείμενο-μετάφρασις*, ἔκδοσις β', σελ. 105, «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη 1986.

12. Βλ. **Κανόνος Μεγάλης Πέμπτης**, Ὡδὴ Η', Τροπ. β'.

τοῦ ἀνθρώπου»· «οὕτω λοιπὸν καὶ ὁ Ἰούδας δυσώνυμος λέγεται... διὰ τὸ μέγα κακὸν τῆς προδοσίας ὅπου ἐνήργησε»¹³.

30. ♦ Ἐπομένως: Ἡ πρόσφατος καὶ πολὺ διαδεδομένη ἀριθμο-φοβία γιὰ τὸν οὐδέ-

τερο καὶ μὴ ἐπιλήψιμο ἀριθμὸ 666 εἶναι ἀβάσιμος καὶ μαρτυρεῖ δεισιδαίμονα καὶ προληπτικὴ συνείδησι, πρᾶγμα ἀνεπίτρεπτο γιὰ ὅσους ἔχουν ἀποθάνει «σὺν τῷ Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου»¹⁴, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολο Παῦλο.

—ο—

«Ὑδὲ! Ὅν τρόπον μὴ θερμανθεῖς ἢ μαλαχθεῖς ὁ κηρὸς ἐπὶ πολὺ, οὐ δύναται τὴν ἐπιτιθεμένην αὐτῷ σφραγίδα δεξασθαι, οὕτως οὐδὲ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ διὰ πόνων καὶ ἀσθενειῶν δοκιμασθῆ, οὐ δύναται χωρῆσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρετῆς τὴν σφραγίδα».

(Ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς, Λόγος Ἀσκητικός, Φιλοκαλία..., τ. Α', σελ. 268-269, «ΑΣΤΗΡ», Αθήναι 1957)

—ο—

«Οἱ πραγματικοὶ ἐσχατολογοῦντες εἶναι οἱ ἡσυχάζοντες (ὄχι οἱ ἐφησυχάζοντες). Διότι ἡ πραγματικὴ Ὁρθόδοξη Ἐσχατολογία εἶναι ὁ Ἡσυχασμός».

(Πρωτοπρ. Ἰωάννου Σ. Ρωμανίδου, Πατερικὴ Θεολογία, ἐκδόσεις «Παρακαταθήκη», Θεσσαλονίκη 2004, σελ. 111)

13. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑορτοδρόμιον, σελ. 347, Ἐν Βενετίᾳ 1836.

14. Κολασ. β' 8 καὶ 20.

■ Γ, Ὁ ἀριθμὸς 666 δὲν εἶναι τὸ σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου

31. Σὲ γενικὲς γραμμὲς, ὅ,τιδήποτε χρησιμοποιοῦνται συμβολικὰ γιὰ νὰ παραστήσῃ κάτι ἄλλο, ἢ θεωρεῖται κατὰ συνθήκην ὅτι παριστάνει/προσδιορίζει κάτι ἄλλο, ὀνομάζεται **Σύμβολον** (κοινῶς: **Σημεῖον**).

• Τὸ σύμβολο τοῦ **Χριστιανισμοῦ** εἶναι ὁ **Σταυρός**. Τὸ σύμβολο τοῦ **Χριστοῦ** εἶναι ὁ **Ἄμνος**, ὁ **Ἰχθύς** καὶ ὁ **Καλὸς Ποιμὴν**. Τὸ σύμβολο τῆς **Ἐλπίδος** εἶναι ἡ **Ἄγκυρα**. Τὸ σύμβολο τῆς **Εἰρήνης** εἶναι ἡ **Περιστέρα** (μὲ κλάδον ἐλαίας). Τὸ σύμβολο τῆς **Προσθέσεως** εἶναι τὸ «+». Τὸ σύμβολο τοῦ **Νατρίου** εἶναι τὸ «**Na**». Τὸ σύμβολο τῆς **Μάζης** εἶναι τὸ «**m**». Τὸ σύμβολο τῆς (βασιλικῆς) **Ἐξουσίας** εἶναι ἡ **Βακτηρία** / τὸ **Σκῆπτρον**.

32. Ἐνα συγκεκριμένο **Σύμβολο** εἶναι δυνατόν νὰ λειτουργῇ **πολυ-σημαντικά**, ἰδίως ὅταν ἔχη τὴν μορφή ἑνὸς σχήματος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο ὀφείλεται στὶς διαφορετικὲς πραγματικότητες (θρησκευτικὴ, ἠθικὴ, ἰδεολογικὴ, ἐπιστημονικὴ, φυσικὴ, κοινωνικὴ, αἰσθητικὴ...), ποὺ θέλουν νὰ ἐκφράσουν μὲ τὸ **Σύμβολο** αὐτὸ ὅσοι τὸ χρησιμοποιοῦν: διαφορετικὲς ὁμάδες ἀνθρώπων χρησιμοποιοῦν τὸ αὐτὸ **Σύμβολο**, ἀλλὰ κάθε μία συμβατικὰ κατανοεῖ διαφορετικὸ σημαίνόμενο.

• **Λ.χ.** τὸ «+» ἀποτελεῖ τὸ σημεῖον τοῦ **Σταυροῦ** γιὰ τὴν Κοινότητα τῶν Χριστιανῶν¹ εἶναι τὸ σημεῖον τῆς **Προσθέσεως** στὴν κοινότητα τῶν Μαθηματικῶν· εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ **Θετικοῦ Ἡλεκτρισμοῦ** στὴν κοινότητα τῶν Ἡλεκτρολόγων· σημαίνει **Διασταύρωσι** στὴν κοινότητα τῶν Ὁδηγῶν, κ.ο.κ.

33. Προκειμένου λοιπὸν ἓνα **Σύμβολο** νὰ παραστήσῃ/προσδιορίσῃ μὲ ἀποκλειστικὸ τρόπο κάτι, θὰ πρέπει νὰ συντρέχουν ἀπαραιτήτως οἱ ἑξῆς τρεῖς τοῦλάχιστον παράγοντες:

1. • Ὁ **σταυρὸς** ὑπῆρξε ἀνέκαθεν *ἱερὸ σύμβολο*, τὸ ἐβάσταζαν οἱ ψευδο-θεοί, οἱ βασιλεῖς καὶ ἄλλα ἐπίσημα πρόσωπα, ὡς *ἔμβλημα τῆς ζωῆς*: τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ «*μὲ διαφόρους παραλλαγὰς ἤτο γνωστὸν εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον, τὸν προχριστιανικὸν κόσμον, ἀπαντῶμενον ἀπανταχοῦ τῆς γῆς*». (βλ. ἐκτενέστερα: **Γεωργίου Γρατσέα**, «*Σταυρός*», λ. στὴν «Θ.Η.Ε.», τ. 11, στλ. 411-414, Ἀθήναι 1967).

α. Τὸ **Σύμβολο** νὰ ἀφορᾷ ἀποκλειστικὰ ἓνα συγκεκριμένο σημαίνόμενο.

β. Τὸ **Σύμβολο** νὰ εἶναι σταθερὸ καὶ ἀμετάτρεπτο σχηματικά.

γ. Τὸ **Σύμβολο** νὰ λειτουργῇ ὡς τοιοῦτο ὑπὸ εἰδικὴ διαδικασία.

• **Λ.χ.** Τὸ σημεῖο «+» θὰ εἶναι ὁ χριστιανικὸς Σταυρὸς, τὸ «*Σημεῖον*» τοῦ Χριστοῦ²:

α. ὅταν συνδέεται συνειρμικὰ μόνον μὲ τὴν Σταύρωσι τοῦ Σωτῆρος μας·

β. ὅταν σημειώνεται μόνον μὲ δύο τεμνόμενες γραμμὲς: μίαν κάθετη καὶ μίαν ὀριζόντια·

γ. ὅταν συνδέεται μόνον μὲ τὴν χριστιανικὴ Λατρεία-Μαρτυρία-Ὁμολογία.

34. Βάσει τῶν ἀνωτέρω *Ἀρχῶν*, ὁ **οὐδέτερος ἀριθμὸς 666 δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῆται ὡς τὸ σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου** γιὰ τοὺς ἑξῆς βασικοὺς λόγους:

α. Οὐδέποτε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπεφάσισε καὶ διεκήρυξε τοῦτο ἢ ὅ,τιδήποτε σχετικὸ μὲ τὴν συμβολοποίησι τοῦ **666**.

β. Στὸ ἐπίμαχο χωρίο τῆς Ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως³, δὲν παρουσιάζεται ὁ Ἀντίχριστος ὡς φέρων ἓνα ὀρατὸ ἔμβλημα, δηλαδὴ τὸ **666**, τὸ ὁποῖο λειτουργεῖ δῆθεν ὡς ταυτότητά του.

γ. Στὸ συγκεκριμένο χωρίο, δὲν παραδίδεται ὁ ἀριθμὸς **666** ὡς ἓνα *σχῆμα*, δηλαδὴ ὡς τρία 6: «**666**», ὅπως παρεδόθη λ.χ. στὸ ὄραμα τοῦ Ἁγίου Προφήτου Ἰεζεκιήλ ὡς «*σημεῖον*» διαφυλάξεως τῶν εὐσεβῶν τὸ σταυρόσχημο «**Ταῦ**» (τ ἢ + ἢ **Χ**)⁴,

2. Πρβλ. Ματθ. κδ' 30.

3. Ἀποκαλ. ιγ' 18.

4. Ἱεζ. θ' 4 καὶ 6.

• **Στὸ** προφητικὸ αὐτὸ ὄραμα, οἱ μὲν εἰδωλολάτρες κάτοικοι τῆς Ἱερουσαλημ κτυπῶνται ἀπὸ ἑξὶ Ἄγγελους, οἱ δὲ ἀθῶοι καὶ εὐσεβεῖς «*σημειώνονται*» στὸ μέτωπο ἀπὸ ἓναν ἄλλον Ἄγγελο.

• **βλ.** ἐπίσης «*σημεῖα*» σωτηρίας: Ἑξόδ. ιβ' 7, 13· Ἦσ. μδ' 5· Ἀποκαλ. ζ' 3 ἐ. θ' 4· ιδ' 1.

ἄλλ' ὡς ἓνας κοινὸς καὶ συνήθης ἀριθμὸς, ὁ ὁποῖος **προκύπτει ἀπὸ μία μαθηματικὴ πράξι**: τὴν «*γεματρικὴ*» διακιδασία τοῦ «*ψηφίζειν*», «*ἀριθμίζειν*», «*λογαριάζειν*», «*συμψηφίζειν*».

- δ.** Στὸ χωρίο αὐτὸ δὲν ὑπάρχει κἂν ὁ ἀριθμὸς **666**, ἀλλὰ παραδίδεται στὰ χειρόγραφα μία **ποικιλία μορφῶν**: ἄλλοτε ὁ ἑλληνικὸς ἀριθμὸς, σὲ δύο μάλιστα μορφές (*χξς'* ἢ *ΧΞς'*) καὶ ἄλλοτε ὀλογράφως («*ἑξακόσια/-οι/-αι ἑξήκοντα ἕξ*»).
- ε.** Ὁ ἀριθμὸς **666** δὲν ἔχει μόνον μία καὶ σταθερὰ μορφή, ἀλλὰ πολλές: **666** (ἀραβικά), *χξς'* ἢ *ΧΞς'* (ἑλληνικά), **DCLXVI** (λατινικά), **יטו ו** ἢ **יטו ט** (ἑβραϊκά), 1010011010 (στὸ

δυναμικὸ σύστημα ἀριθμῆσεως τῶν ὑπολογιστικῶν συστημάτων) κ.ἄ.

35. ♦ Ἐπομένως: Ἡ «*μυθοποίησις*» τοῦ **οὐδετέρου** ἀριθμοῦ **666** καὶ ἡ ἀρνητικὴ φόρτισίς του **διὰ τῆς μετατροπῆς του σὲ σύμβολο τοῦ Ἀντιχρίστου**, μὲ ὅ,τι τοῦτο συνεπάγεται, δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως, ἡ ὁποία προτρέπει –ὅταν τὸ «*Θηρίον*» εὐρίσκεται ἤδη στὸ ἱστορικὸ προσκήνιο καὶ δραστηριοποιῆται ἀντιχριστιανικᾶ– ἀπλῶς καὶ μόνον: «*ψηφισάτω*», δηλαδή νὰ ἐκτελεσθῆ μία καθαρὰ συμβολικὴ ἀριθμητικὴ πράξις πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ «*ἀριθμοῦ τοῦ [γνωστοῦ τότε] ὀνόματος*»⁵:

«*Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστί· καὶ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξς'*»⁶.

5. Ἀποκαλ. ιγ' 17.

6. Ἀποκαλ. ιγ' 18.

■ Γ, Ἡ ἀπομυθοποίησις τοῦ ἀριθμοῦ «χξς'/666»

36. Ἡ μὴ ρητὴ παράδοσις ἀπὸ τὴν Ἱ. Ἀποκάλυψι τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀντιχρίστου, παρὰ μόνον τῆς ἀριθμητικῆς ἐκφράσεώς του, συνέβαλε στὴν «μυθοποίησι» τοῦ ἀριθμοῦ «χξς'/666»: ὁ «ἀριθμὸς τοῦ θηρίου» περιεβλήθη μὲ ἓνα **πέπλο μυστηρίου**, πρᾶγμα ποῦ ὠδήγησε σὲ πολλὰς παρανοήσεις.

● Τὸ χωρίον **Ἀποκαλ. ιγ' 18** εἶναι «ὄχι δυσνόητον, ἀλλ' ἀκατανόητον, καὶ μάλιστα προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πιστοῦ· ἐπειδὴ εἶναι **μυστηριώδες** καὶ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀντιχρίστου, συνδυάζει δηλαδὴ τὸ ἀκατανόητον καὶ τὸ ἐλκυστικόν, **ἐπροτάθησαν περὶ αὐτοῦ τόσαι ἐρμηνεῖαι, ὅσαι δὲν ἐπροτάθησαν δι' ἄλλο χωρίον τῆς Γραφῆς**»¹.

37. Γιὰ νὰ προσεγγίσουμε ἐρμηνευτικὰ τὸν ἐκ πρώτης ὄψεως αἰνιγματώδη ἀριθμὸν «χξς'/666» εἶναι ἀναγκαῖες οἱ ἐξῆς προϋποθέσεις:

α. Ἀπαιτεῖται **ἔρευνα ἀκριβῆς** καὶ **προσευχή** ἐκτενής:

● «Πολλῆς ἡμῖν, ἀγαπητοί, δεῖ τῆς μερίμνης, πολλῆς τῆς ἀγρυπνίας, ὥστε δυνηθῆναι τὸ βάθος κατοπτεῦσαι τῶν θείων Γραφῶν. Οὐ γὰρ ἀπλῶς, οὐδὲ καθεύδοντας ἔνι τὸ βούλημα αὐτῶν εὐρεῖν, ἀλλὰ **δεῖ μὲν ἐρεύνης ἀκριβοῦς, δεῖ δὲ καὶ εὐχῆς ἐκτενοῦς**»².

β. Ἀπαιτεῖται ἀποφυγὴ τῆς **κατὰ γράμμα** ἐρμηνείας:

● «Ἐπὶ τῶν θείων Γραφῶν, οἱ μὲν ἀπλῶς ἀναγινώσκοντες τὰ γράμματα,

γράμματα εἶναι νομίζουσι ψιλὰ καὶ τῶν ἄλλων πλεόν ἔχειν οὐδέν»³. «εἰ γὰρ τις ἀπλῶς ταῖς λέξεσι παρακάθοιτο καὶ μηδὲν πλεόν τῶν γραμμάτων ἐπιζητοίη, πολλὰ ἀμαρτήσεται»⁴.

γ. Ἀπαιτεῖται ἡ γνῶσις τῶν **ἐρμηνευτικῶν κανόνων** τῆς Πατερικῆς «**Ἀκολουθίας**»⁵:

● «**Αὕτη γὰρ ἀρίστης ἐρεύνης "Ἀκολουθία"...**»⁶. «οὕτω καὶ τῶν θείων Γραφῶν οἱ τὴν «**Ἀκολουθίαν**» οὐκ εἰδότες, οὐδὲ τὰ **ιδιώματα** καὶ τοὺς **νόμους** αὐτῆς ἐξετάζοντες, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ ἐνὶ τρόπῳ πάντα ἐπιόντες, χρυσίον μετὰ ἀργυρίου φύροντες, οὐδέποτε τὸν ἐναποκείμενον αὐτῇ θησαυρὸν εὐρήσουσι»⁷. «πολλῆς ἡμῖν δεῖ τῆς ἀγρυπνίας, μᾶλλον δὲ τῆς Θεοῦ χάριτος, ἵνα μὴ τοῖς ῥήμασιν ἐναπομείνωμεν ψιλοῖς. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ αἰρετικοὶ πλανῶνται, ὅτι μήτε τὸν **σκοπὸν** ἐξετάζουσι τοῦ λέγοντος, μήτε τὴν **ἔξιν** τῶν ἀκουόντων. Ἄν οὖν μὴ ταῦτα προσθῶμεν, καὶ **ἕτερα** δέ, οἷον **καιρούς**, καὶ **τόπους**, καὶ **γνώμην** ἀκροατοῦ, πολλὰ ἔψεται τὰ ἄτοπα»⁸.

38. Ἐνας ἀπὸ τοὺς θεμελιώδεις κανόνες τῆς Πατερικῆς «**Ἀκολουθίας**» εἶναι τὸ **ἱστορικὸ ὑπόβαθρο**, τὸ **ἱστορικὸ κλίμα** τῆς συγγραφῆς ἐνὸς Ἱεροῦ Κειμένου: «**τίς ὁ γράψας καὶ πότε ἔγραψε καὶ περὶ τίνων**»⁹.

● Τὸ **ἱστορικὸ κλίμα** πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρώτατα ὑπ' ὄψιν εἰδικὰ γιὰ τὸ ἐπίμαχο

1. **Στεργίου Ν. Σάκκου**, Ἡ ἔρευνα τῆς Γραφῆς, σελ. 152, § 14. «ΧΞς' - Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀντιχρίστου», ἐκδοσις «Ἡ Ἀπολύτρωσις», Θεσσαλονίκη 1969.

2. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 59, στλ. 127/Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, Ὁμιλία ΚΑ', § α'.

3. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 51, στλ. 126/Πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας ὑπὲρ τοῦ μήκουσ τῶν εἰρημένων..., §β'.

4. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 48, στλ. 769/Κατὰ Ἀνομοίων, Λόγος Η', § α'.

5. ● Παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ὅλα τὰ μέρη τῆς θείας Γραφῆς ἔχουν γραφῆ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (ἐρμηνευτικὴ Ἀρχὴ πολυσήμαντος), τὰ στοιχεῖα τῆς ἱστοριογραμματικῆς μεθόδου εἶναι ἀπαραίτητα· ὁ

Ἱερὸς Χρυσόστομος τὰ ἐμπλουτίζει καὶ συστηματοποιεῖ γιὰ πρώτη φορὰ τόσο πολὺ καὶ ὅλα μαζὶ τὰ χαρακτηρίζει ὡς «**Ἀκολουθίαν**».

(βλ. ἐκτενώς: **Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου**, Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τ. Β', σελ. 102 ἐ., «Α.Δ.Ε.Ε.», Ἀθήνα 1999).

6. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 51, στλ. 71/Πρὸς τοὺς ἐγκαταλείψαντας τὴν σύναξιν τῆς Ἐκκλησίας..., § γ'.

7. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 59, στλ. 229/Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, Ὁμιλία Μ', § α'.

8. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 60, στλ. 159/Αὐτόθι.

9. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 51, στλ. 71/Ἐνθ' ἄνωτ.

χωρίον, ὅπως βεβαίως καὶ εὐρύτερα γιὰ ὅλη τὴν Ἱ. Ἀποκάλυψι, διότι καθ' ἡμᾶς ἀποτελεῖ τὴν **καθοριστικὴ ἑρμηνευτικὴ κλεῖδα** τοῦ «ἀριθμοῦ-ὀνόματος».

α. Ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις ἑρμηνευομένη, δὲν θὰ πρέπει νὰ περιορίζεται στὴν **μελλοντολογικὴ** τῆς μόνον **διάστασι** καὶ νὰ ἀπομονώνεται ἀπὸ τὴν **ἱστορικὴ βᾶσι** τῆς· ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Ἰωάννης (+101)¹⁰ γράφει ἀπὸ τὴν ἔξορίαν¹¹, ὅχι βεβαίως ἐν *κενῶ ἱστορικῶ*, ἀλλὰ γιὰ τὶς δραματικὲς στιγμὲς τῶν συγχρόνων του χριστιανικῶν Κοινοτήτων τῆς Δ. Μικρᾶς Ἀσίας, μὲ ἐσχατολογικὴ πάντως προοπτικὴ: στὸ Ἱ. Κείμενο, **Ἱστορία καὶ Ἐσχατολογία ἀλληλοπεριχωροῦνται, ἀποκαλύπτεται «τὸ παρὸν μὲ κατηγορίες τοῦ παρελθόντος στὴν προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος»¹².**

• «Γράψον ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσι καὶ ἃ μέλλει (ἃ δεῖ) γενέσθαι μετὰ ταῦτα»¹³.

β. Ὁ Ἅγιος γράφων γιὰ τὴν ἐποχὴ του, γιὰ γεγονότα ποὺ ἀφοροῦν τὴν γενεὰ του, παρουσιάζει μὲ ζωηρότατες εἰκόνες καὶ σύμβολα τὴν αὐξουσα ἐχθρότητα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀρχῆς ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς πολεμικῆς αὐτῆς, τὸν ἐσχατολογικὸ Πόλεμο, τὴν Νίκη τοῦ Ἀρνίου, τὴν λῆξι τοῦ ἀρχηγόπου Δράματος καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ

Καινοποίησι τῶν πάντων μὲ τὴν ἔλευσι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ὅλα αὐτὰ **ἀναμένονται** ἀπὸ τὴν πρώϊμο Ἐκκλησία στὸ **ἐγγὺς μέλλον**, ἐπικρατεῖ ζωηρὰ καὶ σταθερὰ ἢ ἐντύπωσις τῆς **ἐγγύτητος**, τοῦ **ἄμεσα ἐπικειμένου**¹⁴.

• «Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται»¹⁵.

• «Εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἢ Σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν· ἢ νῦξ προέκοψεν, ἢ δὲ Ἡμέρα ἤγγικεν»¹⁶.

• «Ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπὸν ἐστίν»¹⁷.

• «Ὁ Κύριος ἐγγύς· μηδὲν μεριμνᾶτε»¹⁸.

• «Ἡ Ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται»¹⁹.

• «Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν»²⁰.

γ. Δὲν θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ λησμονῆται, ὅτι κατὰ τὸν πρώτον αἰῶνα εἶχαν γίνεαι ἡδη **δύο μεγάλοι διωγμοί**: ὁ πρώτος τὸ **64 μ.Χ.** ὑπὸ τοῦ Καίσαρος **Νέρωνος** (54-68 μ.Χ.) καὶ ὁ

10. «Χρονικὸν Πασχάλιον», PG τ. 92, στλ. 608B.

11. Ἀποκαλ. α' 9:

• «Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκαινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ Χριστῶ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

12. **Βασιλείου Π. Στοιγιάννου**, «Ἀποκάλυψη καὶ Πολιτικὴ», Ἑρμηνευτικὰ Μελετήματα, σελ. 575, ἐκδόσεις Π.Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1988.

13. Ἀποκαλ. α' 19· δ' 1.

14. • **Στὴν** πρώϊμο Ἐκκλησία τέσσερις κυρίως παράγοντες: **α)** οἱ ἐσχατολογικὲς προρρήσεις τοῦ Κυρίου, **β)** ἡ ἐντονα βιουμένη παρουσία τοῦ Σωτήρος, ἰδίως μέσῳ τῶν χαρισμάτων, **γ)** ἡ μεγάλη ἀντίθεσις τῶν ἡθῶν μεταξὺ τοῦ νέου καὶ τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ **δ)** ἡ αὐξανόμενη ἐχθρότης τοῦ περιβάλλοντος, συντελοῦσαν ὥστε οἱ πιστοὶ νὰ εὐρίσκωνται σὲ ὑψηλότατο ἐπίπεδο ἐγρηγόρσεως καὶ νὰ ἔχουν βαθυτάτη τὴν αἴσθησιν ὅτι τὸ Τέλος καὶ ἡ Κρίσις ἐφθασαν, ἢ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἤδη πραγματοποιεῖται, οἱ ἐλπίδες ἐκπληρώνονται.

■ **Ὁ ἐντονώτατος** χαρακτήρας αὐτῶν τῶν βιωμάτων καὶ αἰσθημάτων προεκάλεσε τὶς λεγομένες

ἐνθουσιαστικὰς τάσεις· ἡ ζωὴ, ἡ λατρεία καὶ ἡ θεολογία κινουῦνται ἐντὸς αὐτῆς τῆς προοπτικῆς: ἡ Ἐκκλησία εὐχεται γιὰ τὴν ταχεῖα ἔλευσι τοῦ Κυρίου («*Μαρὰν ἀθά...*»), εὐρίσκεται σὲ ἐτοιμότητα γιὰ τὴν ἀπάντησίν Του, τὰ ἦθη εἶναι αὐστηρότατα, οἱ βαρέως ἀμαρτάνοντες ἀποκλείονται τῆς Κοινοτήτος, οἱ δὲ ἐκστάσεις, τὰ ὄραματα καὶ οἱ ἀποκαλύψεις εἶναι συνήθη.

◆ **Ἐντὸς** τοῦ κλίματος αὐτοῦ: τῆς ἐντάσεως καὶ ἐγρηγόρσεως, τῆς ἐλπίδος καὶ προσδοκίας, τῆς θλίψεως καὶ παραμυθίας, τῆς συγκρούσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Φωτὸς) καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σατανᾶ (Σκότους), «*δίδεται*» καὶ «*ἀποστέλλεται*» ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις, ἢ ὅποια ἀρχίζει μὲ τὴν ἐνδεικτικὴ δήλωσι: «*ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς*», καὶ κατακλείεται μὲ τὴν χαρακτηριστικὴ βεβαίωσι τοῦ Χριστοῦ μας: «*Ναί, ἔρχομαι ταχύ!*» (α' 3, κβ' 20).

15. Ματθ. κδ' 42. Βλ. ἐπίσης: Ματθ. κε' 13· Μάρκ. θ' 1· ιγ' 30 ἐ· Λουκ. ιβ' 35.

16. Ρωμ. ιγ' 11-12.

17. Α' Κορινθ. ζ' 29.

18. Φιλιπ. δ' 4-5.

19. Α' Θεσσαλ. ε' 2.

20. Α' Ἰωάν. β' 18.

δεύτερος τὸ 95-96 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Καίσαρος **Δομιτιανοῦ** (81-96 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος μόλις προηγήθηκε ἢ συνέπιπτε μὲ τὴν συγγραφὴ τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως.

● «*Κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ*». λέγει δὲ τὸν ἐπὶ **Δομιτιανοῦ τοῦ βασιλέως γενόμενον κατὰ Χριστιανῶν διωγμὸν, ὃς δεύτερος μετὰ Νέρωνα γέγονε διώκτης, ὡς Εὐσέβιος ἱστορεῖ ἐν τε τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῷ Χρονικῷ Κανόνι· ἐφ' οὗ καὶ ὁ θεσπέσιος Εὐαγγελιστὴς τὴν Πάτμον οἰκεῖν κατεδικάσθη, νησίον ἔρημον καὶ βραχύ»²¹.**

● «*Τὴν ὥραν δὲ τοῦ πειρασμοῦ*» εἶτε ὡς αὐτίκα μάλα παρεσομένην, **τὴν τῶν ἀσεβῶς τῆς Ῥώμης τὸ τηνικαῦτα βασιλευσάντων κατὰ Χριστιανῶν δίωξιν εἴρηκεν,...²².**

● «*Κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ*». Ὡραν πειρασμοῦ, ἣ τὸν ἐπὶ **Δομιτιανοῦ διωγμὸν λέγει, δεύτερον ὄντα μετὰ Νέρωνα, ὡς Εὐσέβιος ἱστορεῖ ὁ Παμφίλου· ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ Εὐαγγελιστὴς εἰς τὴν Πάτμον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δομιτιανοῦ κατεκρίθη,...²³.**

δ. Κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Νέρωνος, οἱ πιστοὶ ὑπέστησαν *«αἰφνιδίους καὶ ἐπαλλήλους συμφορὰς καὶ περιπτώσεις»*²⁴ καὶ ἐμαρτύρησε πολὺ πλῆθος ἐκλεκτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος²⁴. κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Δομιτιανοῦ ἐμαρτύρησαν πολὺ περισσότεροι²⁵.

21. **Οἰκουμένιου**, ἔκδοσις **H.C.Hoskier**, σελ. 194, Michigan 1928, σελ. 194/Λόγος Δεύτερος, Εἰς τὸ Ἀποκαλ. γ' 10.

22. **Ἰ. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 248A/Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος Γ', Κεφάλαιον Η', Τὰ δηλωθέντα τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ Ἐκκλησίας.

23. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 557B/Συλλογὴ Ἑξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον Η', Τὰ γραφέντα πρὸς τὸν τῆς Φιλαδελφῶν Ἐκκλησίας ἄγγελον.

24. **Ἁγίου Κλήμεντος Ῥώμης**, PG τ. 1, στλ. 205A, 217A-221A/Πρὸς Κορινθίους Α', Κεφάλ. Α', Ε', Σ'.

25. Βλ. μαρτυρίες Εὐσεβίου, Δίωνος Κασσίου, Σουετωνίου, Ἱερωνύμου καὶ Τερτυλλιανοῦ.

ε. Κύριο σημεῖο τριβῆς ἦταν ἡ ἐπιβολὴ τῆς λατρείας τῶν Αὐτοκρατόρων ὡς θεῶν ἢ τακτικῆ αὐτῆ, ἡ ὁποία εἶχε ἀρχίσει ἐπὶ Αὐγουστοῦ (31 π.Χ.-14 μ.Χ.), ἀποκορυφώθηκε ἐπὶ **Δομιτιανοῦ** (81-96 μ.Χ.): ἀξίωνε ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του μὲ ἱερόσυλη ἀλαζονεία νὰ προσαγορεύεται μὲ τοὺς θρησκευτικοὺς ὄρους «Κύριος καὶ Θεὸς» («*Dominus et Deus*»)²⁶ καὶ προώθησε μὲ ἰσχυροὺς μηχανισμοὺς τὴν αὐτοκρατορικὴ λατρεία τόσο στὴν Ῥώμη ὅσο καὶ στὴν περιφέρεια.

● Τὴν βλάσφημο αὐτὴν τακτικὴ τῆς θεοποιήσεως τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τῆς ἀντιποιήσεως τοῦ Θεοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ κράτους, ὑπαινίσσεται καὶ ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος: ὁ Ἀντίχριστος θὰ προσπαθῆ νὰ ἀποδείξη *«ὅτι ἐστὶ Θεός»*²⁷, καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Θεολόγος: ὁ Ἀντίχριστος πρὸς δῆλωσιν τῆς θεοποιήσεως του ἔφερε *«ἐπὶ τὰς [ἐπτὰ] κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας»* καὶ τοῦ *«ἐδόθη στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν»*²⁸.

ς. Ὅ,τι ἰδιαίτερα μᾶς ἐνδιαφέρει ἐδῶ, εἶναι ὅτι ἡ Μικρὰ Ἀσία ἐξελίχθηκε σὲ κέντρο τῆς ἀπεχθοῦς καισαρο-λατρίας: σὲ πολλὲς πόλεις ἐστήθησαν ἀγάλματα ἀπὸ χρυσοῦ καὶ ἀσήμι καὶ ἐκτίσθησαν ἱερὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐτοκράτορος.

● Εἶναι χαρακτηριστικόν, ὅτι στὴν **Ἐφεσο**, ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ὑπῆρχαν **ὀνομαστὰ ἱερὰ** γιὰ τὴν λατρεία τῶν Αὐτοκρατόρων **Κλαυδίου** (41-54 μ.Χ.), **Νέρωνος** (54-68 μ.Χ.) καὶ **Δομιτιανοῦ** (81-96 μ.Χ.)²⁹.

26. ● Ὁ **Ὀκταβιανὸς** (31 π.Χ.-14 μ.Χ.), ὁ ὁποῖος *«στὶς ἑλληνικὲς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας λατρευόταν ἤδη ἀπὸ τὸ 29 (μαζὶ μὲ τὴ θεὰ Ῥώμη)»*, προσέλαβε τοὺς τίτλους *Augustus* (Σεβαστὸς) τὸ 27 π.Χ. καὶ *Divus* (Θεῖος) μετὰ θάνατον· ὁ **Καλιγούλας** (37-41 μ.Χ.) ὄχι μόνον ἐβλασφήμησε τὸ θεῖον ὄνομα, ἀλλ' ἐζήτησε νὰ στηθῆ προτομὴ του στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων λατρευτικά, ἀγάλματά του γιὰ προσκύνησι στὴν Καισάρεια καὶ προτομές του στὶς Συναγωγὰς τῆς Ἀλεξανδρείας· ὁ **Νέρων** (54-68 μ.Χ.) ἀναφέρεται στὰ νομίσματα ὡς *«Σωτήρας τοῦ κόσμου»*.

27. Β' Θεσσαλ. β' 4.

28. Ἀποκαλ. ιγ' 1, 5 καὶ 6· ιζ' 3.

29. ● Δὲν θὰ πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι στὸ ἴδιο κλίμα ἐντάσσεται καὶ ἡ *«ἀποθέωσις»* τῆς πόλεως Ῥώμης: **ἱερὰ τῆς θεᾶς Ῥώμης** εἶχαν ἤδη κτισθῆ στὴν **Σμύρνη** (195 π.Χ.) καὶ στὴν **Πέργαμο** (29 π.Χ.).

ζ. Τὸ βαρύτατο αὐτὸ κλίμα στὴν Μ. Ἀσία, ἐξ αἰτίας τῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας, ἐπιδεινώνεται λόγῳ καὶ τῆς παραδοσιακῆς λατρείας τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἀνατολικῶν θεοτήτων, ἐπὶ πλέον δὲ λόγῳ καὶ τῆς ἀντιπαράθεσως πρὸς τὴν **Ἰουδαϊκὴς Κοινότητες** καὶ τὸν πολυ-αιρετικὸ καὶ συγκρητιστικὸ **Γνωστικισμὸ**³⁰.

39. Ἐχοντες λοιπὸν ὑπ' ὄψιν μας διὰ βραχέων αὐτὸ τὸ **ἱστορικὸ ὑπόβαθρο** τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως καὶ ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς καταπιεζομένους ἀπὸ πολλὰ μέτωπα καὶ καταπονημένους Χριστιανούς τῆς Δ. Μικρᾶς Ἀσίας, προκειμένου νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ, οἰκοδομήσῃ καὶ παραμυθήσῃ, μᾶς εἶναι πλέον **δυνατὸν** καὶ **εὐκόλο** νὰ κατανοήσωμε, γιὰ τὸν γράφει μὲ τρόπο **εἰκονικὸ/συμβολικὸ καὶ ὑπαινικτικὸ** γιὰ ὅσα τοῦ ἀπεκάλυψε τὸ Ἀρνίον-Χριστός.

α. Ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε συμπεριληφθῆ ἤδη ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Νέρωνος στὸν κατάλογο τῶν **«ἀπηγορευμένων ἐταιρειῶν»**³¹ καὶ ἡ Χριστιανικὴ Πίστις ἀποτελοῦσε **ποινικὸν ἀδίκημα**.

• *«Οἱ ὑπήκοοι λαοὶ ὠφείλον νὰ ἀπονέμουν λατρείαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, πιστοποιοῦντες οὕτω τὸν νομοταγῆ σεβασμὸν των. Ἐφ' ὅσον ἔπραττον τοῦτο ἠδύναντο νὰ διατηροῦν καὶ*

30. • **Γιὰ** τὰ διαλαμβανόμενα στὶς §§ 38 γ-ζ, βλ. ἐκτενῶς: **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Γ. Σκιαδαρέση**, Λειτουργικὲς Σκηνὲς καὶ ὕμνοι στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη, σελ. 296-341, 418-419, ἐκδόσεις Π.Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1999.

■ **βλ.** καὶ **Βασιλείου Π. Στογιάννου**, *«Ἀποκάλυψη καὶ Πολιτικὴ»*, ἐνθ' ἄνωτ., ὅπου παρέχεται μία πολὺ ἱκανοποιητικὴ εἰκόνα τοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως: ἡ καισαρολατρία, ὡς ἐπίσημος κρατικὴ ἰδεολογία, ἐντάσσεται στὰ πλαίσια μιᾶς ὀργανωμένης προσπάθειας προβολῆς τοῦ αὐτοκράτορος ὡς ἀνωτάτου θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἄρχοντος καὶ ἐπεδιώχθη ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ ὡς συνεκτικὸς δεσμὸς τῶν λαῶν τῆς ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας· τοιοιτοτρόπως, ἡ **πολιτικὴ πράξις** περιεβλήθη μὲ **θρησκευτικὸς ὅρους** καὶ ἡ **πολιτικὴ ἰδεολογία** μετεβλήθη σὲ **θεολογία: τὴν ψευδοθεολογία τῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας**.

31. *Religio Illicita* ἢ *Societates Illicitae*.

32. **Γ. Γαλίτη**, Ἱστορία Ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 193-194, ἐκδόσεις Π.Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1999.

*τὴν ἰδίαν αὐτῶν πίστιν. Ἡ μὴ συμμόρφωσις εἰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην συνίστα βαρὺ κατὰ τοῦ κράτους ἀδίκημα καὶ ἐπέσυρε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου»*³².

• οἱ διώκτες τῶν Χριστιανῶν ἐπεκαλοῦντο *«κυρίως νόμους κατὰ τῆς ἱεροσυλίας («ἀθεότητος» = παραμελήσεως τῆς ἐπισήμου ρωμαϊκῆς θρησκείας, sacrilegium) καὶ νόμους κατὰ τῆς ἐσχάτης προδοσίας (majestas). Οἱ χριστιανοὶ ἀρνούμενοι τὴν λατρείαν τῶν αὐτοκρατόρων ἐθεωροῦντο ἐπιβουλευόμενοι τὴν ὑπαρξίν τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους. Οὕτως ἡ «ἀθεότης» μετέπιπτεν εἰς ἐγκλημα ἐσχάτης προδοσίας»*³³.

β. Ἐνεκα τούτου, οἱ Χριστιανοὶ χρησιμοποιοῦν γιὰ λόγους ἀσφαλείας ἓνα **συμβολικὸ σύστημα**, μίαν **συνθηματικὴ γλῶσσα**, ὥστε ὑπὸ ἓνα ἀριθμὸν ἢ ὑπὸ διάφορα σύμβολα, εἰκόνας καὶ παραστάσεις, ποὺ εἶναι οἰκείες εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὴν Προφητικὴ/Ἀποκαλυπτικὴ Παράδοσι³⁴, νὰ ἀντιλαμβάνωνται συγκεκριμένα πρόσωπα, ἀλήθειες καὶ ἰδέες: τοιοιτοτρόπως, ἓνα μῆνυμα ἐνῶ **«ἀποκαλύπτεται»**

33. **Ἀρχμ. Β. Κ. Στεφανίδου**, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἔκδοσις 5', σελ. 131-132, ἐκδόσεις Παπαδημητρίου, Ἀθήναι 1998.

• **πρβλ.** *«...ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν»* (Α' Πέτρ. β' 12). *«Ἐκ τούτου συνάγεται, ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ κατηγοροῦντο ὡς κακοὶ πολῖται, ὡς μὴ ὑπακούοντες εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς καλοὺς νόμους»* (Π. Ν. Τρεμπέλα).

34. • **Ἐπὶ** τῇ βάσει τῆς **Προφητικῆς/Ἀποκαλυπτικῆς Παραδόσεως**, στὸ **Ἰωάννειο Ὁραμα ἢ πολιτικὴ ἐξουσία** μαζί μὲ ὅλους τοὺς μηχανισμούς τῆς συμβολίζεται σημειολογικὰ μὲ **«Θηρία»** (βλ. Δαν. ζ' καὶ η'· Ἀποκαλ. ιγ' - κ').

◆ *«Ἐγὼ Δανιὴλ ἐθεώρουν ἐν ὄραματί μου τῆς νυκτὸς καὶ ἰδοὺ» «τέσσαρα θηρία μεγάλα ἀνέβαινον ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἀλλήλων»· «ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα τὰ τέσσαρα, τέσσαρες βασιλεῖαι ἀναστήσονται ἐπὶ τῆς γῆς».*

(Δανιὴλ ζ' 2-3 καὶ 17).

■ *«Ἐν τύπῳ καὶ εἰκόνι δείκνυσι τὰς ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτῳ ἐπαναστάσας βασιλείας ὡσπερ θηρία διαφείροντα τὴν ἀνθρωπότητα».*

(Ἅγιου Ἰππολύτου, PG τ. 10, στλ. 680D/Εἰς τὸν Δανιὴλ, Κεφ. Ζ', γ'. **βλ.** καὶ ΒΕΠΕΣ τ. 6, σελ. 75, στχ. 2-4/Λόγος Δ', II).

(στοὺς μνημένους ἀποδέκτες), συγχρόνως «*συγκαλύπτεται*» (γιὰ τὶς ἀμήτες κρατικὲς Ἀρχές).

Υ. Οἱ ὑπαινικτικὲς ἐν γένει διατυπώσεις, πέρα τῆς ἀριθμητικῆς ἐκφράσεως ἀνθρωπίνων ὀνομάτων, δὲν εἶναι ἀγνωστες στὰ Ἱερὰ Κείμενα, ὅταν μάλιστα γίνεται λόγος γιὰ τὴν θηριωδῶς ἀντιχριστιανικὴ Ρωμαϊκὴ Ἀρχή.

● «*Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ Δανιὴλ τοῦ Προφήτου, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ [ἐστὼς ὅπου οὐ δεῖ] – ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω – τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη*»³⁵.

● «*Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἶδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν [τὸν Ἀντίχριστον] ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται*»³⁶.

δ. Εἰδικὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἱ. Ἀποκάλυψιν, εἶναι ἀπολύτως σαφές, ὅτι ὅταν ὁ Ἅγιος Ἀπόστολος προτρέπη: «*ψηφισάτω*», δὲν ἀμφιβάλλει ποσῶς, ὅτι οἱ σύγχρονοὶ του νουνεχεῖς («*ὁ ἔχων νοῦν*», «*ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν*»)»³⁷ παραληπτές καὶ ἀναγνώστες τῆς Ἐπιστολῆς

35. Ματθ. κδ' 15-16· Μάρκ. ιγ' 14.

● «*Ὁ ἐκφραστικὸς ὅρος “βδέλυγμα” ἀπαντᾷ ἐν τῇ αὐτῇ πως ἐννοίᾳ καὶ ἐν Ἀποκ. ιζ' 4, 5, κα' 27. Ἐν τῇ Π.Δ. χρησιμοποιεῖται εἰδικῶς περὶ πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰδώλων (Δευτ. κθ' 17, ἱεζ. ζ' 20, Γ' Βασ. ια' 5, Δ' Βασ. ις' 3). Ἡ φράσις “βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως” [=βδέλυγμα προκαλοῦν τὴν ἐρήμωσιν] ἀπαντᾷ δις παρὰ τῷ Δανιὴλ (ια' 31, ιβ' 11, πρβλ. καὶ θ' 27)».*

(Π.Ν. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον, σελ. 247β, ἔδοσις γ', «Ὁ Σωτήρ», Ἀθῆναι 1983).

■ Ἡ παρενθετικὴ πρότασις: «*ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω*», εἶναι τῶν ἱερῶν Συγγραφέων Ματθαίου καὶ Μάρκου: ἐπίκειται ἡ καταστροφή τῆς Ἱερουσαλὴμ (70 μ.Χ.) ἀπὸ τὰ ρωμαϊκὰ στρατεύματα· ἀπαιτεῖται ἐπαγρύπνησις...

36. Β' Θεσσαλ. β' 6-7.

● *Γιὰ τὴν ποικιλία τῶν ἐκδοχῶν περὶ τοῦ «κατέχοντος», βλ.: Ἀνδρέου Θεοδώρου, «Ἡ περὶ Ἀντιχρίστου ἰδέα», περιοδ. «Θεολογία», τ. ΜΑ' (1970), σελ. 111-112, 115, 218-220· Ἰωάννου Λ. Γαλάνη, Ἡ Δευτέρα Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀπ. Παύλου πρὸς Θεσσαλονικεῖς, σελ. 180 ἐ., ἐκδόσεις Π.Πορναρά, Θεσσαλονίκη 1989.*

του ἀντιλαμβάνονται χωρὶς καμμίαν δυσκολία ποῖο πρόσωπο ὑποδηλώνεται μὲ τὸν ἀριθμὸ «*χξς' / 666*»: ὅπως ἐπίσης ἀντιλαμβάνονται ἄνετα ὅσα ὑπονοοῦνται μὲ τὰ ἐξῆς περαιτέρω, τὰ ὁποῖα ἄλλωστε καὶ ἀποσαφηνίζουν πλήρως τὰ τοῦ **Κεφαλαίου ΙΓ'** καὶ μάλιστα τὴν ταυτότητα τοῦ Ἀντιχρίστου:

● «*Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ὄρη ἑπτὰ εἰσιν, ὅπου ἡ γυνὴ [ἡ μεθύουσα ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων] κάθηται ἐπ' αὐτῶν» (= ἡ ἑπτάλοφος Ρώμη)· «καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν...» (= σχηματοποιήσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀρχῆς)· «καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδες, ἦν καὶ οὐκ ἔστι [καὶ παρέσται], καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει» (= Ρωμαῖος Αὐτοκράτωρ = ἀρχέτυπος ἀντιχριστιανικῆς θηριωδίας· στὴν ἐσχατολογικὴ προοπτικὴ = ὁ Ἀντίχριστος)³⁸.*

ε. Εἶναι λοιπὸν προφανές, ὅτι τὸ «*ψηφισάτω*» τοῦ Ἁγίου δὲν προτρέπει οὐσιαστικὰ σὲ κανέναν ἀπολύτως διαγνωστικὸν ἔλεγχον («*τέστ*»), ἐφ' ὅσον εἶναι ὁπωσδήποτε γνωστὴ στοὺς νουνεχεῖς ἢ ταυτότης τοῦ «*Θηρίου*»· ἀλλὰ, ἡ προτροπὴ του ἀποβλέπει στὴν ἐνθαρρυντικὴ ὑπενθύμισι πρὸς τοὺς ἐν «*θλίψει*»³⁹ καὶ κινδύνῳ πιστοῦς, ὡς ἐὰν ἔλεγε πρὸς αὐτοῦς:

37. Ἀποκαλ. ιγ' 18· ιζ' 9.

● Εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ὁ Ὅρων-Συγγραφεὺς καὶ οἱ Ἀναγνώστες-Λαὸς γνωρίζουν τὸν ἴδιο **γλωσσικὸ κώδικα**, τὰ ἴδια «*ἐκφραστικὰ μέσα τοῦ εὐρύτερου ἀποκαλυπτικοῦ φιλολογικοῦ εἴδους*», ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις μόνον σὲ ὀρισμένα σημεῖα τῆς αὐτο-ερμηνεύεται.

(βλ. σχόλια τοῦ ἐρμηνευτοῦ Ἀγγέλου ἢ ἐνὸς τῶν Πρεσβυτέρων ἢ τοῦ ἰδίου τοῦ Συγγραφέως ἢ τοῦ Χριστοῦ: Ἀποκαλ. α' 20· ε' 8γ· ζ' 14· ιθ' 8β· κα' 9).

◆ «*Τὰ χαρακτηριστικὰ ἐκφράσεως [=τὰ ἐκφραστικὰ μέσα τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως], γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἥταν κατανοητά, ἐνῶ ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερα θεωροῦνται ὁ κύριος λόγος τοῦ δύσληπτου ἢ δυσνόητου τῆς Ἀποκάλυψεως.*

(Εὐαγγελίας Ἀμοιρίδου, Ἱστορία τῆς Ἑρμηνείας τοῦ “Ἀριθμοῦ τοῦ Θηρίου χξς'”- 666, Διδακτορικὴ Διατριβή, σελ. 18, Θεσσαλονίκη 1998).

38. Ἀποκαλ. ιζ' 9, 10, 8 καὶ 11.

39. Ἀποκαλ. α' 9· β' 9, 10 καὶ 22· ζ' 14.

«Ἐπιπλάττειτε τὰ ἔσχατα ὅτι ἐσχατὴ ὥρα ἐστίν»· μὴ δειλιάζετε καὶ μὴ ὑποτάσσεσθε στὸ «Θηρίο», τὸ ὁποῖο σᾶς καταπιέζει καὶ ἀξιῶνει νὰ τὸ προσκυνῆτε ὡς «Κύριον καὶ Θεόν»... Μὴ σᾶς ἐκπλήσσουν τὰ ψευδο-θαύματά του... Ὁ «ἀριθμὸς» του εἶναι «ἀριθμὸς ἀνθρώπου» καὶ ὄχι θεοῦ... Δὲν εἶναι παντοδύναμος... Δὲν εἶναι Θεός, παρὰ μόνον ἄνθρωπος ἀτελής, μὲ περιορισμένες δυνατότητες καὶ θνητός: «ἦν καὶ παρέσται καὶ οὐκ ἔστι καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει»... Ὁ ἔσχατος λόγος τῆς ἱστορίας ἀνήκει στὸν Θεὸ καὶ ὄχι στὶς δυνάμεις τοῦ ἀρχεκάκου ὄφρα, ὅσο καὶ ἂν πρόσκαιρα ἐπικρατοῦν... Παιδιά, θαρσεῖτε· γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε· ὁ Κύριος ἐγγὺς καὶ ἀναλώσει τὸ «Θηρίον» μὲ ἓνα φύσημα τοῦ στόματός του «καὶ καταργήσει [τὸν Ἀντίχριστον] τῇ Ἐπιφανείᾳ τῆς Παρουσίας Αὐτοῦ»⁴⁰.

ζ. Ἡ ἐνθαρρυντικὴ ὑπενθύμις αὐτῆ, ὡς οὐσιαστικὴ ἐρμηνεία τοῦ «ψηφισάτω», **κατανοεῖται εὐκόλα** ἀπὸ τὸν προσεκτικὸ μελετητὴ τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως, ὁ ὁποῖος –**συν-ερμηνεύων καὶ συν-ορῶν τὸ Κεφάλαιον ΙΓ' μὲ**

ὅλα τὰ Κεφάλαια τοῦ Ἱεροῦ Κειμένου– ἐκπλήσσει καθὼς διαπιστώνει τὸν τρόπο, μέσῳ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἅγιος Ὁραματιστὴς τῆς Πάτμου **παραμυθεῖ καὶ οἰκοδομεῖ** τὴν καταπονημένη Ἐκκλησίᾳ τῆς Δ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἀλλὰ βεβαίως καὶ τὴν ἐσχατολογικὴ: μὲ συστηματικότητα, **ἀντιπαραθέτει** τὸν Σωτῆρα Χριστὸ καὶ τὴν Ἀλήθειά Του μὲ ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν ἀντίποδα ἢ τὸ κακέκτυπό Του· τοιοῦτοτρόπως **σχετικοποιεῖ** τὴν θηριώδη καὶ ἀντιχριστιανικὴ Ρωμαϊκὴ Ἀρχὴ καὶ τὸν ἐσχατολογικὸ Ἀντίχριστο⁴¹:

- **Στὸν ὑψωθέντα Χριστό, μόνον Κύριο τῆς ἱστορίας καὶ ζῶντα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων⁴², ἀντιπαραβάλλει ὡς κακέκτυπο καὶ ἀνταγωνιστὴ Του τὸν αὐτο-θεοποιημένο Αὐτοκράτορα⁴³, ὁ ὁποῖος «εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει»⁴⁴.**

- **Στὴν κατερχομένη ἀπὸ τὸν οὐρανὸ αἰωνίαν καινὴ πόλι Ἱερουσαλήμ⁴⁵, ἀντιπαραθέτει τὴν κοσμοκράτειρα, καταλυομένη ὅμως, Βαβυλῶνα-Ρώμη⁴⁶.**

- **Στὴν νύμφη Ἱερουσαλήμ-Ἐκκλησίᾳ⁴⁷, τὴν πόρνη Βαβυλῶνα-Ρώμη⁴⁸.**

- **Στὸν βαθὺ ἀγαπητικὸ σύνδεσμο Νυμφίου Χριστοῦ καὶ Νύμφης Ἐκκλησίας⁴⁹, τὴν πορνικὴ σχέσι πολιτικῆς Ἐξουσίας⁵⁰ καὶ ὑποτελῶν/ῆ Βαβυλῶνος-Ρώμης καὶ ἰσχυρῶν τῆς γῆς.**

- **Στὸ πλήρες χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως Δεῖπνο⁵¹ τῶν κεκλημένων στὸν**

40. Πρβλ. Α' Ἱωάν. β' 18· Ἀποκαλ. ζ' 8 καὶ 11· Β' Θεσσαλ. β' 8.

41. ● **Γὰρ τὴν τόσο ἐκπληκτικὴ αὐτῆ «ἀντιπαραθέσι»,** πρβλ. **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἱωάννου Γ. Σκιαδαρέση**, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 310-311.

42. Ἀποκαλ. α' 18. **Πρβλ.** ὁλόκληρο τὸ **Κεφάλαιον Ε'** (ἢ Δόξα τοῦ Ἀρνίου) καὶ ἄφθονες χριστολογικὲς ἀναφορὲς τοῦ Ἱεροῦ Κειμένου, ὅπως: Ἀποκαλ. ια' 17· ις' 5 κλπ.

43. Βλ. ἰδιαίτερα **Κεφάλαιον ΙΓ'.**

44. Ἀποκαλ. ιζ' 8 καὶ 11.

- **Τὸ «Θηρίον»,** ὁ αὐτο-θεοποιημένος Αὐτοκράτωρ, ὡς κακέκτυπο τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ, σφετερίζεται τὰ δικαιώματά Του ἐντὸς τῆς ἱστορίας. Ἡ **«Καινὴ Ἰὼδὴ»** πρὸς τὸ Ἀρνίον (Ἀποκαλ. ε' 9-10) καὶ ἡ **«Ἰὼδὴ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀρνίου»** (Ἀποκαλ. ιε' 3-4) λειτουργοῦν ὡς ἀντίποδες πρὸς τὶς ὠδὲς-**παρωδιὲς** τῶν ὁπαδῶν τοῦ **«Θηρίου»** καὶ τῆς **«πόλεως τῆς μεγάλης»** (Ἀποκαλ. ιγ' 4· ιη' 18): **ἐνῶ τὸ «Θηρίον» (=Ρωμαῖος Αὐτοκράτωρ) «εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει»** (Ἀποκαλ. ιζ' 8 καὶ 11), ἡ δὲ **«πόλις ἡ μεγάλη» (=Βαβυλῶν Ρώμη) «ἔπεσεν, ἔπεσε»** καὶ **«μῖα ὥρα ἠρημώθη»** καὶ **«οὐ μὴ εὐρεθῆ**

ἔτι» (Ἀποκαλ. ιη' 2, 19 καὶ 21), **ἀντιθέτως:** ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ **«Ἀρνίον τὸ ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών», «τὸ Α καὶ τὸ Ω», «ὁ Ὡν καὶ ὁ Ἦν καὶ Ἐρχόμενος, ὁ Παντοκράτωρ», ὁ «Ναὸς» καὶ ὁ «Λύχνος»** τῆς **«Νύμφης»,** τῆς **«Πόλεως τῆς Ἁγίας Ἱερουσαλήμ καταβαίνουσης ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ»** (Ἀποκαλ. ιδ' 1· α' 7· κ' 22, 23, 9, 2 καὶ 10).

45. Ἀποκαλ. κ' 4 καὶ 9.

46. Ἀποκαλ. ιδ' 8· ιζ' 1-5· ιε' 8· ιη' 3 καὶ 9· ιθ' 2.

47. Ἀποκαλ. ιθ' 7-9· κ' 2-9.

48. Ἀποκαλ. ιδ' 8· ιζ' 1-5· ιε' 8· ιη' 3 καὶ 9· ιθ' 2.

- **Ἡ γυναικόμορφος** Ρωμαϊκὴ Ἐξουσία χαρακτηρίζεται ὡς **«ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς»** (Ἀποκαλ. ιζ' 5), δηλαδή: **«πηγὴ τοῦ θρησκευτικοῦ συγκρητισμοῦ καὶ τῆς εἰδωλολατρίας».**

(**Ἡλία Β. Οἰκονόμου, «Ἐξουσία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν»,** ἐφημ. «Ἐστία», ἀριθ. 179/7.10.1995, σελ. 1).

49. Ἀποκαλ. ιθ' 7-9· κ' 2 καὶ 9.

50. Ἀποκαλ. ιδ' 8· ιζ' 2· ιη' 3 καὶ 9.

51. Ἀποκαλ. γ' 20· ιθ' 9.

Γάμο τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ, τὸ ἀκόλαστο καὶ μεθυστικὸ συμπόσιο⁵² τῶν λάτρων τῆς πόρνῃς Βαβυλῶνος-Ρώμης.

- Στὴν Σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου⁵³ (τὴν υἰοθεσία τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Χριστοῦ), τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου⁵⁴ (τὴν ἰδιοκτησία καὶ κοινωνία τῶν ὀπαδῶν τοῦ Σατανᾶ).

- Στὸν Νυμφαγωγὸ-Φίλο τοῦ Χριστοῦ⁵⁵ (τὸ Ἅγιο Πνεῦμα), τὸ δεῦτερο θηρίο-ψευδοπροφήτη⁵⁶ (τὴν ψευδοθεολογία τῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας/ἰδεολογίας).

- Στὴν ἀσίγητο συμπαντικὴ λατρεία τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ⁵⁷ καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ, τὴν δαιμονικὴ λατρεία-α-παρωδία τῆς ἀντιθέου τριάδος (Δράκοντος καὶ δύο Θηρίων), κλπ.

40. Βάσει ὅλων τῶν ἀνωτέρω, εἶναι πολὺ εὐκόλο τώρα νὰ ἀρθῇ ὁ πέπλος τοῦ «μυστηρίου», ὁ ὁποῖος περιβάλλει τὸν «ἀριθμὸν τοῦ θηρίου» οὕτως, ὥστε νὰ ἀπομυθοποιηθῇ ὁ ἀριθμὸς «**χξς' / 666**», ἐν σχέσει πλέον καὶ μετὰ Ἑσχατα.

α. Ὁ **Νέρων Καίσαρ/Neron Caesar** (54-68 μ.Χ.), ἐκπροσωπῶν τὴν αὐτο-θεοποιημένην Ρωμαϊκὴ Ἀρχήν, εἶχε μεταστοιχειωθῆ/μεταπλασθῆ στὴν συνείδησι τῶν Χριστιανῶν πολὺ ἐνωρὶς σὲ **ἀρχέτυπο** ἀντιθέου ἡθους, **ἀρχέτυπο** ἀντιχριστιανικῆς θηριωδίας καὶ βλασφημίας, σὲ κατ' ἐξοχὴν **σύμβολο** τοῦ Ἀντιχρίστου:

- εἶχε συγκεντρώσει στὸ πρόσωπό του πολλὰ ἀξιώματα («**ἑπτὰ κεφαλαί**»).
- εἶχε συλλέξει πολλὰ διαδήματα, ὡς ἀθλη-

τῆς, ποιητῆς, καλλιτέχνης, ἐλευθερωτῆς κλπ. («**δέκα διαδήματα**»).

- εἶχε θηριώδη καὶ ὠμὸ χαρακτῆρα («**θηρίον ἐκ τῆς θαλάσσης**»).

- εἶχε διώξει τοὺς Χριστιανοὺς μετὰ σφοδρότητα («**πόλεμος μετὰ τῶν ἁγίων**»).

- εἶχε τηρήσει στάσιν θεομαχίας, αὐτοαποκαλούμενος «**Σωτὴρ τοῦ κόσμου**» («**ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεόν**»).

β. Εἶναι ἐνδεικτικώτατον, ὅτι στὴν συνείδησι τοῦ πρωῒμου Χριστιανισμοῦ ὁ **Νέρων** ἐθεωρεῖτο «**τύπος**» τοῦ Ἀντιχρίστου.

- «**“Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας”. Νέρωνα ἐνταυθὰ φησιν, ὡσανεὶ τύπον ὄντα τοῦ Ἀντιχρίστου· καὶ γὰρ οὗτος ἐβούλετο νομιζεσθαι θεός»⁵⁸.**

- «**“Τινὲς τὸν Νέρωνα ἔφασαν κληθῆναι τῆς ἀνομίας μυστήριον”, καὶ δυσσεβείας ἐργάτην γεγεννημένον»⁵⁹.**

- «**“Μυστήριον τῆς ἀνομίας” τὸν Νέρωνα λέγει, ὡς εἰς τύπον ὄντα τοῦ Ἀντιχρίστου. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Νέρων φαῦλός τε ἦν, καὶ θεὸς ἐζήτηι λέγεσθαι. “Μυστήριον” αὐτόν φησι, διὰ τὸ μὴ ἀπηρυθριασμένως ποιεῖν τὸν Νέρωνα οἷα ὁ Ἀντίχριστος ποιήσει· ἀλλ' ὑφειμένως (=ἡρέμα, ἡσύχως) ἤδη, φησίν, ἐνεργεῖται, τουτέστιν, ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. Εἰργάζετο γὰρ διὰ μέσου τοῦ Νέρωνος ὁ Σατανᾶς τὰ αὐτῶ δοκοῦντα»⁶⁰.**

- «**“Τὸν Νέρωνα λέγει οὕτω, τύπον ὄντα τοῦ Ἀντιχρίστου. Καὶ γὰρ ἀκάθαρτός τε ἦν, καὶ Θεὸς ἐζήτηι λέγεσθαι. Καλῶς δέ φησι: “Τὸ Μυστήριον”. Οὐ γὰρ φανερώς ὁ Νέρων**

52. Ἀποκαλ. ιδ' 8· ιζ' 2· ιη' 3 καὶ 9.

53. Ἀποκαλ. ζ' 2, 3, 4, 5 καὶ 8· θ' 4.

54. Ἀποκαλ. ιγ' 16 καὶ 17· ιδ' 9· ις' 2· ιθ' 20· κ' 4.

55. Ἀποκαλ. ιθ' 10· κβ' 6 καὶ 17.

56. Ἀποκαλ. ιγ' 11-18· ις' 13· ιθ' 20· κ' 10.

● «**Ἐκ τῶν γνωμῶν τούτων [τῶν διαφόρων ἐρμηνευτῶν] τὰς περισσοτέρας πιθανότητας ἐνέχει ἡ τῶν ἀνευρισκόντων ἐν τῇ ἐφεξῆς περιγραφῇ [κεφαλ. ιγ' 11-18] ὑπαινιγμοὺς περὶ τῆς δράσεως τοῦ εἰδωλολατρικοῦ ἐν γένει ἱερατείου, ἐν συνδυασμῶ μετὰ τῆς ἐν τισιν ἱεροῖς ἀσκουμένης θεουργικῆς δράσεως (Ἀσκληπιεῖα κλπ.), καὶ δὴ καὶ μετὰ τῆς θεοποιήσεως τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς (λατρεία θεᾶς Ρώμης, καισαρολατρεία κλπ.)**».

(Παναγιώτου **Ι. Μπρατσιώτου**, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, σελ. 213, ἔκδοσις β', ἐν Ἀθήναις 1992).

57. Ἀποκαλ. ιγ' 4, 8, 12 καὶ 15· ιδ' 9 καὶ 11· ις' 2· ιθ' 20· κ' 4 (σατανικὴ τριάς: ις' 13).

58. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 62, στλ. 484/Εἰς τὴν Β' Θεσσαλονικεῖς, Ὁμιλία Δ', § α'.

59. **Θεοδωρήτου Κύρου**, PG τ. 82, στλ. 665B/Εἰς τὸ Β' Θεσσαλ. β' 7.

60. **Οἰκουμενίου**, PG τ. 119, στλ. 120D-121A/Εἰς τὸ Β' Θεσσαλ. β' 7.

κατὰ παντὸς θεοῦ, φησί, χωρεῖ, ὡς ἐκεῖνος, οὐδὲ ἀπηρευθριασμένως. Ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι: Πρὸ τοῦ ἐνστήναι τὸν καιρὸν τοῦ Ἀντιχρίστου, εὐρέθη ἄλλος οὐ πολὺ ἐκείνου λειπόμενος. Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ ἤδη ὁ Ἀντίχριστός ἐστιν; Συνεσκιασμένως δὲ εἶπε περὶ τοῦ Νέρωνος...»⁶¹.

- «“Μυστήριον” δὲ αὐτῆς [“τῆς ἀνομίας”] [ἐνταῦθα λέγει] τὸν βασιλέα Νέρωνα, ὡς μυστικῶς καὶ συγκεκριμένως τὰ ἐκείνου πράττοντα· ἀκαθαρτότερος γὰρ οὗτος τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων καὶ ἀνομώτερος καὶ θεὸν ἑαυτὸν εἶναι βουλόμενος, εἰ καὶ μὴ φανερώς, ὡς ὁ Ἀντίχριστος, ἀλλὰ μυστικώτερον τε καὶ κρυφιώτερον. Τύπος οὖν οὗτος ἐκείνου καὶ εἰκὼν μυστικῆ τε καὶ συνεσκιασμένη· “ἐνεργεῖται” δὲ ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἀγόμενος ὑπ’ αὐτοῦ καὶ φερόμενος, ὑφ’ οὗ καὶ ὁ Ἀντίχριστος ἐνεργηθήσεται»⁶².

γ. Τὸ **Neron Caesar**, ἐκφραζόμενο σὲ ἑβραϊκὰ γράμματα⁶³, χωρὶς βεβαίως τὰ φωνήεντα, καὶ «ψηφιζόμενο», δίδει τὸν «ἀριθμὸν τοῦ θηρίου»: 707 117 = 666⁶⁴.

● Ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι καὶ ἡ λέξις «θηρίον», ὅταν «ψηφισθῆ», δίδει ἐπίσης τὸν «ἀριθμὸν τοῦ θηρίου»: 11771 = 666⁶⁵.

δ. Κάθε Ρωμαῖος Αὐτοκράτωρ, ὅπως καὶ ὁ Δομιτιανὸς (81-96 μ.Χ.) στοὺς χρόνους τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου –χρόνους συγγραφῆς τῆς Ἰ. Ἀποκαλύψεως⁶⁶, ἦταν ἕνας ἐπαναλαμβανόμενος

μενος «**Νέρων Καῖσαρ**», δηλαδή ἕνα «**Θηρίον**», τοῦ ὁποῦ οὗ ἀριθμὸς ἦταν «**χξϛ’/666**».

- «Πολλὴν γε μὴν εἰς πολλοὺς ἐπιδειξάμενος ὁ Δομιτιανὸς ἀμότητα», «τελευτῶν τῆς Νέρωνος θεοεχθρίας τε καὶ θεομαχίας διάδοχον ἑαυτὸν κατεστήσατο»⁶⁷.

ε. Συνεπῶς, κάθε ἀναφορὰ ἐκ μέρους τῶν καταπιεζομένων Χριστιανῶν στὸ πρόσωπο τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος, ἐπομένως δὲ καὶ τοῦ Δομιτιανοῦ, ὅταν εἶχε ἀρνητικὸ χαρακτήρα, ἔπρεπε νὰ γίνεταί **ὑπαινικτικὰ** μὲ τὸν «ἀριθμὸν αὐτοῦ χξϛ’».

41. Εἶναι ἀναγκαῖον, ἐν σχέσει μὲ τὰ προλεχθέντα, νὰ διευκρινισθοῦν τὰ ἐξῆς δύο θέματα, πρὸς συναγωγὴν ἀσφαλῶν καὶ τελικῶν συμπερασμάτων:

α. Στὴν Ἁγία Γραφή εἶναι σύνηθες νὰ λαμβάνονται στοιχεῖα τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος (πρόσωπα, λαοί, πόλεις, χώρες)⁶⁸ καὶ νὰ μεταστοιχειώνονται σὲ **θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ ἀρχέτυπα** (ἢ κατηγορίες στάσεως ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ Του)· κατὰ τὴν «ἐπανενσάρκωσι» τῶν **ἀρχετύπων** μέσα στὴν ἱστορία, δὲν ἐπαναλαμβάνονται ὁμοῦ καὶ τὰ πλήρη γνωρίσματα τῆς ἱστορικῆς των ταυτότητος· ἀλλὰ, τὸ ἐκάστοτε **ἀντίτυπον** ἐπαναλαμβάνεται, τρόπον τινά, μόνον «ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει» τοῦ **πρωτοτύπου/ἀρχετύπου**.

- **Ενδεικτικὸν παράδειγμα:**

Ὁ Ἅγιος Προφήτης Ἠλίας ὁ Θεσβίτης εἶναι ὁ **ἀρχέτυπος** τοῦ Προφήτου-Προδρόμου τοῦ Χριστοῦ· κατὰ τὸν Ἅγιον Προφήτην Μαλαχία, ὁ Ἠλίας θὰ ἀπεστέλετο πρὸ τοῦ Μεσσίου,

61. Ἁγίου Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, PG τ. 124, στλ. 1341C/Εἰς τὸ Β' Θεσσαλ. β' 7.

62. Ἰ. Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεῖα εἰς τὰς ἸΔ' Ἐπιστολάς..., +N.K., τ. Β', σελ. 201, ἐν Ἀθήναις 1887/Εἰς τὸ Β' Θεσσαλ. β' 7.

63. ● Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ἦταν καθόλου ἀσυνήθιστο ἑλληνικὲς λέξεις νὰ γράφονται μὲ ἑβραϊκὰ γράμματα.

64. ● ק [=100] + ס [=60] + ר [=200] + נ [=50] + ר [=200] + ו [=6] + י [=50] = 666.

65. ● ת [=400] + ר [=200] + י [=10] + ו [=6] + י [=50] = 666.

66. ● Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἔγραψε τὴν Ἰ. Ἀποκάλυψιν «πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομιτιανοῦ ἀρχῆς».

(Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδούνων, PG τ. 7 (B), στλ. 1207A/Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, L.V, Cap. XXX, § 3).

67. Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, PG τ. 20, στλ. 249BC/Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Λόγος Γ', Κεφάλαιον ΙΖ'.

68. ● **Ενδεικτικῶς:** Λαοὶ (Γῶγ καὶ Μαγῶγ)· πόλεις (Σόδομα καὶ Γόμορρα, Βαβυλών)· χώρα (Αἴγυπτος). **Λ.Χ.:** «Εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν» (Ἦσ. α' 9)· «ἐν τοῖς προφήταις Ἱερουσαλήμ ἑώρακα φρικτὰ... ἐγενήθησάν μοι πάντες ὡς Σόδομα καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὡσπερ Γόμορρα» (Ἱερ. κγ' 14).

«πρὶν ἢ ἔλθειν τὴν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ»⁶⁹. Ὁ Κύριος μᾶς διαβεβαίωσε, ὅτι «αὐτός ἐστιν Ἡλίας», «Ἡλίας ἤδη ἦλθε»⁷⁰ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, «ὃν καὶ Ἡλίαν ὁ Χριστὸς ἐκάλει, οὐκ ἐπειδὴ Ἡλίας ἦν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν διακονίαν ἐπλήρου τὴν ἐκείνου»⁷¹. Κατὰ τὴν προφητεῖαν τοῦ Ἁγίου Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ὁ Βαπτιστὴς θὰ προπορευθῆ τοῦ Χριστοῦ «ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλιοῦ»⁷²: «πνεῦμα μὲν ὠνόμασε τὸ πνευματικὸν χάρισμα, δύναμιν δὲ τὴν ἐνέργειαν»⁷³.

β. Ὁ ἀναμενόμενος στὰ Ἑσχάτα Ἀντίχριστος θὰ φέρῃ μὲν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ **Νέρωνος Καίσαρος**, δηλαδὴ τὴν βλάσφημον αὐτο-θεοποίησι καὶ τὴν ἀντιχριστιανικὴ θηριωδίαν, ἀλλὰ βεβαίως **δὲν θὰ ταυτίζεται ἀπόλυτα καὶ μάλιστα ὀνομαστικὰ μὲ αὐτόν**, οὔτε θὰ εἶναι ἀνάγκη οἱ σύγχρονοὶ του Χριστιανοὶ νὰ ἀναφέρωνται εἰς αὐτὸν *αἰνιγματικὰ*/*γεματρικὰ*, οὔτε θὰ ἀπαιτῆται νὰ προβοῦν σὲ *διαγνωστικοὺς ἐλέγχους*, ἐφ' ὅσον –κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον– ἡ «ἀποκάλυψις» του, ἡ «παρουσία» του θὰ προκαλέσῃ πάταγον: «κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους»⁷⁴.

• Ἡ χρῆσις *συνθηματικῆς γλώσσης* ἦταν τότε, ἐπὶ Ἁγίου Ἰωάννου, ἐπιβαλλομένη γιὰ καθαρὰ ἱστορικὲς ἀνάγκες, δηλαδὴ ἀποτελεῖ **στοιχεῖο τοῦ ἱστορικοῦ περιβάλλοντος/περιβλήματος** τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως καὶ ὄχι βεβαίως **στοιχεῖο ἐσωτερικὸ/ὀνομαστικὸ** τῆς Προφητείας· ἀνήκει στό: «*ἃ εἰσιν*» (ἐποχὴ Δομιτιανοῦ), καὶ ὄχι στό: «*ἃ μέλλει [ἃ δεῖ] γενέσθαι μετὰ ταῦτα*» (ἐποχὴ Ἑσχάτων)⁷⁵.

42. ♦ Ἐπομένως:

α. Ὁ ἀριθμὸς «*χξϛ'*/666» κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἱεροῦ Συγγραφέως τῆς Ἀποκα-

λύψεως εἶχε **μὴν λειτουργικότητα καθαρὰ ἱστορικὴ/περιστασιακὴν**: ὑπεδήλωνε τὸν «*Νέρωνα Καίσαρα*», ὁ ὁποῖος ὡς **ἀρχέτυπο** βλασφήμου αὐτο-θεοποιήσεως καὶ ἀντιχριστιανικῆς θηριωδίας, ἐταυτίζετο **ὄχι κατ' ὄνομα**, ἀλλ' «*ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει*» πρὸς τὸ τότε «*Θηρίον*», δηλαδὴ τὸν θεομᾶχο καὶ ὠμότατο διώκτην Δομιτιανό.

β. Κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, γιὰ ὅλα τὰ «*Θηρία*» τῆς ἱστορίας διαχρονικὰ, στὰ ὁποῖα ἐνεσαρκώθη τρόπον τινὰ ὁ «*Νέρων Καίσαρ*» (Χίτλερ, Λένιν, Στάλιν, Χότζα κλπ.), ἰσχύουν οἱ δύο ρήσεις τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως:

ἡ πρώτη: «*καὶ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι καὶ παρέσται καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει*»⁷⁶ (=ἦταν τότε ὁ Νέρων· τώρα δὲν εἶναι πλέον ὁ ἴδιος· εἶναι παρούσα ἡ ἐνσάρκωσίς του· ἀλλὰ θὰ ἀπολεσθῆ καὶ αὐτός):

ἡ δευτέρα: «*καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξϛ'*»⁷⁷ (= εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας «*Νέρων*», ἄνθρωπος πρόσκαιρος, μὴ πτοῆσθε).

γ. Κατὰ τὴν σύντομο περίοδο τῆς οἰκουμένης κυριαρχίας⁷⁸ τοῦ τελικοῦ «*Θηρίου*»: ἡ ταυτότης τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τὸ ὄνομά του θὰ εἶναι αὐτόδηλα καὶ αὐταπόδεικτα· ἡ ἀναφορὰ τῶν πιστῶν στὸν Ἀντίχριστο δὲν θὰ ἀπαιτῆ *αἰνιγματώδεις ἀριθμούς*: λόγῳ τῶν κρισίμων στιγμῶν, τὸ προέχον δὲν θὰ εἶναι οἱ *ἀριθμητικὲς πράξεις*, ἀλλὰ

• **πρῶτον:** *ἡ βαθεῖα καὶ ἐνθαρρυντικὴ πεποίθησις*, ὅτι ἡ ἐπικράτησις τοῦ «*Θηρίου*» εἶναι πρόσκαιρος:

• **δεύτερον:** *ἡ διαρκὴς ἐγρήγορις* γιὰ τὴν διατήρησι τῆς «*Σφραγίδος τοῦ Ἀρνίου*» (=κοινωνίας μὲ τὸν Χριστό): καὶ

• **τρίτον:** *ἡ μαρτυρικὴ ἀντίστασις* στὸ «*χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ [τοῦ θηρίου]*» (=κοινωνίας μὲ τὸν Διάβολο).

«Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ»⁷⁹.

«Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ»⁸⁰.

69. Μαλαχ. δ' 4.

70. Ματθ. ια' 14· ιζ' 12.

71. **Ι. Χρυσόστομος**, PG τ. 58, στλ. 558/Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ὁμιλία ΝΖ', § α'.

• «Τοῦτο δὲ εἶπε, διὰ τὸ τὴν διακονίαν αὐτὸν τοῦ Ἡλιοῦ πεπληρωκέαι».

(Ἁγίου Ἰωάννου Προφῆτου, PG τ. 93, στλ. 1396Α/Συναγωγὴ Ἀποριῶν καὶ Ἐπιλύσεων).

72. Λουκ. α' 17.

73. **Ι. Ζιγαβηνοῦ**, PG τ. 129, στλ. 864C/Εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν.

74. Β' Θεσσαλ. β' 3, 6, 8 καὶ 9.

75. Ἀποκαλ. α' 19· δ' 1.

76. Ἀποκαλ. ιζ' 8.

77. Ἀποκαλ. ιγ' 18.

78. Ἀποκαλ. γ' 10.

79. Ἀποκαλ. ιδ' 12.

80. Ἀποκαλ. ιϛ' 15.

■ Γ, Ὁ ἀριθμὸς 666 δὲν εἶναι καὶ δὲν λειτουργεῖ ὡς «προ-Χάραγμα»

43. Βάσει πάντων τῶν προλεχθέντων, ὀδηγούμεθα **ἀβίαστα** στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἀριθμὸς **666** δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῆται σήμερα –πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ἀντιχρίστου, οὔτε καὶ νὰ λειτουργῆ ὡς «**προ-Χάραγμα**», μάλιστα αἰσθητὸ καὶ δῆθεν **ισοδύναμο** πρὸς τὸ ἐσχατολογικὸ «**Χάραγμα**», θέσις ἢ ὁποῖα ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἐξῆς ἐπὶ πλέον ἰσχυροὺς λόγους.

α. Δὲν ὑπάρχει **καμία ἀπολύτως** μαρτυρία στὴν Ἱερὰ Παράδοσι, ἢ ὁποῖα νὰ θεμελιώσῃ τὴν **ὀπωσδήποτε νεόκοπον αὐτὴν θεωρία** περὶ τοῦ ἀριθμοῦ «**χξς'/666**» ὡς ἐνὸς δῆθεν **αἰσθητοῦ/ἐξωτερικοῦ** καὶ τόσο **δραστικοῦ «προ-εσχατολογικοῦ χαράγματος»**: τοῦτο ἀγνοεῖται **πλήρως** ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ τοὺς Θεῖους Πατέρας.

• Τὸ **μοναδικὸ χωρίον**, τὸ ὁποῖο προσάγεται, προκειμένου νὰ στηριχθῆ ἢ **νεόκοπος αὐτὴ θεωρία** περὶ δῆθεν «**προ-εσχατολογικοῦ χαράγματος**», προέρχεται ἀπὸ μία σχετικὴν **Ὁμιλία** τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου (306-373)¹: τὸ **χωρίον** ὁμῶς αὐτὸ **ἀφ'** ἐνὸς δὲν ἀποτελεῖ ἀσφαλῆ βάσιν γιὰ σοβαρὰ συμπεράσματα², **ἀφ'** **ἐτέρου** σαφῶς παρερμηνεύεται ἢ «**παραβιάζεται**», διότι:

→ τὸ **χωρίον** εἶναι **ἀσαφές**, σχεδὸν «**μετέωρον**» ἐντὸς τῆς ὅλης **Ὁμιλίας**, λόγῳ προφανῶς τῆς μεταφράσεως ἐκ τοῦ συριακοῦ πρωτοτύπου³.

→ τὸ **χωρίον** **δὲν εἶναι ἐρμηνευτικόν**, ὡς

1. Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Ἔργα, τ. Δ', «*Λόγος εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καὶ περὶ συντελείας τοῦ κόσμου, καὶ εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Ἀντιχρίστου*», σελ. 111-128, Κείμενο-Μετάφραση-Σχόλια: Κωνσταντίνου Γ. Φραντζολᾶ, Φιλολόγου, ἔκδοσις α', «Τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας», Θεσσαλονίκη 1992.

• Τὸ ἐπίμαχο **χωρίον** (σελ. 116-117):

«*Τοιοῦτον γὰρ τρόπον σκευάζει ὁ τύραννος, ἵνα πάντες τὴν σφραγίδα τοῦ θηρίου βαστάζωσιν, ὅταν ἔλθῃ ἀπατήσῃ τὰ σύμπαντα, ἐν τῷ καιρῷ τῷ ἰδίῳ, ἐν σημείοις, εἰς τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν*».

2. • **Γνωρίζομε** βεβαίως μίαν μεγάλην σειρὰ ἐλληνικῶν κειμένων, τὰ ὁποῖα εἶναι ἢ ἐμφανίζονται ὡς μεταφράσεις ἔργων τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ ἐκ τοῦ συριακοῦ πρωτοτύπου, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα τοῦλάχιστον ἐπιφυλακτικοὶ γιὰ τελικὰ ἐρμηνευτικὰ συμπεράσματα,

βεβαίως καὶ γενικώτερον ὅλη ἢ **Ὁμιλία δὲν εἶναι ἐρμηνευτικὴ**.

→ ἢ **Ὁμιλία** εἶναι **λογοτεχνικὰ φορτισμένο/δραματοποιημένο** κείμενο, μία «**ποιητικὴ φιλόθεος ἀδολεσχία**», σύνηθες φαινόμενο στὴν **ἐφφραϊμικὴ Γραμματεία**³.

→ ἢ **Ὁμιλία** ἀναπτύσσεται ἐντὸς τοῦ ἐσχατολογικοῦ πλαισίου τῶν **συμβολικῶν** τρεισήμιου (3½) ἐτῶν τῆς κακοποιοῦ δράσεως τοῦ «**Θηρίου**» καὶ ἐπομένως τὰ διαλαμβανόμενα στὸ ἐπίμαχο **χωρίον** τοποθετοῦνται ἐρμηνευτικὰ στὸ ἴδιο χρονικὸ πλαίσιο.

→ οὕτως ἢ ἄλλως, ἢ «**σφραγίς**» δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται **κατὰ γράμμα**, ἀλλὰ **συμβολικά**, ἐφ' ὅσον εἶναι **σημαντικὴ κυριότητος, σχέσεως, μετοχῆς καὶ κοινωνίας**.

β. Ἄν ὑποτεθῆ, ὅτι θὰ ἐφηρμόζετο ὁ ἀριθμὸς «**χξς'/666**» ὡς ἓνα **αἰσθητὸ/ὄρατὸ «προ-εσχατολογικὸ χάραγμα**», τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ὑφίσταται ἓνας ἐπίσης **ἱστορικὸς καὶ συγκεκριμένος «προ-Ἀντίχριστος**», ὁ ὁποῖος θὰ ἐπέβαλλε τοῦτο μέσῳ μιᾶς **ειδικῆς καὶ συγκεκριμένης διαδικασίας**, εἰς ἔνδειξιν μιᾶς εἰσγωγικῆς –ἐν εἶδει ἀρραβῶνος– **κυριότητος καὶ κοινωνίας** μὲ τὸν Σατανᾶ, τὸν ὁποῖον «**προ-Ἀντίχριστον**» ὁμῶς **ἀγνοεῖ πλήρως** ἢ Ἱερὰ Παράδοσις μας.

• Ἄν ὑφίστατο ἓνας ἱστορικὸς «**προ-Ἀντίχριστος**» καὶ ἓνα «**προ-Χάραγμα**», θὰ ἔπρεπε νὰ ὑφίσταται παράλληλα καὶ μία **ἱστορικὴ καὶ συγκεκριμένη** ἐπέμβασις τοῦ Θεοῦ, προκειμένου νὰ ἐφαρμοσθῆ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρνίου «**καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς Αὐτοῦ**»⁴ ὡς ἓνα

ὅταν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ περισσότερα ἐλληνικὰ ἔργα τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ «**εἶναι σαφῶς νόθα, ἐνῶ ἄλλα συνιστοῦν διασκευῆς (καὶ δὴ πολλαπλῆς), παραφράσεις, συμπλήσεις, αὐθαίρετες συνενώσεις ἐφφραϊμίων κειμένων μὲ ἐλληνικὰ**» καὶ ὅτι στὶς «**ἐπέξεργασίαις ποικίλης ἐκτάσεως γνήσιων καὶ μὴ ἔργων τοῦ Ἐφραίμ**» συγκαταλέγονται καὶ «**Λόγοι 3 εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν...**».

(Στυλιανοῦ Γ. Παπαδοπούλου, Πατρολογία, τ. Β', σελ. 332-333 καὶ 339).

3. • Ὁ Ὁσῖος Ἐφραίμ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὑπῆρξε **μεγάλος ποιητῆς** καὶ ὁ κύριος ὄγκος τοῦ ἔργου του, **Ὁμιλίαι καὶ ὕμνοι**, εἶναι σὲ λόγο **ποιητικὸ, ρυθμικὸ καὶ στροφικὸ**.

4. Ἀποκαλ. ιδ' 1· πρβλ. γ' 12 καὶ κβ' 4.

αἰσθητὸ/ἐξωτερικὸ «**προ-σφράγισμα**» τῶν δούλων Του «ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν»⁵, τὸ ὁποῖον βεβαίως ἀγνοεῖ ἐπίσης ἡ Ἁγία Γραφή, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ διαπιστώνομε τοῦλάχιστον στὸ σύγχρονό μας ἱστορικὸ κλίμα.

● Εἶναι **ἐνδεικτικώτατον**, ὅτι ὁ Κύριός μας, ἀναφερόμενος σὲ ὅσα θὰ προηγηθοῦν τῆς τελικῆς Ἀποστασίας καὶ σφραγίζων τοὺς λόγους Του: «**ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν ἅπαντα**», ὄχι μόνον δὲν συμπεριέλαβε στὸ «ἅπαντα» ἔστω καὶ μίαν ἀναφορὰν σὲ κάποιο αἰσθητὸ/ὄρα-τὸ «**προ-Χάραγμα**» καὶ σὲ κάποιον «**προ-Ἀντίχριστον**», ἀλλ' ἀντιθέτως: στρέφει τὴν προσοχὴν τῶν Μαθητῶν Του στοὺς «**πολλοὺς**» **προ-Ἀντίχριστους**, οἱ ὁποῖοι «**ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου**» καὶ «**πολλοὺς πλανήσουσι**», τ.ἔ. ὄχι «**προ-χαράξουσιν**».

● Ἄλλωστε, καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀρμόδιος γιὰ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ἔγκυρα ἐπὶ τῶν ἐσχατολογικῶν σημείων, ἐνῶ μᾶς ἐφιστᾶ μὲ ἰδιαίτεραν ἐμφασι τὴν προσοχή, ὅτι «**ἐσχάτη ὥρα ἐστί**», καὶ ὅτι «**νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι**»⁶. καὶ ἐνῶ μᾶς ἀπαριθμεῖ τὰ γνωρίσματα τοῦ διαχρονικοῦ Ἀντίχριστου, δηλαδή τῶν **προ-Ἀντίχριστων**⁷, **τελικὰ** δὲν ἀναφέρεται –ἔστω καὶ ὑπαινικτικὰ– σὲ κανένα ἀπολύτως «**προ-Χάραγμα**» ὡς αἰσθητὸ ἐργαλεῖο τοῦ κατ' ἐξοχὴν «**Πλάνου**»⁸ καὶ «**Ψεύστου**»⁹, ὡς καὶ τῶν προδρόμων του «**πλάνων**»¹⁰ καὶ «**ψευστῶν**»¹¹.

● Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις μας οὐδέποτε ὠμίλησε γιὰ ἓνα ἱστορικὸ καὶ συγκεκριμένο «**προ-εσχατολογικὸ χάραγμα**». οὐδέποτε ἐπέσεισε τὸν φόβον ἐνὸς «**προ-Χαράγματος**», ταυτιζομένου μάλιστα μὲ τὸ «**χξς'/666**». οὐδέποτε μᾶς προετοίμασε γιὰ ἓναν ἱστορικὸ καὶ συγκεκριμένο «**προ-Ἀντίχριστον**». **ἀντιθέτως**: πάντοτε μᾶς διαβεβαίωνε, ὅτι

→ «**Καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι**»: **Λέγει δὲ Κήρινθον καὶ τοὺς ὁμοίους ἐκείνῳ [Γνωστικούς]**», «**προ-**

οδοποιούντων τῶν πολλῶν ἀντιχρίστων τῷ ἐνί». «**ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς**»: **Τουτέστι διὰ τὰς ἐξεληλυθυίας καὶ ἐπικλυσάσας αἰρέσεις**». «**Καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη [ὁ Ἀντίχριστος]**»: **Ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ἤδη τὸν Ἀντίχριστόν φησιν, οὐ σωματικῶς, ἀλλὰ διὰ τῶν προοδοποιούντων αὐτῷ τὴν παρουσίαν ψευδοπροφητῶν καὶ ψευδοδιδασκάλων καὶ αἰρεσιωτῶν**»¹².

→ «**Καὶ νῦν Ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασι**»: **Ἦξει μὲν γάρ, φησίν, ἐπὶ τέλει τοῦ κόσμου ὁ Ἀντίχριστος· ἀλλ' ἰδοὺ ἤδη πεφανέρωται ἐν τῷ κόσμῳ· προώδευσαν γὰρ αὐτοῦ αἱ αἰρέσεις, αἵτινες εἰσιν αὐτοῦ φίλοι καὶ ἀδελφαί· ὁμοίως γὰρ ἑκάτεροι βλασφημοῦσιν εἰς τὸν Χριστόν, οἱ τε αἰρετικοὶ καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας**». «**ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ἡμᾶς**»: **Τούτους, φησίν, ἅπαντας τοὺς λογισμοὺς διεξῆλθον διὰ τὰς ἐξεληλυθυίας αἰρέσεις**». «**καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ [ὁ Ἀντίχριστος] ἐστὶν ἤδη**»: **προώδευσαν γὰρ αὐτοῦ αἱ αἰρέσεις**. Προοδοποιουσι δὲ οἱ Μανιχαῖοι, οἱ νῦν ἀρτιφανεῖς Παυλικιανοί, θεὸν αὐτὸν εἶναι ἀναγορεύοντες»¹³.

→ «**Πολλοὶ ἐφάνηκαν ἀντίχριστοι, οἱ ὁποῖοι ὅλοι εἶναι πρόδρομοι καὶ προκήρυκες τοῦ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως ὄντος καὶ καλουμένου Ἀντίχριστου**». «**ἀντιχρίστους δὲ ὀνομάζει ὁ Ἰωάννης, κατὰ τὸν Μητροφάνη, τοὺς περὶ τὸν Σίμωνα καὶ Μένανδρον καὶ Σατορνίλον καὶ Βασιλίδην καὶ Καρποκράτην καὶ Κήρινθον καὶ Νικόλαον, τοὺς δυσσεβεῖς αἰρεσιάρχας**». «**εἶδε δὲ τοὺς ἀνωτέρω αἰρεσιάρχας, ὅτι ἔλαβον τὸ πρόσωπον τοῦ καθ' αὐτὸ**

5. Ἀποκαλ. ζ' 3· θ' 4· ιδ' 1.

6. Α' Ἰωάν. β' 18.

7. Α' Ἰωάν. β' 22· δ' 3· Β' Ἰωάν. 7.

8. Β' Ἰωάν. 7.

9. Α' Ἰωάν. β' 22.

10. Α' Ἰωάν. β' 26.

11. Α' Ἰωάν. β' 22.

12. Οἰκουμενίου, PG τ. 119, στλ. 641B, 645B καὶ 661D/ Εἰς τὰ Α' Ἰωάν. β' 18, β' 26 καὶ δ' 3.

13. Ἰ. Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεῖα εἰς τὰς ἸΔ' Ἐπιστολὰς..., +N.K., τ. Β', σελ. 605, 607 καὶ 620, Ἐν Ἀθήναις 1887/ Εἰς τὰ Α' Ἰωάν. β' 18, 26 καὶ δ' 3.

Ἀντιχρίστου ἐκείνου, καὶ κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον δὲν ἐνομίζοντο πὼς εἶναι ὁ Ἀντίχριστος, ὅλα δὲ τὰ τοῦ Ἀντιχρίστου μιὰ δόγματα ἐκράτυνον καὶ ὑπερασπίζοντο».¹⁴

→ *«Πῶς δὲ εἶναι εἰς τὸν κόσμον τῶρα ὁ Ἀντίχριστος; Ἀποκρίνεται ὁ Θεοφύλακτος καὶ Μητροφάνης καὶ ὁ Οἰκουμένιος, ὅτι εἶναι εἰς τὸν κόσμον τῶρα ὄχι σωματικῶς αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν προδρόμων τῆς αὐτοῦ παρουσίας, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ἀνωτέρω ψευδοπροφήται καὶ ψευδαπόστολοι καὶ αἰρετικοί. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ θέλει ἔλθῃ κοντὰ εἰς τὸν ἔσχατον καιρὸν τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος. Φαίνεται δὲ καὶ τῶρα περιπατῶν εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς πλάνης καὶ ἐνεργείας τοῦ Σατανᾶ, τῆς ἐνεργουμένης εἰς τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος Σατανᾶς ὁποῦ μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸν καθ' αὐτὸ Ἀντίχριστον διὰ νὰ πλανήσῃ τὸν κόσμον, αὐτὸς ἐνεργεῖ καὶ τῶρα εἰς τοὺς αἰρετικούς τὰς διαφόρους βλασφήμους αἰρέσεις διὰ νὰ ἀπατήσῃ τοὺς μὴ προσέχοντας»¹⁵.*

Υ. Ἡ Πατερικὴ Παράδοσις ἓνα καὶ μόνον *προ-Χάραγμα* γνωρίζει ὡς διαχρονικὸ ἀντιχριστολογικὸ *σημεῖον*: τὸ ἀνέκαθεν ἐνεργούμενο «*Μυστήριον τῆς Ἀνομίας*»¹⁶ καὶ τὰ συμφυῆ πρὸς αὐτὸ *χαράγματα* τῆς πολυμόρφου ἀμαρτίας καὶ πλάνης, τὰ ὁποῖα δεχόμεθα αὐτοπροαίρετα ἀπὸ τὰ πονηρὰ καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα στὴν καρδιά μας καὶ τὰ ὁποῖα μᾶς ὀδηγοῦν στὴν *σταδιακὴ ἀντι-χριστοποίησι* καὶ τὴν *ἔσχατολογικὴ πλήρη καὶ ὀριστικὴ κοινω-νία* μὲ τὴν σατανικὴν τριάδα: *Δράκοντα-Θηρίο-Ψευδοπροφήτη*¹⁷.

● *«Ἐξάλειψον τὰ γράμματα, μᾶλλον δὲ τὰ χαράγματα, ἅπερ ὁ διάβολος ἐνετύπωσε σοῦ τῆ ψυχῆ»¹⁸.*

● *«Ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἐν τῆ ψυχῇ παθῶν, λαμβάνουσιν οἱ δαίμονες τὰς ἀφορμὰς τοῦ κινεῖν ἐν ἡμῖν τοὺς ἐμπαθεῖς λογισμούς. Εἶτα διὰ τούτων πολεμοῦντες τὸν νοῦν, ἐκβιάζονται αὐτὸν εἰς συγκατάθεσιν ἐλθεῖν τῆς ἀμαρτίας. Ἡττηθέντος δὲ αὐτοῦ, ἄγουσιν εἰς τὴν κατὰ διάνοιαν ἀμαρτίαν. Καὶ ταύτης ἀποτελεσθείσης, φέρουσιν αὐτὸν λοιπὸν αἰχμάλωτον εἰς τὴν πρᾶξιν. Μετὰ δὲ ταύτην λοιπὸν, οἱ τὴν ψυχὴν διὰ τῶν λογισμῶν ἐρημώσαντες, σὺν αὐτοῖς ὑποχωροῦσι. Μένει δὲ μόνον ἐν τῷ νῷ τὸ εἶδωλον τῆς ἀμαρτίας, περὶ οὗ φησιν ὁ Κύριος: “ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω”. Ὅτι τόπος ἅγιος καὶ ναὸς Θεοῦ, ὁ νοῦς ὑπάρχει τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾧ οἱ δαίμονες διὰ τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν τὴν ψυχὴν ἐρημώσαντες, τὸ εἶδωλον τῆς ἀμαρτίας ἔστησαν»¹⁹.*

● *«Ἀντιχρίστου γὰρ οὐδὲν διενήνοχεν ὁ τῆς σαρκὸς νόμος, ἀεὶ παλαίων τῷ πνεύματι καὶ τῷ αὐτοῦ θείῳ νόμῳ ἀντιπασσόμενος, ἕως οὗ ἡ παροῦσα ζωὴ τοῖς ἠττημένοις αὐτῆ προσφιλῆς ἐστὶ καὶ ἐράσμιος»²⁰.*

● *«Μήπω παραγενομένου τοῦ “ἀνθρώπου τῆς ἀμαρτίας”, τοῦ “υἱοῦ τῆς ἀνομίας”, τοῦ Ἀντιχρίστου λέγω, ὁ ἠγαπημένος τῷ Χριστῷ φησι Θεολόγος: “καὶ νῦν, ἀγαπητοί, ὁ Ἀντίχριστός ἐστιν”»· «ὁ γὰρ μέγας Παῦλος σαφέστερον ἡμᾶς διδάσκων, πὼς καὶ μήπω παραγενομένος ἐν ἡμῖν ἐστιν*

14. Ὅσιου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑρμηνεία εἰς τὰς Ἑπτὰ Καθολικάς..., ἔκδοσις Υ', σελ. 495 καὶ 496/Εἰς τὸ Α' Ἰωάν. β' 18, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1986.

15. Ὅσιου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, αὐτόθι, σελ. 563/Εἰς τὸ Α' Ἰωάν. δ' 3.

16. Β' Θεσσαλ. β' 7.

17. Ἀποκαλ. ις' 13.

18. Ἰ. Χρυσόστομος, PG τ. 57, στλ. 200/Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ὁμιλία ΙΑ', § ζ'.

19. Ὅσιου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, PG τ. 91, στλ. 993C/Περὶ Ἀγάπης Ἑκατοντὰς Δευτέρα, § λα'.

20. Ὅσιου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, PG τ. 91, στλ. 1132/Περὶ διαφόρων ἀποριῶν τῶν Ἁγίων Διονυσίου καὶ Γρηγορίου πρὸς Θωμᾶν Ἠγιασμένον.

ὁ Ἀντίχριστος, φησίν: “ὅτι τὸ μυστήριον αὐτοῦ ἐνεργεῖται ἐν ἡμῖν”»²¹.

● «Τοῦτο δὲ ὅπου λέγει ὁ Θεολόγος, ὅτι ὁ Ἀντίχριστος “νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη”, εἶναι τὸ ἴδιον ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Παῦλος περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου: “τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας”»· «τὸ μυστήριον τῆς παρουσίας τοῦ Ἀντιχρίστου ἐνεργεῖτο μὲν εἰς τοὺς παλαιούς ἐκείνους αἰρεσιάρχας, τοὺς φανέντας κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἐνεργεῖται δὲ καὶ ἕως τοῦ νῦν εἰς τοὺς τωρινούς αἰρετικούς, τοὺς ἀθέους, τοὺς θνητοψύχους, τοὺς ὑλίτας, τοὺς αὐτοματιστὰς καὶ τοὺς λοιποὺς ἄλλους ποικίλους καὶ πολυειδεῖς ὄντας εἰς τὴν ἀσέβειαν»²².

δ. Ἐπίσης, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις μας ἓνα καὶ μόνον **προ-Σφράγισμα** γνωρίζει ὡς διαχρονικὸ χριστολογικὸ σημεῖον: τὴν **μὴ αἰσθητὴ/ὄρατὴ Σφραγίδα τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ**, διὰ τῆς ὁποίας ἀξιούμεθα τῆς σωτηριώδους εὐλογίας νὰ ἔχωμε «κοινωνίαν» μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοιοῦτοτρόπως δὲ νὰ γινώμεθα **Ἱερεῖς, Προφῆται καὶ Βασιλεῖς**.

● «**Ἡ Χάρις** τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ **Ἀγάπη** τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ **Κοινωνία** τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν»²³.

● «Πιστὸς ὁ Θεὸς δι’ οὗ ἐκλήθητε εἰς **Κοινωνίαν** τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν»²⁴.

● «Καὶ ἡ **Κοινωνία** δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ»²⁵.

● «Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ **χρίσας** ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ **σφραγισάμενος** ἡμᾶς τὸν ἄρρα-

βῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν»²⁶.

● «Ὅρα, πῶς παρεδήλωσε σαφέστατα τὴν **Ἁγίαν Τριάδα: ὁ Πατὴρ** γὰρ ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς εἰς **Χριστόν**», ἦτοι «ὁ μὴ ἕων ἡμᾶς παρασαλεύεσθαι ἐκ τῆς πίστεως τῆς εἰς **Χριστόν**», «καὶ χρίσας διὰ τοῦ **Ἁγίου Πνεύματος**», «ὁ καὶ **σφραγισάμενος** ἡμᾶς τῷ θεῷ Βαπτίσματι· **σφραγίς** γὰρ τοῦτο τοῦ νέου λαοῦ»· «**χρίει** δὲ καὶ **σφραγίζει** ὁ Πατὴρ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ταῦτα γὰρ, ἡ **χρίσις** καὶ ἡ **σφραγίς**, ἀρραβῶν ἔστι τοῦ Παρακλήτου»· «καὶ δούς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ Πνεύματος», ἦτοι «τὰ πνευματικὰ χαρίσματα»· «καὶ νῦν χριόμεθα, ἵνα γενώμεθα **Βασιλεῖς** μὲν, κατάρχοντες τῶν παθῶν· **Ἱερεῖς** δέ, τὰ οἰκεία ἱερουργούντες σώματα»· «καὶ εἰς τὸ ἱερουργεῖν ἑαυτοὺς θυσίαν ζώσαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ»· «**Προφῆται** δέ, τὰ μεγάλα μυστήρια διδασκόμενοι»· ἐντεῦθεν δὲ «οὐχ ἔν, ἀλλὰ **τὰ τρία μεθ’ ὑπεροχῆς ἔχομεν ἀξιώματα νῦν**»²⁷.

● «Ἐκαμεν ὁ Θεὸς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς **Προφῆτας** καὶ **Βασιλεῖς** καὶ **Ἱερεῖς**, οὐ κατὰ τὴν ἰδιαίτερον λεγομένην Προφητείαν καὶ Βασιλείαν καὶ Ἱερωσύνην· κατὰ ταύτην γὰρ μόνοι εἶναι Προφῆται καὶ Ἱερεῖς καὶ Βασιλεῖς ὅσοι λαμβάνουν τὸ **Χρίσμα** καὶ τὴν **Χάριν** τῆς Προφητείας καὶ Βασιλείας καὶ Ἱερωσύνης. Ἀλλὰ **κατὰ τὴν κοινότερον καὶ καθολικώτερον νοουμένην Προφητείαν καὶ Βασιλείαν καὶ Ἱερωσύνην**. Οὕτω γὰρ καὶ ἐν τῇ **Ἀποκαλύψει** γέγραπται: “Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, Ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ Αὐτοῦ”· καὶ πάλιν: “Καὶ ἐποίησας αὐτοὺς

21. Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά, PG τ. 151, στλ. 125C/ Ὁμιλία ΙΑ', Εἰς τὸν Τίμιον καὶ Ζωοποιὸν Σταυρόν.
● Β' Θεσσαλ. β' 3, 7 καὶ 8. Α' Ἰωάν. δ' 3.

22. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 563 καὶ 564/Εἰς τὸ Α' Ἰωάν. δ' 3.

23. Β' Κορινθ. ιγ' 13.

24. Α' Κορινθ. α' 9.

25. Α' Ἰωάν. α' 3.

26. Β' Κορινθ. α' 21-22

27. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 61, στλ. 411/Εἰς τὴν Β' Κορινθίους, Ὁμιλία Γ', § δ'· **Οἰκουμένου**, PG τ. 118, στλ. 932CD/Εἰς τὸ Β' Κορινθ. α' 21-22· **Ι. Ζιγαβηνοῦ**, ἐνθ' ἀνωτ., + Ν.Κ., τ. Α', σελ. 382/Εἰς τὸ Β' Κορινθ. α' 21-22.

τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς»²⁸.

● «“Ἐσημειώθη ἐφ’ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε”. Σημεῖον γάρ, φησί, τοῦ φωτὸς τοῦ ἐν τῇ προσόψει Σου, φθάσαν εἰς ἡμᾶς, **ἐντετυπῶνται ἡμῖν, καὶ αὐτὸ τὸ φῶς τῆς προσόψεώς Σου ἐγκεχάρακται**, ὥστε τὸν εἶδότα ὄραν σημεῖον τοῦ φωτὸς σεσημειωμένον Θεοῦ τηνικαῦτα νοεῖν τοῦτο γενόμενον ἐν ἡμῖν»· «οἱ μετέχοντες οὕτω τοῦ φωτὸς καὶ δυνάμενοι ἔργῳ εἰπεῖν: “Ἐσημειώθη ἐφ’ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε”, **αἴτιον ὃν τοῦ μηδὲν παθεῖν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ κολάζεσθαι** τοὺς τοιούτων φαρμάκων δεομένους, **ἔχουσι τὸ φῶς ᾧ κεκοινωνήκασιν**»· «**τίς γὰρ ἡ δεδομένη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ σημείωσις** τοῖς εὐλαβέσιν; ἢ τί τὸ σημεῖον τὸ ἐπὶ τὰ μέτωπα διδόμενον τῶν τῆς ἀληθείας ζηλωτῶν καὶ στεναζόντων ἐπὶ ταῖς παραβάσεσι ταῖς γινομέναις ἐν τῷ λαῷ, ἢ ἡ κοινωνία τῆς θεϊότητος εἰς τοὺς ὑγιῶς αὐτὴν νοούντας φθάνουσα;»²⁹.

● «“Ἐσημειώθη ἐφ’ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε”. Οὐκ εἶπεν: “ἐφάνη”. οὐκ εἶπεν: “ἔλλαμψεν”, ἀλλ’ “ἔσημειώθη”, δηλῶν ὅτι ὡσπερ τὸ ἐν **μετώπῳ σεσημειωμένον** πᾶσι κατάδηλόν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδένα αὐτὸ λαθεῖν, οὐδὲ ὄψιν φωτὸς γέμουσαν καὶ ἐκλάμπουσαν, καὶ ἀφιεῖσαν ἀκτῖνας δύναται τις ἀγνοῆσαι· οὕτω, φησίν, οὐδὲ τὴν πρόνοιαν τὴν Σῆν. Ὡσπερ γὰρ **φῶς σεσημειωμένον**, τουτέστιν, **ἐντετυπωμένον καὶ ἐγκεχαραγμένον ἐν προσώπῳ**, πᾶσιν ἐστι

κατάδηλον· οὕτω καὶ ἡ πρόνοια τῆς φιλανθρωπίας τῆς Σῆς. **Φῶς γὰρ ἐνταῦθα τὴν ἀντίληψίν φησι, τὴν κηδεμονίαν, τὴν συμμαχίαν, τὴν πρόνοιαν**»³⁰.

● «“Ἐσημειώθη ἐφ’ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε”. Κρυφιοδέστερον δὲ καὶ μυστικώτερον, **πρόσωπον μὲν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὁ Υἱός, φῶς δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ πεμπόμενον Πνεῦμα εἰς ἡμᾶς, δι’ οὗ κατεσφραγίσμεθα**, εἰς εἰκόνα τὴν πρώτην ἀναμορφούμενοι»· «καὶ ποῖον ἄρα ἐστὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, οὗ τὸ φῶς ἐφ’ ἡμᾶς σεσημειώται; Ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, ἢ ἀπαράλλακτος εἰκὼν καὶ διὰ τοῦτο λέγων: “ὁ ἐώρακώς ἐμέ, ἐώρακε τὸν Πατέρα μου”. **Ἐσημάνθη δὲ ἡμῖν, συμμόρφους ἡμᾶς ἀποδείξας ἑαυτῷ, καὶ τὸν διὰ Πνεύματος τοῦ ἰδίου φωτισμὸν ἐγχαράξας ὡς θεῖαν εἰκόνα τοῖς πιστεύουσιν εἰς Αὐτόν**»³¹.

● «“Ἐσημειώθη ἐφ’ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου Σου, Κύριε”... **Ἐνεσημάνθη μοι ἡ ἀντίληψις τῆς Σῆς ἐπισκοπῆς**: ταύτην γὰρ φῶς ὑποληπτέον, ὡς διαλύουσαν τὸ σκότος τῆς ἀθυμίας, καὶ ὡσπερ **ἐγχαραχθεῖσα**, γνώριμόν με καὶ τοῖς πόρρῳ πεποίηκε. Τινὲς δὲ φασὶ **προφητείας εἶναι τὸ ῥητὸν** περὶ τῶν Χριστιανῶν, οἷς **ἔσημειώθη**, τουτέστιν, **ἐτέθη γνώρισμα ὁ Χριστός**, κληθεῖσι Χριστιανοῖς, **ὅς ἐστι φῶς τοῦ Πατρὸς· συνέταξε δὲ τούτοις ὁ Προφήτης ἑαυτόν**, διὰ τὴν ἀρετῶν συγγενείαν τε καὶ οἰκειότητα»³².

28. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑρμηνεία εἰς τὰς ἸΔ’ Ἐπιστολάς..., τ. Β’, σελ. 36-37, ὑπόσημ. 26/Εἰς τὸ Β’ Κορινθ. α’ 21-22, ἔκδοσις γ’, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1990.

● Ἀποκαλ. α’ 6· ε’ 10· πρβλ. Ἀποκαλ. κ’ 6· Α’ Πέτρ. β’ 5 καὶ 9.

29. Ὁριγένους, PG τ. 12, στλ. 1164CD, 1165AB, 1165C/Εἰς Ψαλμούς, Ψαλμ. δ’ 7.

30. Ι. Χρυσοστόμου, PG τ. 55, στλ. 54/Ἑρμηνεία εἰς τὸν Δ’ Ψαλμόν, § θ’.

31. Ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 69, στλ. 740BC/Εἰς τοὺς Ψαλμούς, Ψαλμ. δ’ 7. ● Ἰωάν. ιδ’ 9.

32. Ι. Ζιγαβηνοῦ, PG τ. 28, στλ. 96D-97A/Ἑξήγησις εἰς τὸ Ψαλτήριον, Ψαλμ. δ’ 7.

● Ἀξιοπρόσεκτος ἡ διαχρονικότης τῆς «σημάνσεως» (=Σφραγίδος Χριστοῦ): ὁ Ἅγιος Προφήτης εἶχε συντάξει τὸν ἑαυτό του με τοὺς Χριστιανούς, ἐφ’ ὅσον εἶχε **προ-ενσημανθῆ/χαραχθῆ** στὴν καρδιά του ἡ Χάρις τοῦ Χριστοῦ, τὸ Φῶς τοῦ Πατρὸς.

● *«Καταμάθετε, ἀδελφοί, τῆς σφραγίδος Χριστοῦ, τὸ ἀληθὲς ἐκτύπωμα»· «μία σφραγὶς ἀληθῶς ἢ ἔλλαμψις ὑπάρχει τοῦ Πνεύματος»· «ὄσοι τοίνυν ἀσφράγιστοι, δράμετε· ὄσοι ἀσημεῖωτοι, σπεύσατε τῷ σημείῳ σημειωθῆναι τοῦ Πνεύματος»³³.*

44. ♦ Ἐπομένως:

α. Ματαιῶς ἀναζητεῖται πρὸ τῆς «ἀποκαλύψεως» καὶ «παρουσίας»³⁴ τοῦ Ἀντιχρίστου ἓνα **ἰδιαίτερο** καὶ **συγκεκριμένο** ἐξωτερικὸ «**προ-Χάραγμα**», τὸ ὁποῖον εἶναι δῆθεν **αἰσθητὸ/ὄρατὸ** καὶ ταυτίζεται δῆθεν μὲ τὸν ἀριθμὸ «**χξς'/666**».

β. Τὸ «**Χάραγμα**» εἶναι καὶ ταυτίζεται διαχρονικὰ μὲ τὸ «**Μυστήριον τῆς Ἀνομίας**»³⁵, δηλαδὴ μὲ τὴν **διαβρωτικὴν ἐνέργεια** τῶν **πονηρῶν** καὶ **ἀκαθάρτων** πνευμάτων, μέσῳ τῆς ὁποίας **ὑποδουλώνεται** ἡ **καρδιά** τοῦ ἀνθρώπου στὴν **ἀμαρτία** καὶ **ἀλλοτριώνεται** τοῦ Ἁρνίου-Χριστοῦ.

γ. Ἡ ἀντι-χριστοποιητικὴ αὐτὴ δραστηριότης τοῦ Διαβόλου³⁶ **ἀνεκὰθεν ἐνεργεῖτο** (βλ. Ἄρχήν: Ἄρχέγονον Δράμα Παραδείσου³⁷/ Ὁφίς-Σατανᾶς: «Φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον»³⁸)· καὶ **θα κορυφωθῆ** (βλ. Τέλος: Ἐσχατολογικὴ Κάθαρσις Ἱστορίας³⁹/Θηρίον-Σατανᾶς: «Καὶ ὁ Διάβολος ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ θείου... εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων»⁴⁰).

δ. Ὁ Σατανᾶς ἐργαζόμενος μεθοδικὰ γιὰ τὴν ἀντι-χριστοποίησι τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ **αἰσθητὰ/ὄρατὰ** σημεῖα γιὰ νὰ κυριαρχήσῃ: «**ἡρέμα τὴν ἑαυτοῦ προσκύνῃσιν ἀντεισάγει**»⁴¹, ὥστε «**προκατηχηθέντας ἤδη τὰ ἐκείνου, ἐπιγνώ ἑαυτὸν ἐν ἐκείνοις ἤδη μορφωθέντα**»⁴². τοιοῦτοτρόπως, «**ὅταν μετὰ ταῦτα ἔλθῃ, προητοιμασμένα εὐρηκῶς καὶ πεπλανημένους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκτὸς ὄντας τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας, εὐχερῶς ἑαυτῶ κατορθοῦν τὸ σπουδαζόμενον**»⁴³.

—ο—

«Ἄλλ' οὐκ ἐπὶ τῶν Ἁγίων, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐφ' ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, τῶν σφόδρα καταφρονούντων αὐτῆς [τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς]. Εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος ἡμῶν οὐκ ἀνεκτός, ἀλλ' ἐπειδὴ τῆ τοῦ Θεοῦ χάριτι τῶν τῆς ἀληθείας δογμάτων μετὰ πολλῆς ἐχόμεθα τῆς ἀκριβείας, ἀνώτεροι ἐσμὲν τῆς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλῆς».

(1. Χρυσοστόμου, PG τ. 58, στλ. 691/
Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, Ὁμιλία ΟΕ' § δ')

33. Ὁσίου Συμεῶν Νέου Θεολόγου, Ἔργα, τ. Α', σελ. 37, 32-33, «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1988/Κατηχήσεις, Λόγος Β', Περὶ τοῦ φεύγειν τοὺς λοιμοὺς καὶ φθοροποιοὺς τῶν ἀνθρώπων...

34. Β' Θεσσαλ. β' 3, 6, 8 καὶ 9.

35. Β' Θεσσαλ. β' 7.

36. Ἀποκαλ. ιβ' 9· κ' 2.

● «Ὁ Δράκων, ὁ Ὁφίς ὁ Μέγας ὁ Ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην».

37. Γενέσι. γ'.

38. Σοφ. Σολομ. β' 24.

39. ● Ὁ Ἐσχατολογικὸς Πόλεμος: Ἀποκαλ. ις' 14-16· ιδ' 19-20· ιζ' 14-16· ιθ' 11-21· κ' 7-10· Ἰεζ. λη'-λθ'· Ζαχαρ. ιδ'· Ἰωήλ δ'.

40. Ἀποκαλ. κ' 10.

41. Catena, δὲν ἀνιχνεύθη.

42. Μ. Ἀθανασίου, δὲν ἀνιχνεύθη.

43. Catena, δὲν ἀνιχνεύθη.

■ Γ₁₀ Μήνυμα Οἰκοδομῆς, Παραμυθίας καὶ Ἐλπίδος

45. Ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις, ὅταν προσεγγίζεται ἑρμηνευτικὰ μέσῳ τῶν προϋποθέσεων τῆς χριστοκεντρικῆς καὶ ἐκκλησιοκεντρικῆς Ὁρθοδόξου Πνευματικότητος, κατανοεῖται ὡς ἓνα μοναδικὸ καὶ ἐκπληκτικὸ **Μήνυμα Οἰκοδομῆς καὶ Παραμυθίας**, βασιζόμενο στὴν Ἐλπίδα καὶ μακαρία Προσδοκία τοῦ ἐρχομένου Νυμφίου μας Χριστοῦ· σὲ **καμμίαν ἀπολύτως** περίπτωσι δὲν νοεῖται ὡς ἓνα κείμενο **ἐσχατολογικοῦ ἄγχους, θηριο-φοβίας καὶ χαραγματο-φοβίας**, ἐφ' ὅσον τὸ «*Καλὸν Ἄγγελμά*» τῆς εἶναι κατ' ἐξοχὴν **Θεοκεντρικὸ καὶ Χριστολογικὸ καὶ ὄχι Διαβολοκεντρικὸ καὶ Ἀντιχριστολογικὸ**.

● Τὴν προσοχὴ τοῦ εὐσεβοῦς ἀναγνώστου τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως δὲν προσελκύει πρωτίστως τὸ **Κεφάλαιον ΙΓ'**, ἀλλὰ τὰ **Κεφάλαια Δ' καὶ Ε'**, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν κυριολεκτικὰ «*τὸ θεολογικὸ κέντρο τοῦ βιβλίου*»¹, εἰδικὰ μάλιστα ἡ «*Καινὴ Ὡδὴ*»², τὴν ὁποίαν «*ἄδουσι*» «*τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι*», καὶ ἡ ὁποῖα συνιστᾶ «*τὸ κατ' ἐξοχὴν χριστολογικὸ κέντρο*»³ τοῦ Ἱεροῦ Κειμένου:

«Ἄξιός εἶ / λαβεῖν τὸ βιβλίον / καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, / ὅτι ἐσφάγης / καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου / ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης / καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους / καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν / βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς / καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς»⁴.

46. Οἱ εὐσεβεῖς δὲν ἐπηρεάζονται ἀπὸ τῆς ποικίλης νεόκοπες θεωρίες περὶ «*χαραγμάτων*» καὶ «*προ-χαραγμάτων*», οὔτε διακατέχονται ἀπὸ καμμίαν «*ἀριθμο-φοβίαν*», διότι βιώνοντες τὸ **Ἡουχαστικὸ καὶ Εὐχαριστιακὸ Ἦθος** τῆς Ἐκκλησίας, διαφυλάσσουν καὶ συνεχῶς ἀνανεώνουν τὴν Βαπτισματικὴ «*Σφραγίδα τῆς Χάριτος*», ἡ ὅποια λειτουργεῖ ὑπερφυῶς ὡς «*Σφραγὶς καὶ Φυλακτήριον καὶ Φωτισμὸς*» αὐτῶν.

α. «*Νῦν μὲν οὖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαμβάνομεν, καὶ ἀρχὴ ἑτέρου βίου γίνεται ἡμῖν ἡ παλιγγενεσία, καὶ Σφραγίς, καὶ Φυλακτήριον, καὶ Φωτισμὸς*»⁵.

β. «*Εἴθε νὰ φυλάξωμεν ἔνοικον εἰς τὴν ψυχὴν μας τὴν Κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν Σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Μύρου, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν, ὅταν ἐβαπτίσθημεν καὶ ἐγενόμεθα χριστοὶ Κυρίου. Ἐὰν γὰρ ἡμεῖς φυλάξωμεν αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ζωοποιῶν ἐντολῶν, καὶ αὐτὴ ἀμοιβαίως θέλει φυλάξει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης βλάβης τῶν ὀρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν. Καὶ καθὼς τὰ πρόβατα ὅπου εἶναι σφραγισμένα δὲν ἐπιβουλεύονται εὐκόλως ἀπὸ τοὺς αἰσθητοὺς λύκους· οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τὰ πρόβατα τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ἐὰν φυλάτ-*

1. ● Τὰ **Κεφάλαια Δ' καὶ Ε'** «*συνιστοῦν τὴν πρὸ βασικὴ ἐνότητα τοῦ ἔργου καὶ ἡ ὁποῖα δικαιολογημένα χαρακτηρίστηκε ὡς τὸ θεολογικὸ κέντρο τοῦ βιβλίου. Ἀπὸ τὴν ἐνότητα αὐτὴ ἐκκινοῦν καὶ σ' αὐτὴ ἀνάγονται ὄχι μόνον μεγάλα θέματα ποὺ σπονδύλων, ἀλλὰ καὶ ἀξιοπρόσεκτες μικρὲς λεπτομέρειες ποὺ νευρώνουν σύνολη τὴν Ἀποκάλυψη.*

(**Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Γ. Σκιαδαρέση**, Λειτουργικὲς Σκηνὲς καὶ Ὑμνοὶ στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου, σελ. 104, ἐκδόσεις Π.Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1999).

2. Ἀποκαλ. ε' 9-10.

3. **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Γ. Σκιαδαρέση**, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 154.

4. Ἀποκαλ. ε' 9-10.

● **Εἶναι** ἐμφανέστατος ὁ χριστολογικὸς καὶ ἐκκλησιολογικὸς χαρακτήρας τῆς Ὡδῆς: τὸ **Ἀρνίον-Χριστὸς** εἶναι ὁ Δημιουργὸς τοῦ **Νέου Λαοῦ-Ἔθνους**, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας Του· ὁ **Νέος Ἰσραὴλ** – Ἱερατικὸς καὶ Βασιλικὸς Λαὸς – εἶναι ὁ κληρονόμος τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ· ὁ **Λαὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης** συγκροτεῖ μίαν **Κοινότητα** πολυ-εθνικὴ, πολυφυλετικὴ καὶ πολυ-γλωσσικὴ, ἡ ὅποια ὡς **Νύμφη** ἀνήκει **ἀποκλειστικὰ** στὸν **Νυμφίον Χριστόν**, καὶ ὄχι βεβαίως στὸ «**Θηρίον**» (=αὐτο-θεοποιημένον Ἀυτοκράτορα → Ἀντίχριστον).

5. **Ἰ Δαμασκηνοῦ**, PG 6. 94, στλ. 1121C/Ε.Α.Ο.Π., L. IV, *Κεφάλαιον Θ' [ΠΒ']*, *Περὶ Πίστewος καὶ Βαπτίσματος*.

τωμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας σώαν καὶ ὀλόκληρον τὴν **Σφραγίδα τῆς Χάριτος**, τὴν ὁποῖαν διὰ τοῦ Ἁγίου Μύρου ἐλάβομεν ἐν τῷ Βαπτίσματι, δὲν θέλομεν ἐπιβουλευθῆ ἀπὸ τοὺς νοητοὺς λύκους Δαίμονας, καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος: «**πρόβατον ἐσφραγισμένον οὐ ραδίως ἐπιβουλεύεται**», ἀλλὰ θέλομεν **περικυκλοῦσθαι** ὑπὸ τῆς παντοδυνάμου δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, καὶ θέλομεν **φυλάττεσθαι** ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους»⁶.

- Υ. «**Ἐὰν ἀγαπᾷς νὰ νικήσῃς τὸν Διάβολον, μὲ τὸ Αἷμα αὐτοῦ [τοῦ Δεσπότη μας Ἰησοῦ Χριστοῦ] τὸν νικᾷς**· καθὼς εἶναι γεγραμμένον ἐν τῇ Ἀποκαλύψει: «καὶ ἐνίκησαν [οἱ Ἅγιοι] αὐτὸν [τὸν Δράκοντα] διὰ τὸ Αἷμα τοῦ Ἀρνίου»· «ἔὰν ποθῆς νὰ ἀπολαμβάνῃς τὰ ἀνωτέρω θεῖα χαρίσματα – ἵνα ζωοποιηθῆ ἡ ψυχὴ σου, ἵνα λαμπρυνθῆ ἡ καρδιά σου, ἵνα φωτισθῆ ὁ νοῦς σου, καὶ ἵνα λάβῃς καθαρισμόν τῶν συγγνωστών ἀμαρτιῶν σου – καὶ ἄλλα ἀκόμη ἄρρητα καὶ ἀκατανόητα, **προσέρχου συνεχῶς εἰς τὰ ἄχραντα Μυστήρια καὶ μεταλάμβανε**. Πρόσεχε ὅμως νὰ μεταλαμβάνῃς **μὲ τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν**: ἤτοι μὲ ἐξομολόγησιν, μὲ νηστείαν κατὰ δύναμιν, μὲ ἐγκράτειαν, μὲ προσευχήν, μὲ προσοχήν, μὲ συντριβὴν καρδίας, καὶ μὲ καθαρὸν συνειδός»· «κατὰ τὴν προετοιμασίαν γὰρ ὅπου κάμνεις, οὕτω σοὶ δίδεται καὶ ἡ ἐκ τῆς μεταλήψεως Χάρις. Δύο πράγματα λοιπὸν πρέπει νὰ κάμνῃς: **καὶ τὸ νὰ κοινωνῆς συνεχῶς, καὶ τὸ νὰ κοινωνῆς ἀξίως, ὅσον τὸ δυνατόν**»⁷.

47. Οἱ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι φροντίζουν νὰ φυλάσσουν τὴν «**Σφραγίδα τῆς Χάριτος**», δὲν λησμονοῦν ποτέ, ὅτι εἶναι «**Πρόβατα Ἐσφραγισμένα**» ἀπὸ τὸν Ἀρχιποίμενα Χριστόν μας, ὁ Ὅποιος εἶναι ὁ «**Ποιμὴν ὁ Καλός**»: «**Αὐτὸς πρῶτος ἀγάπησεν ἡμᾶς**», «**γινώσκει**» τὰ πρόβατά Του, «**καλεῖ κατ' ὄνομα**» αὐτά, φροντίζει γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῆς «**ιδιοκτησίας**» Του, «**σφραγίζει**» αὐτὴν καὶ «**θυσιάζεται**» ὑπὲρ αὐτῆς.

- α. «**Ἐγὼ εἰμι ὁ Ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν**», «**καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων**»· «**τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς Αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά**», «**καὶ τὰ πρόβατα Αὐτῶ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν Αὐτοῦ**» καὶ «**οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν**»⁸.
- β. «**Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν Αὐτόν, ὅτι Αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς**»· «**καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν**»⁹.
- γ. «**Οὐ γὰρ ἔφη “γινώσκει με τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ”, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐγνώκωτα πρότερον εἰσφέρει τὰ ἴδια πρόβατα, εἰθ' οὕτως γνωσθήσεσθαί φησι παρ' αὐτῶν**»· «**Οὐχ ἡμεῖς Αὐτὸν ἐπεγνώκαμεν πρῶτοι, ἐπέγνω δὲ ἡμᾶς πρῶτον Αὐτός**», «**οὐχ ἡμεῖς ἠρξάμεθα τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὁ ἐκ Θεοῦ Θεὸς Μονογενής· οὐ γὰρ ἡμεῖς ἐπεδραξάμεθα τῆς ὑπὲρ φύσιν θεότητος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ φύσει Θεὸς σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπελάβετο καὶ γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθεῖς κατὰ πάντα, χωρὶς ἀμαρτίας, πρὸς οἰκειότητα λάβῃ τὸν οὐκ ἔχοντα ταύτην ἐξ ἑαυτοῦ, τοῦτ' ἐστὶ τὸν ἄνθρωπον**»¹⁰.

6. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἑορτοδρόμιον..., σελ. 177-178, Ἰαμβικῶν Κανόνων Θεοφανίων, Ὡδὴ Θ', Τροπάριον β', Ἐν Βενετίᾳ 1836.

7. Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, αὐτόθι, σελ. 17, Κανόνων τοῦ Σταυροῦ, Ὡδὴ Γ', Τροπάριον β'.
● Ἀποκαλ. ιβ' 11.

8. Ἰωάν. ι' 3, 4, 5, 14 καὶ 15.

9. Α' Ἰωάν. δ' 19 καὶ 16.

10. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 73, στλ. 1048BCD/Εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, Βιβλίον 5', Ἰωάν. ι' 4.

- δ. «Ἀντὶ τοῦ “Προσοικειωθήσομαι τοῖς προβάτοις τοῖς ἐμοῖς, οἰκειωθήσεται δέ μοι τὰ πρόβατα τὰ ἐμά”, κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον καθ’ ὃν ἐμοὶ μὲν οἰκειός ἐστιν ὁ Πατήρ, ἐγὼ δὲ αὖ πάλιν οἰκειός εἰμι τῷ Πατρί· «οἶμαι γὰρ ὅτι τὴν γνώσιν ἐν τούτοις οὐχ ἀπλῶς τὴν εἶδησιν λέγει, δέχεται δὲ μᾶλλον ἀντὶ τῆς οἰκειότητος, ἥτοι τῆς κατὰ γένος, καὶ φυσικῆς, ἢ τῆς ὡς ἐν μεθέξει χάριτος καὶ τιμῆς»· «ὅτι δὲ καὶ ἡ θεία Γραφή γνώσιν οἶδε τὴν οἰκειότητα, διὰ τούτων εἰσόμεθα. Λέγει γάρ που ὁ Χριστὸς περὶ τῶν οὐδαμόθεν οἰκειωθέντων Αὐτῶ»: «ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς»· «οὐκ οἶδα γάρ, φησί, γεγονότας ἐραστὰς ἀρετῆς, οὐ τὸν ἐμὸν τιμῆσαντας λόγον, ἀλλ’ οὐδὲ συναφθέντας ἐμοὶ διὰ πράξεων ἀγαθῶν»¹¹.
- ε. «Ὅρα δέ, ὅτι πρῶτον Ἐκεῖνος γνωρίζει ἡμᾶς, εἶθ’ οὕτω ἡμεῖς Ἐκεῖνον, καὶ οὐκ ἄλλως δυνατόν ἐστι γινῶναι Θεόν, εἰ μὴ γνωρισθεῖμεν ὑπ’ Ἐκεῖνου. Καὶ γὰρ πρῶτον Αὐτὸς ὠκειώθη ἡμῖν σαρκί, γεγονὼς ἄνθρωπος· εἶθ’ οὕτως Αὐτῶ ἡμεῖς ὠκειώθημεν, θεώσεως εἰληφότες χάρισμα»¹².
- ς. «Καὶ τοῦτο γὰρ γνώρισμα ποιμένος, τὴν εἰς ἕκαστον πρόβατον ἄκραν φροντίδα δηλοῦν. Οὐ γὰρ ἂν αὐτὰ καλέσοι κατ’ ὄνομα, μὴ γνωρίζων ἕκαστον ἀκριβῶς, ἐκ τῆς εἰς ἕκαστον ἄκρας φροντίδος»¹³.
- ζ. «Οὕτως ἀγαπᾷ [Αὐτὸς ἡμᾶς], ὡς καὶ τὰ τρίχας ἠριθμηκέναι τῆς κεφαλῆς, καθὼς ἐν Εὐαγγελίοις φησὶν·

οὐχ ὅτι τὰς τρίχας ὁ Θεὸς ἀριθμεῖ, ἀλλ’ ἵνα τὴν ἀκριβῆ γνώσιν καὶ τὴν πολλὴν πρόνοιαν τὴν περὶ ἡμᾶς ἐνδείξηται»¹⁴.

- η. «Εἰ δὲ προκαταλάβοις σεαυτὸν τῇ Σφραγίδι, καὶ τὸ μέλλον ἀσφαλίσαστο τῷ καλλίστῳ τῷ βοηθημάτων καὶ στερροτάτῳ σημειωθεῖς καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα, τῷ Χρίσματι καὶ τῷ Πνεύματι, ὡς ὁ Ἰσραὴλ πάλαι τῷ νυκτερινῷ καὶ φυλακτικῷ τῶν πρωτοτόκων αἵματι· τί σοι συμβήσεται καὶ τί σοι πεπραγμάτευται; Τῶν “Παροιμιῶν” ἄκουσον: “Ἐὰν γὰρ κάθη, ἄφοβος ἔση· ἐὰν δὲ καθεύδῃς, ἠδέως ὑπνώσεις”. Καὶ παρὰ τοῦ Δαβὶδ εὐαγγελίσθητι: “Οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ”. Τοῦτό σοι καὶ ζῶντι μέγιστον εἰς ἀσφάλειαν. Πρόβατον γὰρ ἐσφραγισμένον οὐ ραδίως ἐπιβουλεύεται, τὸ δὲ ἀσημαντον κλέπταις εὐάλωτον»¹⁵.
- θ. «Ὡς οὖν [οἱ Ὅσιοι Συμεῶν καὶ Ἰωάννης] ἔστησαν τὴν βουλήν [τοῦ φυγεῖν τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἐξελθεῖν εἰς τὴν Ἐρημον], εὐθύς τῆς νυκτὸς καταλαβούσης, θεωρεῖ ὁ Ἠγούμενός τινα καθ’ ὑπνοῦς ἀνοίγοντα τὴν θύραν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ λέγοντα· Ἐξέλθετε, πρόβατα ἐσφραγισμένα τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν βοσκὴν ὑμῶν»^{15α}.
- ι. «“Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας Αὐτοῦ”· τοὺς ἑαυτοῦ, εἰ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀγνωστοῦνται»¹⁶.

11. Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 73, στλ. 1045A, 1044CD/αὐτόθι.

12. Ἁγίου Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας, PG τ. 24, στλ. 72D/ Εἰς τὸ Ἰωάν. ι' 14.

13. Ἱ. Ζιγαβηνοῦ, τ. PG 129, στλ. 1321D/ Εἰς τὸ Ἰωάν. ι' 3.

14. Ἱ. Ζιγαβηνοῦ, Ἑρμηνεῖα εἰς τὰ ἸΔ' Ἐπιστολάς..., +N.K., τ. Β', σελ. 626, Ἐν Ἀθήναις 1887/ Εἰς τὸ Α' Ἰωάν. δ' 19.

• Ματθ. ι' 30· Λουκ. ιβ' 7.

15. Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, PG τ. 36, στλ. 377B/ Λόγος Μ', Εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, § 15.

• Παροιμ. γ' 24· Ψαλμ. γ' 5-6.

15α. Λεοντίου Νεαπόλεως, PG τ. 93, στλ. 1689/Βίος τοῦ Ὀσίου Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ, § 1ε'.

16. Ἱ. Ζιγαβηνοῦ, ἐνθ' ἀνωτ., +N.K., τ. Β', σελ. 284/ Εἰς τὸ Β' Τιμοθ. 19 (βλ. καὶ Ἀριθ. 15' 5).

• Ὁ Κύριος «γνωρίζει» πλήρως καὶ τελείως τοὺς ἰδικούς Του, ὡς θεωθέντας κατὰ Χάριν, ἐνδιαφέρεται δὲ ἰδιαίτερος γι' αὐτούς, ἐνῶ «δὲν γνωρίζει» («οὐκ οἶδα ἡμᾶς») τοὺς μὴ οἰκειωθέντας μαζί Του διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

ια. «*Αὐτός ἐστιν ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς Λαὸς νομῆς Αὐτοῦ καὶ πρόβατα χειρὸς Αὐτοῦ*»· Λαὸς μὲν, ὡς Βασιλέως, πρόβατα δέ, ὡς Ποιμένος· καὶ «*Λαὸς μὲν νομῆς*», ὡς **παρ' Αὐτοῦ τρεφόμενοι καὶ προνοούμενοι**, «*Πρόβατα δὲ χειρὸς αὐτοῦ*», ὡς **παρ' Αὐτοῦ ἰθυνόμενοι καὶ διεξαγόμενοι**¹⁷.

48. Οἱ εὐσεβεῖς ὡς «**Πρόβατα Ἐσφραγισμένα**», ἔχουν πλήρη ἐμπιστοσύνη στὸν Φιλάνθρωπο Δεσπότη καὶ Ποιμένα τους Χριστόν, ὁ Ὅποιος πάντοτε καὶ συνεχῶς, ἀλλὰ ἰδιαίτερος κατὰ τὴν περίοδο τοῦ **Ἐσχατολογικοῦ Πειρασμοῦ**, θὰ τοὺς «**σημειώσῃ**» μὲ τὸ «**Σημεῖον τῆς Χάριτος**», ὡς «**ὄντας Αὐτοῦ**», θὰ τοὺς προστατεύσῃ ἀπὸ κάθε ἐπιβουλή τοῦ Δράκοντος καὶ θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ μακρὰν τῆς καταστροφῆς, ὅπως τὸν Δίκαιον Λῶτ.

α. «*Καὶ εἶπε [Κύριος] πρὸς αὐτὸν [τὸν Ἄγγελον]· δὶελθε μέσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ δὸς τὸ “σημεῖον” ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατωδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς γινόμεναις ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ τούτοις [τοῖς ἄλλοις Ἀγγέλοις] εἶπεν ἀκούοντός μου· πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ κόπτετε καὶ μὴ φεῖδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ μὴ ἐλεήσητε*»¹⁸.

β. «**Οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ρύεσθαι**, ἀδίκους δὲ εἰς Ἡμέραν Κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν»¹⁹.

γ. «*Τοῦτο [ἡ σωτηρία τοῦ Λῶτ ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν Σοδόμων] εἶναι ἓνα ζωντανὸν παράδειγμα, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνθυμοῦνται καὶ νὰ ἔχουν πρὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε,*

ὅσοι κατοικοῦν εἰς πόλεις ἢ εἰς χωρία ἢ εἰς Μοναστήρια, ἢ εἰς ἄλλους τόπους. Διατὶ ἐὰν αὐτοὶ φυλάττουν μὲν δικαιοσύνην καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, δὲν συναρέσκονται δὲ εἰς τὰ κακὰ καὶ παρανομίας ὅπου γίνονται εἰς τὰς πόλεις ἐκεῖνας ἢ εἰς τὰ χωρία ἢ εἰς τὰ Μοναστήρια ἐκεῖνα, ἀλλὰ μάλιστα καὶ λυποῦνται δι' αὐτὰς καὶ στενάζουν, βέβαια διὰ τὴν λύπην αὐτὴν καὶ τοὺς στεναγμούς, ἔχουν νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ὀργὴν ὅπου μέλλει νὰ πέμψῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰς πόλεις ἢ εἰς τὰ χωρία ἢ εἰς τὰ Μοναστήρια ἐκεῖνα, καθὼς ἠλευθέρωσε καὶ τὸν Λῶτ ἀπὸ τὴν ὀργὴν ὅπου ἔστειλεν εἰς τὰ Σόδομα. Τοῦτο ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ ὁ Θεὸς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιὴλ ὅταν ἔμελλε νὰ ἀφανίσῃ τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ»²⁰.

δ. «*Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἔξελθε ἐξ αὐτῆς [τῆς Βαβυλώνης τῆς μεγάλης = Ρώμης] ὁ Λαὸς μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἵνα ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς μὴ λάβητε*»²¹.

ε. «*Ἐγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὄρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην*»: τὴν ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος παγκόσμιον κατὰ τῶν πιστῶν τοῦ Ἀντιχρίστου κίνησιν λέγει, ἐξ ἧς **ἐλευθεροῦν τοὺς ζηλωτὰς αὐτῆς ὑπὸ σκηνῆς, προαναρπαζομένους διὰ τῆς ἐντεῦθεν ἀναλύσεως, ἵνα μὴ πειρασθῶσιν ὑπὲρ ὃ δύνανται**»²².

17. **1. Ζιγαβηνοῦ**, τ. PG 128, στλ. 965D/ *Εἰς τὸ Ψαλμ. 78' 7.*

18. Ἰεζ. θ' 4-5.

19. Β' Πέτρ. β' 9.

20. **Ὁσίου Νικοδήμου Ἁγιορείτου**, Ἑρμηνεία εἰς τὰς Ἑπτὰ Καθολικὰς..., σελ. 386, ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1986/ *Εἰς τὸ Β' Πέτρ. β' 8.*

21. Ἀποκαλ. ιη' 4.

22. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 248A/ Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Λόγος Γ', Κεφάλαιον Η', Τὰ δηλωθέντα τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ Ἐκκλησίας.

• **Ὁ Ἀρέθας**, τὰ αὐτὰ (PG τ. 106, στλ. 557C/ Κεφάλαιον Η').

• Ἀποκαλ. γ' 10.

- ς. «“Ἐξελθε [ἐξ αὐτῆς, ὁ] Λαός μου”. Ὅπερ τῷ Λὼτ τῷ ἐν Σοδόμοις ἐλέγετο: “Σῶζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν”· καὶ ἐν τῷ Ἡσαΐα: “Ἐξέλθετε ἀπ’ αὐτῆς καὶ ἀφορίσθητε, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε”. Τοῦτο κἀνταυθὰ φησι· φευκτὴ γὰρ ἢ μετὰ τῶν παραπικραϊνόντων τὸν Θεὸν συνδιαίτησις»²³.
- ζ. «“Ἐξελθε ἐξ αὐτῆς, ὁ Λαός μου”. Ἐξελθεῖν παρακελεύεται ἡ φωνή, οὓς ἔγνω Κύριος Αὐτοῦ. Ἐξελθεῖν δέ, τὸ μὴ συναπολέσθαι δικαίους μετὰ ἀσεβῶν. Ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ Λὼτ τὸ: “Σῶζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν” ἀνυπερθέτως μέχρις ἂν τοῦ ὄρου, ἐπὶ γῆς οὐδαμοῦ ἡρεμῶν, ὁ Θεὸς αὐτῷ ἐνετείλατο· οὕτω κἀνταυθὰ»²⁴.
- η. «Τοῦτο [ὡς ἐπὶ Λὼτ] καὶ νῦν ἡμᾶς ἡ Ἀποκάλυψις διδάσκει· ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐνὶ ἐν οὕτω μεγίστη καὶ πολυανθρώπῳ πόλει, τῇ Ρώμῃ, μὴ καὶ Χριστοῦ δούλους ἐν αὐτῇ τυγχάνειν, φησὶ πρὸς αὐτούς: “Ἐξελθε ἐξ αὐτῆς, ὁ Λαός μου, ...”· τὸ γὰρ κοινωνῆσαι τῶν ἀμαρτιῶν καὶ τῶν πληγῶν ἐστὶ κοινωνῆσαι· δι’ αὐτὰς γὰρ αἱ πληγαί»²⁵.
49. Οἱ «μακάριοι»²⁶ ἀναγνώστες καὶ ἀκροατὲς τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως ἔχουν βαθεῖαν τὴν αἴσθησιν, ὅτι τὸ Ἱερὸ Κείμενο τοὺς «ἀποκαλύπτει/φανερώνει» τὴν πραγματικὴν διά-

στασι τοῦ «ἐσχατολογικοῦ μέλλοντος», τοῦ ὁποῦ ἢ πρόγευσις εἶναι δυνατὴ μόνον μέσῳ τῆς σωτηριολογικῆς ἐμπειρίας τοῦ «παρόντος», τοῦ ἱστορικοῦ «νῦν»:

- κάθε στιγμή «ὁ καιρὸς ἐγγύς»²⁶.
 - τώρα «ἐσχάτη ὥρα ἐστί»²⁷.
 - «νῦν κρίσις ἐστίν»²⁸: ἐπείγει νὰ εἴμεθα οἱ «τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ [τῇ Ἀποκαλύψει] γεγραμμένα»²⁶, οἱ «τηροῦντες» καὶ «ποιῶντες τὰ ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ»²⁹.
 - «σήμερον»³⁰ προέχει ἡ προσωπικὴ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι μεταμόρφωσις μας, τὸ ἐν Χριστῷ καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι·
 - «νῦν ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία»³¹: μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα ἡ «Σφραγὶς τῆς Χάριτος», ἡ «Σφραγὶς τοῦ Ἀρνίου», ἡ θέα τοῦ Προσώπου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ὄνοματός Του, ὡς κοινωνία, προστασία καὶ ἀσφάλεια, ἀλλὰ καὶ ὡς προϋπόθεσις μετοχῆς στήν αἰωνία Δόξα Του³².
- α. «Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς»²⁶.
- β. «Μακάριοι οἱ ποιῶντες τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς»³³.
- γ. «Καὶ ἐλάλησε Κύριος»: «οὕτως εὐλογήσετε τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ», «καὶ ἐπιθήσουσι [οἱ ἱερεῖς] τὸ Ὄνομά μου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ Κύριος εὐλογήσω αὐτούς»³⁴.

23. Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 388B/ ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΘ', Κεφάλαιον ΝΕ', Περὶ ἐτέρου Ἀγγέλου τὴν πτώσιν Βαβυλῶνος δηλοῦντος...

● Ἀποκαλ. ιη' 4. Γεν. ιθ' 17. Ἡσ. νβ' 11.

24. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 725D/ Συλλογὴ Ἐξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον ΝΕ', Περὶ ἐτέρου Ἀγγέλου...

● Ἀποκαλ. ιη' 4. Γενέσ. ιθ' 17.

25. Οἰκουμενίου, ἔκδοσις Η.С.Носкиер, σελ. 194, Michigan 1928/Λόγος Θ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιη' 4.

26. Ἀποκαλ. α' 3.

27. Α' Ἰωάν. β' 18.

28. Πρβλ. Ἰωάν. ιβ' 31.

29. Ἀποκαλ. ιβ' 17· κβ' 14.

30. Ἐβρ. γ' 13 καὶ 15.

● «“Σήμερον”, φησὶν, αἰεὶ ἐστίν, ἕως ἂν συνεστῆκῃ ὁ κόσμος».

☞ (Ἱ. Χρυσόστομου, PG τ. 63, στλ. 55/Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους, Ὁμιλία Ϛ', § α').

31. Ρωμ. ιγ' 11.

32. Πρβλ. Ἀποκαλ. κβ' 4.

33. Ἀποκαλ. κβ' 14.

● «Ξύλον Ζωῆς»: «Περιφραστικῶς διὰ τοῦ ξύλου δηλοῦται ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος, ὣν ἑκάτερον ὁ Χριστὸς ἐστίν...».

(Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 233C).

34. Ἀριθ. Ϛ' 22-27.

● Ὁ θεοδώρητος τύπος τῆς ἱερατικῆς εὐλογίας στήν Π. Διαθήκη ἦταν ὁ ἐξῆς:

«Εὐλογήσαι σε Κύριος καὶ φυλάξαι σε· ἐπιφάναι Κύριος τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἐπὶ σέ καὶ ἐλεῆσαι σε· ἐπάραι Κύριος τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἐπὶ σέ καὶ δώῃ σοι εἰρήνην».

- δ.** *«Μακαρίζει τοὺς διὰ τῶν πράξεων ἀναγινώσκοντας καὶ ἀκούοντας. Ἐγγὺς γὰρ ὁ παρῶν καιρὸς, καὶ πᾶσιν εἰς ἔργασίαν προκείμενος· ὡς φησιν ὁ Κύριος: “ἐργάζεσθε ἕως ἡμέρα ἐστὶ” καὶ ἔξεστι τυχεῖν τοῦ μακαρισμοῦ»³⁵.*
- ε.** *«Ὁ Ἀπόστολος [Παῦλος] γράφων Φιλιππησίοις» ἀποκαλεῖ «ὄντας» τοὺς «ἀγίους, διὰ τὸ ἐν Χριστῷ εἶναι καὶ ἐν οἰκειότητι καὶ μνήμῃ Θεοῦ»³⁶.*
- ς.** *«Καὶ ὄφονται τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν”. Οἱ δὲ γινόμενοι, φησί, θρόνος Θεοῦ διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς τοῦ Δεσπότη ἀναπαύσεως, αὐτοὶ τῆς πόλεως ἐκείνης οἰκήτορες ἔσονται, καὶ ὄφονται Αὐτὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· «ἔξουσι δὲ» «οὐκ ἐπὶ τῶν μετώπων μόνον τὸ θεῖον ὄνομα, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς καρδίαις ἐγκεχαραγμένον, δηλοῦν τὴν εἰς Αὐτὸν παγίαν καὶ πεπαρρησιασμένην ἀγάπην καὶ ἀμετάθετον. Ἡ γὰρ ἐπὶ τοῦ μετώπου γραφὴ τὸν ἐν παρρησίᾳ κλωπισμόν αἰνίττεται»³⁷.*
- ζ.** *«Καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται”. Ὁ ἄρεταῖς*

θεοφιλέσιν, εἰς ὄχημα θεῖον ἑαυτὸν ἠύτρεπικῶς, εἰς τὴν Θεοῦ δὲ καὶ Ἀρνίου ἀνάπαυσιν διὰ τῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης θεῶν εἰσηγήσεων ἀόκνως δραμῶν, καὶ θείας ἰδρύσεως ἠύμοιρηκῶς, αὐτὸς τῆς πόλεως τῆς Ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἔσται οἰκῆτωρ, καὶ ὄφεται τὸν Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, οὐ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' ὡσπερ τοῖς Ἁγίοις Ἀποστόλοις ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει τεθέαται, ὡς φησιν ὁ μέγας Διονύσιος»³⁸.

- 50.** Οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ὡς «Ἔθνος Ἅγιον»³⁹ καὶ «Λαὸς Περιούσιος, ζηλωτὴς καλῶν ἔργων»⁴⁰, εἶναι «μέτοχοι Χριστοῦ»⁴¹, ὁ Ὅποιος πληροὶ τὴν Ἱστορίαν, ἐφ' ὅσον εἶναι ὁ Ὄν, ὁ Ἦν καὶ ὁ Ἐρχόμενος, τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ Ἀρχὴ καὶ τὸ Τέλος, ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχάτος⁴².

• Ὅντες «μέτοχοι Χριστοῦ»⁴¹, οἱ εὐσεβεῖς γίνονται κατὰ χάριν «ἄκτιστοι» καὶ ἐπομένως μετέχουν ἀπὸ τοῦ νῦν στὴν Ἐσχατολογικὴ Πραγματικότητα.

• Ὅντες «σύσσωμοι Χριστοῦ»⁴³, οἱ εὐσεβεῖς πιστεύουν ὅτι «μείζων»⁴⁴ καὶ «ἰσχυρότερος»⁴⁵ «ὁ ἐν ἡμῖν [ζῶν καὶ ἐνεργῶν Χριστὸς] ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ [ἄρχων τούτου Σατανᾶς]»⁴⁴.

35. Ἰ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 221B/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος Α', Κεφάλαιον Α'.

36. Οἰκουμενίου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 186/Λόγος Θ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιη' δ.
• Φιλιπ. α' 1.

37. Ἰ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 444AD/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΚΓ', Κεφάλαιον ΞΗ', Περὶ τοῦ καθαροῦ ποταμοῦ τοῦ φανέντος ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύεσθαι.
• Ἀποκαλ. κβ' 3.

38. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 780BC/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαιον ΞΗ', Περὶ τοῦ καθαροῦ ποταμοῦ τοῦ ὀπτανθέντος ἐκ τοῦ θρόνου πορεύεσθαι.

39. Α' Πέτρ. β' 9.

40. Τίτ. β' 14.

41. Ἐβρ. γ' 14.

42. Ἀποκαλ. α' 4 καὶ 8· β' 8· δ' 8· ια' 17· κα' 6· κβ' 13.

43. Ἐφεσ. γ' 6.

44. Α' Ἰωάν. δ' 4.

• Ὁ Σατανᾶς εἶναι «ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰωάν. ιβ' 31· ιδ' 30), εἶναι «θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου» (Β' Κορινθ. δ' 4) καὶ «κοσμοκράτωρ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» (πρβλ. Ἐφεσ. ζ' 12).

➔ Πολλοὶ Ἅγιοι Πατέρες, γιὰ νὰ μὴ δώσουν λαβὴ σὲ ἐκείνους ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς, οἱ ὅποιοι ἐπίστευαν ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ ἄλλος ὁ Θεός, ἐρμήνευσαν στὸ Β' Κορινθ. δ' 4 ὡς «θεὸν τοῦ κόσμου τούτου» τὸν ἀληθῆ Θεόν· παρὰ ταῦτα, ὀρθοτέρα εἶναι ἡ ἐρμηνεία τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, τὴν ὁποίαν δέχεται καὶ ὁ Ὅσιος Μάξιμος Ὁμολογητὴς καὶ ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, ὁ ὅποιος «λέγει θεὸν τοῦ αἰῶνος τούτου τὸν νομισθέντα τοῖς ἀπίστοις θεόν, ἡγουν τὸν σατανᾶν»: «ὁ διάβολος ἐτύφλωσεν αὐτῶν τὰ νοήματα».

(Οἰκουμενίου, PG τ. 118, στλ. 960C· Ὁσίου Νικοδήμου, ἐνθ' ἄνωτ., τ. Β', σελ. 71).

45. Πρβλ. Ματθ. ιβ' 29· Μάρκ. γ' 27· Λουκ. ια' 22.

• ὄντες «**συγκληρονόμοι Χριστοῦ**»⁴⁶, οἱ εὐσεβεῖς «**προσδέχονται**» – ἀναμένουν μὲ ἄφατον χαρὰν – «**τὴν Μακαρίαν Ἐλπίδα καὶ Ἐπιφάνειαν τῆς Δόξης τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ**»⁴⁷.

α. «**Μετέχομεν Αὐτοῦ, φησιν· ἐν ἐγείνομεθα ἡμεῖς καὶ Αὐτός· εἶπερ Αὐτὸς μὲν Κεφαλὴ, Σῶμα δὲ ἡμεῖς, συγκληρονόμοι καὶ σύσσωμοι. Ἐν Σῶμά ἐσμεν, ἐκ τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ, φησί, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων Αὐτοῦ**»⁴⁸.

β. «**Ἡ θεοποιὸς Χάρις, αὐτὴ ἡ θέωσις, ἄκτιστος ἐστὶ**»· «**σαφῶς οὖν ἄκτιστος ἡ Χάρις αὕτη, καὶ τοσοῦτο σαφῶς, ὡς καὶ τὸ ταύτης ἀποτέλεσμα τῶν κεχαριτωμένων θείως καὶ τεθεωμένων ἕκαστόν φημι ἀναρχον, ἀίδιον, ἀτελεύτητον, ταῦτον δ' εἰπεῖν ἄκτιστον καλεῖσθαι κατ' αὐτήν. Κατὰ γὰρ τὸν θεῖον πάλιν Μάξιμον “ὁ τοῦ ἀεὶ εὖ εἶναι Λόγος κατὰ χάριν τοῖς ἀξίοις παραγίνεται τὸν Θεὸν ἐπιφερόμενος, τὸν πάσης ἀρχῆς καὶ τέλους κατὰ φύσιν ἀνώτερον, ποιῶντα τοὺς ἀρχὴν ἔχοντας κατὰ φύσιν καὶ τέλος ἀνάρχους κατὰ χάριν καὶ ἀτελευτήτους”, ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας Παῦλος, τὴν χρονικὴν μηκέτι ζῶν ζωὴν, ἀλλὰ “τὴν τοῦ ἐνοικήσαντος Λόγου θείαν καὶ ἀίδιον”, ἀναρχος γέγονε καὶ ἀτελεύτητος χάριτι»· «**κτιστὸς οὖν ἦν ὁ Παῦλος μόνον μέχρις ἂν ἔζη τὴν προστάγματι Θεοῦ ἐξ οὐκ ὄντων γεγονυῖαν ζωὴν· ὅτε δὲ μὴ ταύτην ἔζη, ἀλλὰ τὴν ἐνοικήσει τοῦ Θεοῦ προσγενομένην, ἄκτιστος γέγονε τῇ Χάριτι**»⁴⁹.**

γ. «**Μεῖζον ἐστὶν ὁ ἐν ἡμῖν”, ὁ Θεὸς δηλονότι καὶ Πατὴρ διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Παρακλήτου**»⁵⁰.

δ. «**“Μακαρίαν ἐλπίδα” λέγει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἔνδοξον**»· «**“Ἐλπίδα” μὲν οὖν εἶπε τὴν δευτέραν Αὐτοῦ κάθοδον καὶ Παρουσίαν ὡς ἐλπιζομένην καὶ προσδοκωμένην ἡμῖν, “Μακαρίαν” δὲ ὡς εὐκταιστάτην καὶ ποθεινὴν τοῖς ἀξίοις αὐτῆς**»⁵¹.

51. ♦ **Ἐπομένως**: Δεδομένου ὅτι ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις ἀφ' ἑνὸς μὲν μᾶς ὑπενθυμίζει ἐμφατικά, ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Σατανᾶ εἶναι ἤδη ὄντολογικὰ καὶ ἐσχατολογικὰ ἡττημένη, ἀφ' ἑτέρου δὲ μᾶς «**φανερώνει/ἀνακοινώνει**» τὸν τελικὸ **θρίαμβο** τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ καὶ τῆς Βασιλείας Του,

• **πρωτίστως**, ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις θὰ πρέπει νὰ προσεγγίζεται καὶ προσλαμβάνεται ὡς ἓνα **Μήνυμα ἐν Χριστῷ Οἰκοδομῆς, Παραμυθίας καὶ Ἐλπίδος**·

• **κατόπιν**, θὰ πρέπει ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις νὰ ἀποφορτίζεται ἀπὸ προσεγγίσεις, οἱ ὁποῖες λησμονοῦν ἢ παραθεωροῦν τὸ «**παρὸν**» τῆς Ἐκκλησίας (τὸ «**νῦν**», τὸ «**σήμερον**») καὶ παρουσιάζουν Αὐτὴν ἀποκλειστικὰ ὡς ἓνα **γριφῶδες μελλοντολογικὸ κείμενο** ἢ ὡς ἓνα «**Χρησμολόγιον**», ἐν εἶδει **συλλογῆς ἀπαισιοδόξων εἰδήσεων/ἐξαγγελιῶν** γιὰ συγκεκριμένες ἱστορικὲς ἐξελίξεις.

➔ Ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις **δὲν εἶναι μονόπλευρα μελλοντολογικὴ**, ἐφ' ὅσον μᾶς «**φανερώνει**» τὴν Ἱστορία τῆς Θείας Οἰκονομίας (παρελθόν-παρὸν-μέλλον), τὴν ὁποῖαν προσοικειούμεθα βιωματικὰ «**σήμερον**» ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, μετέχοντες τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τοῦ «**νῦν**» στὸ πανευφρόσυνο ἐσχατολογικὸ «**Δεῖπνον τοῦ Γάμου τοῦ Ἀρνίου**»⁵².

46. Ρωμ. η' 17· Ἐφεσ. γ' 6.

47. Τίτ. β' 13.

48. **Ι. Χρυσοστόμου**, PG τ. 63, στλ. 56/Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους, Ὁμιλία 5', § β'.

49. **Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμά**, Συγγράμματα, τ. Α', σελ. 307, στχ. 18 καὶ σελ. 308, στχ. 11-12, 26-29, ἐκδ. Π.Κ. Χρήστου, Θεσσαλονίκη 1962/Γ' Πρὸς Ἀκίνδυνον, § 16.

☞ • **Ὁσίου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ**, PG τ. 91, στλ. 1144BC/Περὶ διαφόρων ἀποριῶν τῶν Ἁγίου Διονυσίου καὶ Γρηγορίου πρὸς Θωμᾶν τὸν ἠγιασμένον.

50. **Ι. Ζιγαβηνοῦ**, ἐνθ' ἀνωτ., + Ν.Κ., τ. Β', σελ. 620/Εἰς τὸ Α' Ἰωάν. δ' 4.

51. **Ι. Ζιγαβηνοῦ**, αὐτόθι, σελ. 323-324/Εἰς τὸ Τίτ. β' 13.

52. Ἀποκαλ. ιθ' 7 καὶ 9.

α. Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μελλοντολογικῆς ἀποκλειστικότητος τοῦ Ἱεροῦ Κειμένου, θὰ πρέπει νὰ μὴ λησμονῆται ποτὲ τὸ *ιδιότυπον* τοῦ «προφητικοῦ/ἀποκαλυπτικοῦ χρόνου», ὁ ὁποῖος καλύπτει **παρελθόν, παρόν** καὶ **μέλλον**:

● «Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσὶ καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα»⁵³.

● «Οὐ γὰρ περὶ παρόντων ἡμῖν μόνον διαλέγεται, ἀλλὰ καὶ περὶ παρεληλυθότων καὶ μελλόντων πραγμάτων»· «ἐν τῷ εἰπεῖν: “ἃ εἰσιν”, δηλοῖ τὰ τε παρεληλυθότα καὶ ἐνεστῶτα· ἐν δὲ τῷ λέγειν: “ἃ μέλλει γίνεσθαι”, τὰ μέλλοντα· τῶν γὰρ ὀραθέντων ἐν τῇ Ὀπτασίᾳ τῷ Ἁγίῳ τὰ μὲν ἦν ἤδη γεγονότα, ἅτινα εἰ καὶ πέρας εἰλήφει, οὐ μὴν εἰς ἀνυπαρξίαν ἦν κεχωρηκότα· διὸ καὶ περὶ αὐτῶν εἶπεν: “ἃ εἰσιν”, τὰ δὲ παρῆν, τὰ δὲ γίνεσθαι ἔμελλεν, ὡς προῖον ὁ λόγος ἐπίδειξεν»⁵⁴.

● «Τοιοῦτοι γὰρ οἱ Προφήται· ἅπαντα περιτρέχουσι τοὺς χρόνους, τοὺς παρελθόντας, τοὺς παρόντας, τοὺς μέλλοντας»· «προφητεία γὰρ ἐστίν, οὐ τὸ τὰ μέλλοντα λέγειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ παρόντα»· «οὐ μόνον δὲ

τὰ μέλλοντα προφητείας ἐστίν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρελθόντα, ὅπερ μᾶλλον ἐστὶ παρὰ Μωϋσῆ»· «ὡςπερ γὰρ τὰ μηδέπω γενόμενα, καὶ ἀφανῆ ἔτι τυγχάνοντα, προφητείας ἐστίν εἰπεῖν, οὕτω τὰ γενόμενα μὲν, κεκρυμμένα δὲ τῷ χρόνῳ, ταῦτα ἀνακαλύψαι καὶ εἰς μέσον ἀγαγεῖν τῆς ἴσης χάριτός ἐστίν. Ἔστι δὲ καὶ τὰ παρόντα προφητείας εἰπεῖν, ὅταν τι γίνηται μὲν, κέκρυπται δέ, οἷον ἐπὶ τοῦ Ἀνανίου καὶ τῆς Σαπφείρης. Ἐκεῖ γὰρ οὔτε παρελθόν, οὔτε μέλλον ἦν, ἀλλὰ παρόν μὲν, ἄδηλον δέ. Ὁ τοίνυν Πέτρος προφητεία αὐτὰ ἐκκαλύψας, εἰς μέσον ἄγει»⁵⁵.

β. Ἄλλωστε, λόγῳ ἀκριβῶς αὐτῆς τῆς *ιδιότυπας* τοῦ «προφητικοῦ χρόνου», ἡ Ἱ. Ἀποκάλυψις συμπλέκει «γεγεννημένα» καὶ «ἐσόμενα»:

● «Σὺ δὲ ἡμῖν οὐκ ἐσομένων, γεγεννημένων δὲ πραγμάτων ἐξηγητὴς ἐγένου»· «ὁ γὰρ εἰπὼν τῷ Εὐαγγελιστῇ χρηματισμός: “ἀνάβα ὧδε καὶ δείξω σοὶ ἃ δεῖ γένεσθαι μετὰ ταῦτα”, οὐκ ἀνείλε καὶ τὸ ἰδεῖν τι αὐτὸν καὶ τῶν πρόσθεν γεγονότων, ἀλλὰ μετ’ ἐκείνων καὶ τὰ ἐσόμενα ὑπέδειξεν»⁵⁶.

—ο—

«Καὶ εἶδον Οὐρανὸν Καινὸν καὶ Γῆν Καινήν»·
 «καὶ τὴν Πόλιν τὴν Ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ Καινὴν
 εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ»·
 «καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ λεγούσης:
 ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ σκηνώσεται μετ’ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ Λαὸς Αὐτοῦ ἔσονται,
 καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ’ αὐτῶν ἔσται,
 καὶ ἐξαλείψει ἀπ’ αὐτῶν ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν,
 καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι·
 ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον».
 «Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ:
 “Ἴδου Καινὰ Ποιῶ Πάντα”»⁵⁷.

53. ἹΑποκάλ. α' 19.

54. Οἰκουμενίου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 29 καὶ 45/Λόγος Α'.

55. Ἱ. Χρυσόστομου, PG τ. 55, στλ. 167/Εἰς τὸν Ψαλμ. ΜΓ', § α'· τ. 62, στλ. 526/Εἰς τὴν Α' Τιμοθ., Ὁμιλία

Ε', § α'· τ. 56, στλ. 317/Σύνοψις τῆς Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς, Προθεωρία.

56. Οἰκουμενίου, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 102-103/Λόγος Ε'.

57. ἹΑποκάλ. κα' 1, 2, 3-4, καὶ 5.

■ Γ, Προσπάθεια «ἐκκλησιαστικῆς ἀναγνώσεως»

52. Ἡ ἐργασία μας αὐτὴ ἀποτελεῖ μίαν προσπάθεια «ἐκκλησιαστικῆς ἀναγνώσεως» τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως καὶ εἰδικὰ τῶν θεμάτων ποὺ ἀφοροῦν τὸ **Κεφάλαιον ΙΓ'** ἢ «ἀνάγνωσις» αὐτὴ καθίσταται ἐφικτὴ μόνον ὅταν τὸ Ἱ. Κείμενον δὲν αὐτονομεῖται, ἀλλὰ

α. ἐντάσσεται στὸ **ἱστορικὸ περιβάλλον** του, τὸ ὁποῖο συνέβαλε στὴν διαμόρφωσι τῶν **ἐκφραστικῶν μέσων** τοῦ ἱεροῦ Συγγραφέως, τὰ ὁποῖα τότε ἦσαν κατανοητά, σήμερα δὲ κατανοοῦνται στὸ μέτρο τῆς γνώσεως τῶν θρησκευτικῶν, κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ λοιπῶν δεδομένων τῆς ἐποχῆς του¹.

β. ἐντάσσεται στὸ **ἀποκαλυπτικὸ περιβάλλον** του (200 π.Χ. – 100 μ.Χ.), ὅπου ὄροι, ἔννοιες, σύμβολα καὶ εἰκόνες ἀποτελοῦν τὸ ἐνιαῖο σύνολο τῶν **ἐκφραστικῶν τύπων** τῆς **Ἀποκαλυπτικῆς Γραμματείας**².

γ. ἐντάσσεται στὸ **ἐκκλησιαστικὸ περιβάλλον** τῆς Ὁρθοδόξου Χριστολογίας, Ἐκκλησιολογίας καὶ Σωτηριολογίας, τὸ ὁποῖο – ὡς διαχρονικὸ – εἶναι ἐνιαῖο καὶ ἀναλλοίωτο.

53. Ἡ ἐρμηνευτικὴ μας προσπάθεια ἀπέβλεπε σταθερὰ στὸ νὰ ἐκφρασθῇ ὅ,τι θὰ ἦταν εὐάρεστο στὸν Κύριό μας, ὅ,τι θὰ ἦταν σύμφωνο πρὸς τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ τοὺς θεοὺς Πατέρας, ὡς καὶ ὅ,τι θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς **«συμπλήρωσις τοῦ λείποντος»**.

α. «*Υμᾶς δὲ παρακαλοῦμεν μὴ ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν τὸ ὑμῖν ἀρέσκον παρ' ἡμῶν ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὁ τῷ Κυρίῳ εὐάρεστόν ἐστι, καὶ σύμφωνον ταῖς Γραφαῖς, καὶ μὴ μαχόμενον τοῖς Πατράσι*»³.

β. Στὴν Ἱερὰ Παράδοσι δὲν ἐπιτρέπονται προσθήκες,

«*ἐκτὸς τοῦ ἐκ προκοπῆς τινα αὐξήσιν ἐπιθεωρεῖσθαι τοῖς λεγομένοις, ὅπερ οὐχὶ μεταβολὴ ἐστὶν ἐκ τοῦ χείρονος πρὸς τὸ βέλτιον, ἀλλὰ συμπλήρωσις τοῦ λείποντος κατὰ τὴν προσθήκην τῆς γνώσεως*»⁴.

[«*Τὸ μόνον εἶναι ὅτι δύναται νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς στοὺς λόγους μας*

1. ● **Γιὰ τὸ ἱστορικὸ περιβάλλον**, εἶχαμε ὑπ' ὄψιν μας κυρίως τὰ ἐξῆς γενικὰ ἔργα: **Σάββα Χ. Ἀγουρίδη**, Ἱστορία τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1980· **Γεωργίου Γαλίτη**, Ἱστορία ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκδόση Ζ', Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1999· **Johannes Weiss**, Ὁ Ἀρχέγονος Χριστιανισμὸς / Ἡ Ἱστορία τῆς περιόδου 30-150 μ.Χ., ἐκδόσεις «Ἄρτος Ζωῆς», Ἀθήνα 1993.

● **Ἰδιαίτερα** πολύτιμα ἦσαν τὰ ἐξῆς εἰδικώτερα ἔργα: **Βασιλείου Π. Στογιάννου**, «*Ἀποκάλυψη καὶ Πολιτικὴ*», στὸ ἔργο του: Ἐρμηνευτικὰ Μελετήματα, σελ. 562-591, ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη, 1988· **Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννου Γ. Σκιαδαρέση**, «*Τὸ κλίμα τοῦ Ὑμνου [τοῦ Ἀγγέλου τῶν Ὑδάτων – Ἀποκ. ις' 5-6] καὶ γενικότερα ὅλης τῆς Ἀποκάλυψης*», στὸ ἔργο του: Λειτουργικὲς Σκηνές καὶ Ὑμνοι στὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη, σελ. 296-341, ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1999.

2. ● **Γιὰ τὸ ἀποκαλυπτικὸ περιβάλλον**, εἶχαμε ὑπ' ὄψιν μας τὴς ἐξῆς κυρίως ἐργασίες: **Σάββα Χρ. Ἀγουρίδου**, Τὰ Ἀπόκρυφα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Κείμενα-Εἰσαγωγαὶ-Σχόλια, τόμοι Α' (1973) καὶ Β' (1985), Ἀθῆναι· **Σάββα Χ. Ἀγουρίδη**, «*Φιλολογία καὶ Θεολογία τῶν Ἀποκρῦφων Ἀποκαλύψεων*», στὸ ἔργο του: Ἱστορία τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης, σελ. 374-386, Θεσσαλονίκη 1980· **Εὐαγγελίας Ἀμοιρίδου**, «*Ἀποκαλυπτικὴ Γραμματεία – Ἀπὸ τὴν Προφητεία*

στὴν Ἀποκάλυψη – Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη», στὸ ἔργο της: Ἱστορία τῆς ἐρμηνείας τοῦ «ἀριθμοῦ τοῦ θηρίου χξϛ'» (666), σελ. 15-26, Διδακτορικὴ Διατριβή, Θεσσαλονίκη 1998· **Παναγιώτου Κ. Χρήστου**, «*Ἀποκαλύψεις*», στὸ ἔργο του: Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τ. Α', σελ. 132-135, [Π.Π.Μ.], Θεσσαλονίκη 1976.

◆ **Σημειωθῆτω**, ὅτι «*ἡ ὀνομαζομένη "Ἀποκαλυπτικὴ Γραμματεία" χρησιμοποιεῖ τὴ λαϊκὴ καὶ εἰκονογραφικὴ σημειολογία [“εἰκονόγραπτες ἔννοιες”], ἡ ὁποία συνεπάγεται ἢ ταυτίζεται μὲ ὅ,τι ὀνομάζεται Ἀλληγορία. Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου εἶναι ἡ μεγάλη Ἀλληγορία*».

(**Ἡλία Β. Οἰκονόμου**, «*Ἐξουσία εἰς τὴν "Ἀποκάλυψιν"*», ἐφημ. «Ἐστία», ἀριθ. 176/4101995, σελ. 1).

3. **Μ. Βασιλείου**, PG τ. 31, στλ. 609A / Ὀμιλία ΚΔ', Κατὰ Σαβελλιανῶν, καὶ Ἀρείου καὶ τῶν Ἀνομοίων, § 4.

4. **Μ. Βασιλείου**, PG τ. 32, στλ. 829B / Ἐπιστολὴ ΣΚΓ', Πρὸς Εὐστάθιον Σεβαστηνόν, § 5.

● **Ὁ Ἅγιος** ἀπολογεῖται πρὸς τὸν Εὐστάθιον Σεβαστείας, ὁ ὁποῖος κατηγοροῦσε αὐτὸν γιὰ βλασφημία αἰρετικὴ κατὰ τοῦ Θεοῦ. Προηγουμένως ὁ Ἅγιος εἶχε παρομοιώσει τὴν «*αὐξήσιν*» αὐτὴν πρὸς τὴν «*αὐξήσιν*» τοῦ σπόρου:

«*Ὡσπερ γὰρ τὸ σπέρμα αὐξανόμενον, μείζον μὲν ἀπὸ μικροῦ γίνεται, ταῦτὸν δὲ ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ, οὐ κατὰ γένος μεταβαλλόμενον, ἀλλὰ κατ' αὐξήσιν τελειούμενον*» (αὐτόθι, στλ. 825C-828A, § 3).

κάποιαν ἀνάπτουσι, λόγω τῆς ἐν τῷ μεταξύ προόδου, πράγμα ὅμως ποῦ δὲν εἶναι μεταβολὴ ἀπὸ τὸ χειρότερο στὸ καλύτερο, ἀλλὰ συμπλήρωσις (καὶ τελειοποιήσις) τοῦ ἔλλιπου ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ μεταξύ προσθήκης (καὶ ἀυξήσεως) τῆς κρίσεώς μας»].

54. Στὴν ἐρμηνευτικὴ μας προσπάθεια ὠρισμένες ἀπόψεις πιθανὸν νὰ φαίνονται «μαχόμεναι τοῖς Πατράσιν»³, ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν εἶναι ἀληθές γιὰ τοὺς ἐξῆς τρεῖς κυρίως λόγους:

α. Οἱ Ἱεροὶ Ἑρμηνευταὶ τοῦ παρελθόντος δὲν εἶχαν τὴν αἴσθησι, ὅτι ἐρμήνευσαν «**τὸ πᾶν**» τῶν Ἱ. Κειμένων, ἀλλ' ἕκαστος προσέθετε στὸ ἐρμηνευτικὸ οἰκοδόμημα τὸ «**πλέον**», δηλαδὴ περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο προσέφερε «**ἄλλος**».

• «Καὶ οὗτος ἄριστος ἡμῖν θεολόγος, οὐχ ὅς εὔρε τὸ πᾶν, οὐδὲ γὰρ δέχεται τὸ πᾶν ὁ “δεσμὸς” (ἀφοῦ τὸ “κομπόδεμα”, δηλαδὴ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, δὲν χωρεῖ τὸ πᾶν), ἀλλ' ὅς ἄν ἄλλου φαντασθῆ πλέον, καὶ πλεῖον ἐν ἑαυτῷ συναγάγῃ τὸ τῆς ἀληθείας ἴνδαλμα, ἢ ἀποσκίασμα, ἢ ὅ,τι καὶ ὀνομάσομεν»⁵.

β. Οἱ Ἱεροὶ Ἑρμηνευταὶ διεκρίνοντο γιὰ τὴν ἐρμηνευτικὴ μετριοπάθειά τους, παρέχοντες στὸν ἀναγνώστη τὴν ἐλευθερίαν νὰ «δοκιμάσῃ» καὶ ἐπιλέξῃ τὴν ἐρμηνείαν τῆς προτιμήσεώς του: «**ὁ ἀναγνώσκων δοκιμαζέτω**»⁶.

5. Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, PG τ. 36, στλ. 125BC/Λόγος Λ', Θεολογικὸς Τέταρτος, Περὶ Υἱοῦ, § ΙΖ'.

6. Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 253D/Ἑρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον Ι', Λόγος Δ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. δ' 4.

7. Ἀρέθα Καισαρείας, ἔκδοσις J.A.Cramer, Catenae..., τ. VIII, σελ. 351, Oxford 1840/Κεφάλαιον ΛΓ', Εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιβ' 1.

• Στὴν ἔκδοσι τοῦ Migne PG τ. 106, στλ. 660B τὸ τμήμα αὐτὸ ἐλλείπει.

♦ Ὁ Ἀρέθας, στὴν προσπάθειά του νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ τῆς «Γυναϊκὸς» τοῦ Κεφαλαίου ΙΒ', οὐσιαστικῶς ψέγει τὸν Ἀνδρέα, ἐπειδὴ ἀπορρίπτει εὐθέως τὴν ἐρμηνείαν τῆς «Γυναϊκὸς» ὡς τῆς Θεοτόκου, τὴν ὁποῖαν ὑποστηρίζει ὁ Οἰκουμένιος. Ὁ Ἀρέθας, ἂν καὶ προτιμᾷ τὴν γνώμην τοῦ Οἰκουμένιου, ἀφήνει τὸν ἀναγνώστη νὰ ἐπιλέξῃ ὁποῖαν ἐρμηνείαν θὰ ἤθελε.

• «**Τὸ γὰρ τοῖς δεικνυμένοις ἐπιβάλλει τὴν γνώσιν ἐπιτευκτικῶς, καὶ οἶσθαι τοῦτο ἀμαθῶς διατείνεσθαι, θρασεῖας καὶ αὐθάδους φρενός· τὸ δὲ ἀνεπερείστως καὶ ὁ λαβεῖν κατηξίωται συμμέτρως τῇ ἑαυτοῦ καθάρσει, τοῦτο γνωρίζειν τοῖς ἄλλοις, ἐπιεικοῦς ἀνδρὸς καὶ μετρίου· διόπερ ἐκεῖνα προθέντες, ἃ παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν ἔγνωμεν περὶ τῶν προκειμένων, τὰ πρὸς ἀποδοχὴν ὁποτέρου τῆ γνώμης τοῦ αἰρουμένου ἐώμεν**»⁷.

• «Σημαίνειν δέ γε οὗτος ὁ ἀριθμὸς [χξζ'] καὶ ἄλλα μὲν πολλὰ κύριά τε καὶ προσηγορικὰ ὀνόματα, σημαίνει δὲ καὶ ταῦτα»: «πολλῶν τοίνυν εὑρεθέντων ὀνομάτων, **ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ τὸ ἀρμοδιώτερον ἐπιθεῖναι τῷ καταράτῳ**»⁸.

• Ἡ «Βαβυλῶν ἡ μεγάλη»⁹ εἶναι: **εἴτε** ἢ «τοῦ κόσμου [τούτου] σύγχυσις καὶ βιωτικὴ παραχῆ»· **εἴτε** ἢ «καθόλου ἐπιγειος βασιλεία, ὡς ἐνὶ σώματι»· **εἴτε** ἢ «μέχρι τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου παρουσίας βασιλευμένη πόλις»· **εἴτε** ἢ «ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ χρόνου τῆς κοσμικῆς βασιλείας τὸ κράτος φέρουσα»: «**εἴτε** ἢ παρὰ Πέρσας κρατοῦσα· **εἴτε** ἢ παλαιὰ Ρώμη [αὐτὴς τὸ ἀρχαῖον κράτος ἀναλαμβάνουσα]· **εἴτε** ἢ νέα [Ρώμη, συμπληρουμένων οὕτω τῶν ἐπτὰ βασιλέων καὶ βασιλειῶν¹⁰]»¹¹.

8. Οἰκουμένιου, ἔκδοσις H.C.Hoskier, σελ. 157 καὶ 158, Michigan 1928/Λόγος Η', Εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιγ' 18.

9. Ἀποκαλ. ιζ' 5.

10. Ἀποκαλ. ιζ' 10.

• Ἡ δυνητικὴ ταύτισις (!) τῆς «ἐβδόμης βασιλείας» (=ἐβδόμης «κεφαλῆς» τοῦ Ἀντιχρίστου) μὲ τὴν «Νέαν Ρώμην», δηλαδὴ τὴν χριστιανικὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶναι ἐνδεικτικὴ τοῦ εὐρους τῆς ἐρμηνευτικῆς «δοκιμασίας» καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ «δοκιμαζέτω».

11. Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 345A, 372D, 376A, 377BCD, 380C, 381ABD, 396A καὶ 392D/ἔνθ' ἀνωτ., εἰς τὰ Ἀποκαλ. ιδ' 8, ις' 19, ιζ' 5, ιζ' 9, ιη' 2, ιθ' 10 καὶ 21.

• Ἡ ἀποψις τοῦ Ἀρέθα:

«Καὶ τίς ἢ Βαβυλῶν; Οὐκ ἄλλη, ἢ οὗτος ὁ φθαρτὸς κόσμος, ἐν ᾧ οὐδὲν ἄκρατον τοῦ ἀντικειμένου,»

Υ. Οἱ Ἱεροὶ Ἑρμηνευταὶ δὲν ἀποφαίνονται δογματικά, ὅτι προσφέρουν μίαν ὀριστική καὶ τελική ἐρμηνείαν, ἀλλὰ προτείνουν ἐνίοτε πολλαπλές ἐρμηνεῖες, «ὡς γυμνασίαν τῶ νῶ πρὸς ἐντρέχειαν παρεχόμενον»¹².

● Λ.χ., οἱ δύο Προφῆτες-Μάρτυρες θὰ δράσουν «ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα»¹³, δηλαδή: εἴτε «ἡμέρας τοσάσδε» (κατὰ γράμμα)· εἴτε «μυστικόν τινα λέγουσα ἀριθμὸν» (τροπικῶς)· εἴτε «τὸν πάντως ἐσόμενον» (βεβαιότης ἐκπληρώσεως)¹⁴.

☞ *καλὸν δὲ συμπέφυρται κακῶ*· «*ἐντεῦθεν ἀπαραγράφως ἐκλήπτεον τὰ χρησμοδούμενα, οὐ περὶ Βαβυλῶνος, οὐ Ῥώμης τῆς παλαιᾶς, οὐ τῆς νέας, οὐκ ἄλλης τινὸς μιᾶς πόλεως, ἀλλὰ τοῦ σύμπαντος τούτου φθαρτοῦ κόσμου*».

(Ἐκδοσις J.A.Cramer, Catenae..., τ. VIII, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 390 καὶ 441, πρβλ. σελ. 424· βλ. καὶ PG τ. 106, στλ. 688B – κείμενον ἐλλιπές, 713D καὶ 729C/Εἰς τὰ Ἀποκαλ. 18' 8, 15' 19 καὶ 1η' 11.

12. Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 220A/ ἔνθ. ἄνωτ., Πρόλογος.

● **Ἐν-τρέχω**: κινεῖμαι ἐλευθέρως ἐντός τινος.

13. Ἀποκαλ. 1α' 3.

14. Οἰκουμένιου, ἔκδοσις H.C.Hoskier, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 128/Λόγος 5', Εἰς τὸ Ἀποκαλ. 1α' 3.

15. Ἰωάννου Παναγοπούλου, «*“Τί τὸ Πνεῦμα λέγει”*· Ἡ Πατερικὴ κατανόηση τοῦ Βιβλίου τῆς Ἀποκάλυψης», περιοδ. «Σύναξη», ἀριθμ. 56/Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1995, σελ. 56.

16. ● **Περιοριζόμεθα** μόνον στοὺς ἐν συνεχείᾳ ἀναφερομένους, διότι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας Ἀντι-χριστολόγους γίνεται σχεδὸν ἀποκλειστικὴ ἀναφορὰ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι δυνατὴ καὶ εὐκόλος ἡ βιβλιογραφικὴ ἀναφορὰ στὰ ἔργα τους.

◆ **Σημειωθῆτω**, ἐν σχέσει μάλιστα καὶ μὲ τὰ διαλαμβανόμενα στὴν ἐπομένη § 56, ὅτι οἱ Ἅγιοι Εἰρηναῖος καὶ Ἰππόλυτος ἐξέφρασαν μὲν ἀπόψεις περὶ Ἀντιχρίστου καὶ «*Χαράγματος*», ἀλλὰ **περιστασιακά**, ὅχι δηλαδή ὡς **εἰδικὸι Ὑπομνηματισταὶ** τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως.

■ **Στὴν Δύσι**, ὁ πρῶτος Ὑπομνηματιστὴς τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως ἦταν ὁ Ἅγιος Βικτωρίνος (+304), ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε ἀπόψεις μὴ ὀρθές, τόσο δὲ αὐτός, ὅσον καὶ οἱ Ἅγιοι Εἰρηναῖος (+202), Ἰππόλυτος (+236) καὶ Μεθόδιος (+250; 258; 311;), γιὰ νὰ περιορισθοῦμε στὶς βασικότερες πηγές τῆς συγχρόνου μας Ἀντι-χριστολογίας, εἶχαν ἀποδεχθῆ τὸν «*Χιλιασμόν*», παρερμηνεύοντες τὸ **Κεφάλαιον Κ'** τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως. ☞

55. Στὴν ἐρμηνευτικὴ μας προσπάθεια δὲν ἦταν δυνατὸν – οὕτως ἢ ἄλλως – νὰ δεσμευθοῦμε ἀπόλυτα ἀπὸ τὴν προϋπάρχουσαν Ἑρμηνευτικὴ Παράδοσι τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως, διότι **ἄφ'** ἐνὸς μὲν «*πολλὰς ἐπὶ μέρους ἐρμηνεῖς [τους] εἶναι ἐξεζητημέναι καὶ παρωχημέναι*»¹⁵, **ἄφ'** ἐτέρου δὲ οἱ φορεῖς τῆς – μὴ ὄντες ἄλλωστε καὶ οἱ ἐξέχοντες τῆς Ἱερᾶς Ἑρμηνευτικῆς – μᾶς παρέχουν, ἐνδεικτικῶς καὶ μόνον, τὴν ἐξῆς **πολύπλοκον εἰκόνα**:

α. Ἐλλειψις ὁμογνωμοσύνης

Ἐκ τῶν Ἱερῶν Ἑρμηνευτῶν¹⁶

● οἱ μὲν Εἰρηναῖος¹⁷, Ἀνδρέας¹⁸ καὶ Ἀρέθας¹⁹ ταυτίζουν τὸ πρῶτον «Θη

☞ **εἶναι** ἐνδεικτικὴ ἢ ἀποψις τοῦ **Μ. Φωτίου**: «*Παρὰ πόσοις δὲ καὶ ἄλλοις τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων Πατέρων ἡμῶν ἐνεστι τοιαῦτα [μὴ ὀρθὰ δόγματα] εὑρεῖν! Ἐννοεῖ μοι*» «*τὸν ἐν ἱερομάρτυσι λάμποντα τῶν Πατέρων τὸν μέγαν Μεθόδιον...*», «*Εἰρηναῖον τε τὸν ἀρχιερέα Θεοῦ καὶ τὴν τῶν ἱερῶν ἐφορείαν τῶν Λουγδούνων δεξάμενον· καὶ Ἰππόλυτον τὸν αὐτοῦ μαθητὴν καὶ ἐν ἀρχιερεῦσι μάρτυρα· ἄνδρας θαυμασίους μὲν ἐν πολλοῖς, ἔσθ' ὅτε δὲ τῆς ἀκριβείας λόγους αὐτῶν ἐνίους οὐκ ἀναστέλλοντας κατασύρεσθαι*», «*ὡν τὰς θέσεις οὐ πάσας πάντως δεχόμενον*»· «*πολλὰ δὲ τοῦ θεσπεσίου Εἰρηναίου καὶ παντοδαπὰ καὶ ἕτερα συγγράμματα καὶ ἐπιστολαὶ φέρονται, εἰ καὶ ἐν τισιν αὐτῶν ἢ τῆς κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ δόγματα ἀληθείας ἀκριβεία νόθοις λογισμοῖς κιβδηλεύεται, ἃ χρὴ παρασημαίνεσθαι*»· «*λέγει δὲ [ὁ Ἰππόλυτος] ἄλλα τέ τινα τῆς ἀκριβείας λειπόμενα*».

(**Μ. Φωτίου**, PG τ. 102, στλ. 356B καὶ 357A – πρβλ. 813C· τ. 103, στλ. 401 καὶ 404A/Λόγος περὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Μυσταγωγίας, § οε' – πρβλ. Ἐπιστολὴ ΚΔ', Τῶ Ἀκυλείας, § ΚΑ' E.L.I. Μυριόβιβλος, PK' καὶ PKA').

17. Ἁγίου Εἰρηναίου Λουγδούνων, PG τ. 7(B), στλ. 1198-1199/Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, Βιβλίον Ε', Κεφάλαιον XXVIII, § 2.

18. Ἱ. Ἀνδρέου Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 336D/ ἔνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ', Περὶ τοῦ Ψευδοπροφήτου.

19. Ἀρέθα Καισαρείας, PG τ. 106, στλ. 672A/Συλλογὴ Ἑξηγήσεων εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, Κεφάλαιον Λ5', Περὶ τοῦ θηρίου τοῦ ἔχοντος κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ.

● **Ἡ ἀναφορὰ** αὐτὴ τοῦ Ἀρέθα γίνεται ἐντὸς ἐνὸς κλίματος **μεγάλῃς συγχύσεως καὶ ἀσαφείας**, ἢ δὲ πληρεστέρα μορφή τοῦ κειμένου στοῦ Cramer δὲν βελτιώνει τὴν κατάστασι.

ρίον»²⁰ τοῦ **Κεφαλαίου II'** τῆς Ἀποκαλύψεως μετὰ τὸν Ἀντίχριστον·

● ὁ δὲ Ἱππόλυτος²¹ θεωρεῖ ὡς πρῶτον «**Θηρίον**» τὴν τότε Ρωμαϊκὴν Αὐτοκρατορία (ταυτίζων αὐτὴν μετὰ τὸ «**Θηρίον τέταρτον**» τοῦ Δανιήλ²²), ὡς δὲ «**Θηρίον**» δεύτερον²³ θεωρεῖ «*τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀντιχρίστου ἐσομένην, τὰ δὲ δύο κέρατα αὐτὸν καὶ τὸν μετ' αὐτοῦ Ψευδοπροφήτην*»·

● καὶ τέλος ὁ Οἰκουμένιος²⁴ ταυτίζει τὸ δεύτερον «**Θηρίον**» μετὰ τὸν Ἀντίχριστον, ἐνῶ τὸ πρῶτον «**Θηρίον**» θεωρεῖ ὡς κατὰ τάξιν μετὰ τὸν Σατανᾶ καὶ προύχοντα/ἄρχοντα τῶν λοιπῶν δαιμόνων καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου.

β. Ἑρμηνεῖες σαφῶς λανθασμένες

● Ὁ Οἰκουμένιος **διακρίνει** τὸν Δράκοντα-Σατανᾶ ἀπὸ τοῦ Διαβόλου, θεωρεῖ δὲ τὸν Δράκοντα-Σατανᾶ **πατέρα** τοῦ Διαβόλου.

«*Ἄμα τῷ Διαβόλῳ καὶ τῷ Ἀντιχρίστῳ βληθήσεται ὁ ἀρχέκακος Σατανᾶς εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός, τούτο ἐστὶ τὴν Γέεναν*»· «*πατέρα τοῦ Διαβόλου καλῶν, τούτου δὴ τοῦ νῦν ἡμῖν εἰς θεωρίαν προκειμένου, τὸν ἀποστάτην Δράκοντα*»²⁵.

20. Ἀποκαλ. ιγ' 1-10.

21. **Ἁγίου Ἱππολύτου**, PG τ. 10, στλ. 748A, 749A καὶ 768AB· βλ. καὶ **ΒΕΠΕΣ** τ. 6, σελ. 205, στχ. 15-18, σελ. 206, στχ. 15-20, σελ. 213, στχ. 27-29 καὶ 38/Περὶ Χριστοῦ καὶ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, XXV, XXVIII, XLIX.

22. Δανιήλ ζ' 7.

23. Ἀποκαλ. ιγ' 11-16.

24. **Οἰκουμένιου**, ἔκδοσις **H.C.Hoskier**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 149 καὶ 226/Λόγος Ζ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιγ' 11.

● **Ἡ θεώρησις** τῶν «**Θηρίων**» (Σατανᾶ-Ἀντιχρίστου-Ψευδοπροφήτου) ὑπὸ τοῦ Οἰκουμένιου εἶναι **ὑπερβολικὰ συγκεχυμένη**, ἐφ' ὅσον δὲν ἐφαρμόζει ἐνιαίαν ἑρμηνευτικὴ ἀντίληψιν γιὰ τὰ «**Θηρία**» κατὰ τῆς σχετικῆς ἀναφορῆς τοῦ στα **Κεφάλαια II'** καὶ ἐξῆς.

25. **Οἰκουμένιου**, ἔκδοσις **H.C.Hoskier**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 226 καὶ 150/Λόγος ΙΑ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. κ' 10· Λόγος Ζ', εἰς τὸ Ἀποκαλ. ιγ' 11.

26. ● **Χαρακτηρίζομε** ὡς **ἑρμηνευτικὴν ἀσυνέπεια** τὴν τακτικὴν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὡσάκις γίνεται ἀναφορὰ στὸ ἴδιο θέμα, δίδεται – χωρὶς ἐξηγήσεις – μία νέα ἑρμηνεία. Ἡ τακτικὴ αὕτη δὲν ταυτίζεται μετὰ τὴν **ἀρχὴν τῆς πολυσημίας**, ὅποτε προτείνονται ἑρμηνευτικὲς λύσεις διαζευκτικῶς, πρὸς ἐπιλογὴν τῆς καταλληλοτέρας.

γ. Ἑρμηνευτικὴ ἀσυνέπεια²⁶

● Ὁ Ἀνδρέας θεωρεῖ τὴν «*εἰκόνα τοῦ θηρίου*»²⁷ **ἄλλοτε** ὡς πραγματικὴν/εἶδωλον²⁸, **ἄλλοτε** ὡς ἀλληγορικὴν²⁹ καὶ **ἄλλοτε** ὡς ταυτιζομένην μετὰ τὸ «**Χάραγμα**»³⁰.

● Ὁ Ἀρέθας θεωρεῖ ἐπίσης τὴν «*εἰκόνα τοῦ θηρίου*» **ἄλλοτε** ὡς πραγματικὴν/εἶδωλον³¹, **ἄλλοτε** ὡς ἀλληγορικὴν³² καὶ **ἄλλοτε** τὴν ταυτίζει μετὰ τὸν Ἀντίχριστον³³.

● Ὁ Ἀνδρέας θεωρεῖ τὸ «**Χάραγμα**»³⁴ **ἄλλοτε** ὡς πνευματικὸ/μὴ αἰσθητὸν³⁵ καὶ **ἄλλοτε** ὡς σωματικὸ/αἰσθητὸν³⁶.

● Ὁ Ἀρέθας θεωρεῖ ἐπίσης τὸ «**Χάραγμα**» **ἄλλοτε** ὡς αἰσθητὸν³⁷ καὶ **ἄλλοτε** ταυτόχρονα ὡς αἰσθητὸ καὶ μὴ αἰσθητὸν³⁸.

56. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ τῆς **ἑρμηνευτικῆς ἀταξίας**, στὸ ὁποῖο ὅλως ἐνδεικτικῶς ἀναφερθήκαμε καὶ τὸ ὁποῖο ἐγείρει μίαν βαθυτέρα προβληματολογία στὸν προσεκτικὸ ἀναγνώστη, δὲν μᾶς ξενίζει οὔτε μᾶς σκανδαλίζει, διότι ἡ Ἱερὰ Παράδοσις μᾶς ἔχει διδάξει ἀρκούντως, ὅτι οἱ θεῖοι Πατέρες καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Συγγραφεῖς σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις ἐξέφρασαν ἀπόψεις **ὄχι μόνον ἑρμηνευτικὰ ἀδόκιμες, ἀλλὰ καὶ δογματικὰ μὴ ὀρθόδοξες**, οἱ ὁποῖες ὁμως δὲν ἔγιναν ἀποδεκτὲς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν· τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει

27. Ἀποκαλ. ιγ' 14-15.

28. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 340A/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ'.

29. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 345C/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΔ', Κεφάλαιον Μ'.

30. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 412A/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΚΑ', Κεφάλαιον ΞΑ'.

31. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 680B/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαιον ΛΖ'.

32. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 689A/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαιον ΜΒ'.

33. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 752C καὶ 704C/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαιον ΞΒ' καὶ ΜΣ'.

34. Ἀποκαλ. ιγ' 16 καὶ 17.

35. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 313CD, 345C, 348A καὶ 412A/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος Ι', Κεφάλαιον Λ'· Λόγος ΙΔ', Κεφάλαιον ΜΒ'· Λόγος ΚΑ', Κεφάλαιον ΞΑ'.

36. **1. Ἀνδρέου Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 340AD/ἐνθ' ἄνωτ., Λόγος ΙΓ', Κεφάλαιον ΛΖ'.

37. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 680CD, 681A, 752AB/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαια: ΛΖ', ΛΗ' καὶ ΞΑ'.

38. **Ἀρέθα Καισαρείας**, PG τ. 106, στλ. 689A/ἐνθ' ἄνωτ., Κεφάλαιον ΜΒ'.

ὅτι ἐμειώθη τὸ κύρος των: Αὐτοὶ παραμένουν στὴν ἐκκλησιαστικὴ συνείδησι ὡς Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι, οἱ δὲ τυχὸν μὴ ὀρθῆς ἀπόψεις των δὲν υἰοθετοῦνται.

● Ὁ Μέγας Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως μὲ ἀπόλυτο σαφήνεια, πληρότητα καὶ πειστικότητα ἔχει ἀντιμετωπίσει θεολογικὰ τὸ ζήτημα αὐτό, ἀπὸ τὴν ἀπόψεις τοῦ ὁποῦ παραθέτομε ἐνδεικτικὰ ἓνα πολὺ χαρακτηριστικὸ μέρος:

«Ἄλλ' οἱ τῆς Ἐκκλησίας τρόφιμοι, καὶ τῶν ἱερῶν μαθημάτων οὐκ ἐπιλήσμονες» «τὴν πατρικὴν ἀσχημοσύνην ἐπικαλύπτειν ἐπίστανται»· «πόσα δ' ἂν τις ὑπὲρ τῶν μακαρίων ἀνδρῶν ἐκείνων εἴποι; Πόσαι γὰρ περιστάσεις πραγμάτων πολλοὺς ἐξεβιάζοντο, τὰ μὲν παραφθέγασθαι, τὰ δὲ πρὸς οἰκονομίαν εἰπεῖν, τὰ δέ, καὶ τῶν ἀπειθούντων ἐπαναστάντων, τὰ δέ, καὶ ἀγνοία, οἷα δὴ περιολισθῆσαι ἀνθρώπινον. Ἄλλος γὰρ πρὸς τοὺς αἵρετίζοντας διαμαχόμενος· ἄλλος τῇ ἀσθενείᾳ συγκατιῶν τῶν ἀκροατῶν· ἄλλος ἄλλο τι διαπραττόμενος, καὶ τὸν καιρὸν ἔχων πολλὰ τῆς ἀκριβείας καθυφεῖναι παρακαλοῦντα ἐπὶ τέλει μείζονι καὶ εἶπε, καὶ ἔπραξε, ἃ μῆτε λαλεῖν ἡμῖν, μῆτε πράττειν ἔξεστι»· «εἰ δὲ παρεφθαίγξαντο μὲν, ἢ διὰ τινὰ αἰτίαν νῦν ἀγνοουμένην ἡμῖν τῆς εὐθύτητος ἐξετράπησαν, οὐδεμία δὲ ζήτησις αὐτοῖς προσενήνεκται, οὐδ' εἰς μάθησιν τῆς ἀληθείας οὐδεὶς αὐτοὺς παρεκάλεσε, **Πατέρας μὲν οὐδὲν ἔλαττον αὐτούς, εἰ καὶ μὴ τοῦτο εἶπον, ἐπιγραφόμεθα, διὰ τε τὸ τοῦ βίου λαμπρόν, καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ αἰδέσιμον, καὶ τῆς ἄλλης εὐσεβείας τὸ ἀκατάγνωστον· τοῖς δὲ λόγοις τούτων, ἐν οἷς παρηνέχθησαν, οὐχ ἐψόμεθα**»· «εἴ τί γε τῆς ἀληθείας ὀλιγώρησαν, καὶ παρηνέχθησαν φθέγασθαι ἀπεναντίας τοῦ κοινού καὶ ἐκκλησια-

στικοῦ δόγματος, ἐν τούτοις οὐχ ἐπόμεθα, τῆς πατρικῆς δὲ τιμῆς καὶ δόξης οὐμενοῦν οὐδὲν αὐτῶν περικόπτομεν»· «**ἐπιλείπει με ἡ ἡμέρα τοὺς ἀνδρας ἀπαριθμούμενον, οὓς τῇ μὲν τῶν Πατέρων τιμῇ σεμνύομεν, ἐν οἷς δὲ τῆς ἀληθείας παρηνέχθησαν, οὐ μιμούμεθα**»³⁹.

57. Στὴν ἐρμηνευτικὴ μας προσπάθεια ἔγινε **ἐπιλεκτικὴ χρῆσις** ἐκείνων τῶν ἀπόψεων ἐκ τῶν Ἱερῶν Ἑρμηνευτῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν μίαν ἀναμφισβήτητον **ἐσωτερικὴν ἐνότητα**, προκειμένου αὐτὲς νὰ ἐνταχθοῦν σὲ μίαν **συγκεκριμένη θεολογικὴ προοπτικὴ** καὶ νὰ τονίσουν ἐμφατικὰ τὴν ἐξῆς **θεμελιώδεις ἀλήθειες**:

α. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑσχατολογία δὲν εἶναι μίαν **«παθητικὴ μελλοντολογία»**, δηλαδὴ ἓνας **«παθητικὸς ἀποκαλυπτισμὸς»**, ἀλλὰ μίαν **«ἐνεργητικὴ-δυναμικὴ ἐσχατολογία»**, ἡ ὁποία συνιστᾷ καὶ τὴν ὀρθόδοξο Θεολογία τῆς Ἱστορίας.

● Ἡ **«παθητικὴ μελλοντολογία»** διακρίνεται γιὰ τὴν νοσηρὰ ἐσχατολογικὴ ἀγωνία τῆς καὶ τὴν διαρκῆ ἀνησυχία τῆς γιὰ τὸν ἐλευσόμενον Ἀντίχριστο· ἀσχολεῖται συνεχῶς μὲ τὴν ἐξοχυριστικὴ ἀπαρίθμησι τῶν ἐσχατολογικῶν **«σημείων»**· προσπαθεῖ νὰ διακριβώσῃ τὴν ἀντιστοιχεῖα τῶν προφητευθέντων μὲ τὴν ἐκάστοτε σύγχρονες ἱστορικὲς ἐξελίξεις· βασιζέται στὴν κατὰ γράμμα ἐρμηνεία καὶ παραθεωρεῖ τὸν συμβολικὸ, ἀλληγορικὸ καὶ ὑπαινικτικὸ χαρακτήρα τοῦ Προφητικοῦ/Ἀποκαλυπτικοῦ λόγου· δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν γόνιμο καὶ δημιουργικὴ προσέγγισι τῆς Πατερικῆς Θεολογίας καὶ τὴν δυναμικὴ ἀφομοίωσι τῆς Παραδόσεως· ἔχει ὡς κύριο μέλημα τὴν ἠθικολογία· ὁδηγεῖ στὸ εὐσεβιστικὸ ἦθος, τὴν νοσηρὰ ἐσωστρέφεια, τὴν ἀποξένωσι, τὴν συνεχεῖς ἀγχωτικὲς ὑποψίες, τὴν ἀπαισιόδοξο θεώρησι τῆς Ἱστορίας καὶ τελικὰ στὴν μανιχαϊστικὴ ἀπόρριψι συλλήβδην τοῦ κόσμου.

● Ἡ **«ἐνεργητικὴ ἐσχατολογία»** εἶναι βιωματικὴ καὶ λειτουργικὴ· οἱ δύο πόλοι τῆς εἶναι ἡ **Ἡσυχαστικὴ καὶ Εὐχαριστιακὴ Ἐμπειρία**· κέντρο τῆς εἶναι ὁ **μυστηριακὸς ρεαλισμὸς**· δίδει

39. Μ. Φωτίου, PG τ. 102, στλ. 812Α,Β· 813ΑΒ καὶ 816Α/Ἐπιστολὴ ΚΔ', Τῷ Μητροπολίτῃ Ἀκυλείας, §§ ΙΖ'-ΚΒ', E.L.I.

τὴν «*πληροφορίαν*» ὅτι ὁ πιστὸς εἶναι «*σύσσωμος καὶ σύνναιμος Χριστοῦ*»⁴⁰· ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μυστηριακὰ/εὐχαριστιακὰ παρὼν μέσα στὴν Ἐκκλησία· τὸ παρὸν καὶ τὸ ἔσχατον συναντῶνται στὸ Θεανδρικό Πρόσωπο τοῦ Σωτῆρος μας· κάθε ἱστορική στιγμή εἶναι «*ἐσχάτη ὥρα*»· τὰ ἔσχατα εἶναι παρόντα· τὸ παρὸν ἐρμηνεύεται ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἐσχάτων καὶ ἀξιολογεῖται μὲ βάσι τὸ ἐρχόμενο· ἡ παρουσία τοῦ Χριστοῦ στὸ ἱστορικό «*τώρα*» εἶναι καθ' ἑαυτὴν γεγονὸς Κρίσεως, ἐφ' ὅσον ἀπαιτεῖ τὴν «*κρίσιμον ἐπιλογὴν*»· ἡ ἀντιπαλότης μὲ τὸν «*ἀντίχριστο*» εἶναι παροῦσα· ἡ «*νηπτικὴ στάσις*» καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ «*χαράγματος*» εἶναι συνεχῆς στάσις· ἡ διαρκὴς ἀνακαίνισις τῆς «*Σφραγίδος τοῦ Ἀρνίου*» εἶναι καθημερινὴ ἐμπειρία· ἡ ἀνταπόκρισις στὴν κλῆσι τοῦ Νυμφίου: «*Μείνατε ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν*»⁴¹, εἶναι συνεχῆς· ἡ «*Καινὴ Κτίσις*»⁴² βιώνεται ἐδῶ καὶ τώρα, ὡς «*ἀρραβὼν τοῦ Πνεύματος*»⁴³, μὲ κορυφαίαν ἔκφρασι τὴν μετοχή μας στὸ «*Δεῖπνον τῆς Βασιλείας*»⁴⁴.

β. Ἡ Ἐκκλησία, ἡ Ἁγία **Ρίζα** καὶ ἡ **Καλλιέλαιος**⁴⁵ εἶναι ὁ **Λαὸς τοῦ Θεοῦ**, ὁ Νέος Ἰσραήλ, ὁ Ὅποιος ἀγοράσθηκε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Ἀρνίου-Χριστοῦ καὶ διατελεῖ ἐν **Ἐξόδῳ καὶ Μαρτυρίῳ**, πορευόμενος πρὸς τὴν «*Καινὴν Πόλιν*»⁴⁶ τῶν Ἐσχάτων, γιὰ νὰ συμμετάσχη στὸ «*Δεῖπνον τοῦ Γάμου τοῦ Ἀρνίου*»⁴⁷.

γ. Ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τὴν **Μαρτυρικὴν Ἐξοδὸν** Της, ἐνθαρρύνεται ἀπὸ τὸ **ἐκπληκτικὰ ἐλπιδοφόρο καὶ αἰσιόδοξο μήνυμα** τῆς Ἱ. Ἀποκαλύψεως, ἡ ὁποία

*«διὰ πλήθους ὀράσεων, συμβολικῶν παραστάσεων, παραβολῶν καὶ ὕμνων ζωγραφίζει τὸν μεγαλειώδη θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἐπανάληψιν τοῦ θριάμβου τοῦ Χριστοῦ· ὅπως ὁ Χριστὸς ἐνίκησε μετὰ τὰ παθήματά Του, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ θριαμβεύσῃ μετὰ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰ παθήματά Της»*⁴⁸.

58. ♦ Ἐπομένως: Ἡ ἐρμηνευτικὴ μας προσπάθεια, παρὰ τὶς ἐλλείψεις τῆς, συνιστᾶ μὲν μίαν τεκμηριωμένη ἐργασία, ὅμως δὲν διεκδικεῖ τὸ «*ἀλάθητον*», οὔτε προβάλλεται ὡς «*δόγμα*», ἀλλὰ τίθεται στὴν διάθεσι τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς κρίσιν καὶ τυχὸν ποιμαντικὴν χρῆσιν, ἐν συναισθήσει ὅτι

*«Οὐ δόγμα τὸν λόγον ποιούμεθα, ὥστε ἀφορμὴν δοῦναι τοῖς διαβάλλουσιν· ἀλλ' ὁμολογοῦμεν ἐγγυμνάζειν μόνον ἑαυτῶν τὴν διάνοιαν, τοῖς προκειμένοις νοήμασιν, οὐ διδασκαλίαν ἐξηγητικὴν τοῖς ἐφεξῆς ἀποτίθεται»*⁴⁹.

—ο—

«Περὶ μὲν οὖν» τῆς προσφάτου Ἀντιχριστολογίας «*εἰ καὶ δι' ὀλίγων, ἀλλ' ἱκανὰ ἐστίν, ὡς γε νομίζω πρόφασιν παρασχεῖν ταῦτα τοῖς λογιωτέροις πλείονα παρασκευάζειν εἰς ἀναίρεσιν*» τῆς ἐσχατολογικῆς πλάνης.

(Πρβλ. Μ. Ἀθανασίου, ΡΓ τ. 26, στλ. 301Α / Κατὰ Ἀρειανῶν Λόγος Δεύτερος, § 72')

40. Ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, ΡΓ τ. 33, στλ. 1100Α / Κατήχησις ΚΒ'-Μυσταγωγικὴ Δ', § Γ'.

• «*Ὡστε μετὰ πάσης πληροφορίας, ὡς Σώματος καὶ Αἵματος μεταλαμβάνομεν Χριστοῦ· «ἵνα γένη» «σύσσωμος καὶ σύνναιμος Αὐτοῦ. Οὕτω γὰρ καὶ Χριστοφόροι γινόμεθα, τοῦ Σώματος Αὐτοῦ καὶ τοῦ Αἵματος εἰς τὰ ἡμέτερα ἀναδιδομένου μέλη. Οὕτω, κατὰ τὸν μακάριον Πέτρον, θείας κοινωνοὶ φύσεως γινόμεθα».*

41. Ἰωάν. ιε' 4.

42. Πρβλ. Β' Κορινθ. ε' 17· Γαλάτ. ζ' 5.

43. Α' Κορινθ. α' 22, ε' 5· Ἐφεσ. α' 13-14.

44. Πρβλ. Λουκ ιδ' 16 καὶ 17.

45. Ρωμ. ια' 16 καὶ 24.

46. Πρβλ. Ἀποκαλ. κα' -κβ'.

47. Ἀποκαλ. ιθ' 9.

48. Παναγιώτου Κ. Χρήστου, Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τ. Α', σελ. 134, «Π.Π.Μ.», Θεσσαλονίκη 1976.

49. Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ΡΓ τ. 44, στλ. 68C / Ἀπολογητικὸς περὶ τῆς Ἐξαήμερου, Προσίμιον.

Βιβλιογραφική Διευκρίνιςις

◆ Για την παροῦσα ἐρμηνευτικὴ ἐργασία μας, εἰδικὰ γιὰ τὸ Κεφάλαιο Γ', «*Ἱερὰ Ἀποκάλυψις καὶ “Χάραγμα”*» (§§ Γ₁-Γ₁₁), εἶχαμε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ Ὑπομνήματα τῶν Ἱερῶν Ἑρμηνευτῶν Οἰκουμενίου, Ἀνδρέου Καισαρείας καὶ Ἀρέθα Καισαρείας, βάσει τῶν ἐξῆς ἐκδόσεων:

α. Οἰκουμενίου

- **H.C.Hoskier**, The Complete Commentary of Oecumenius on the Apocalypse, Ann Arbor, University of Michigan, 1928.
→ Ἔκδοσις ὄχι πλήρως ἱκανοποιητικὴ.
- **Marc de Groot**e, Oecumenii Comentarius in Apocalypsin, Lovanii (Leuven), in Aedibus Peeters, 1999.
→ Κείμενο κριτικὸ, μνημεῖο φιλοπονίας.

β. Ἀνδρέου Καισαρείας

- **Migne PG** τ. 106, στλ. 207-458.
→ Κείμενο προβληματικὸ.
- **Josef Schmid**, Der Apokalypse-Kommentar Des Andreas Von Kaisareia, Karl Zink Verlag, München, 1956.
→ Κείμενο κριτικὸ, μνημεῖο φιλοπονίας.

γ. Ἀρέθα Καισαρείας

- **Migne PG** τ. 106, στλ. 487-786.
→ Κείμενο πολὺ προβληματικὸ.
- **J.A.Cramer**, Catenae..., τ. VIII, σελ. 171-496, Oxford, 1840.
→ Ἡ καλύτερα ἐκδοσις, ὅμως μὴ κριτικὴ.

**Τέλος
καὶ τῷ Θεῷ
δόξα καὶ Εὐχαριστία!**

*21η Νοεμβρίου 2000
† Εἰσοδίων Θεοτόκου*

**« Ἀπολαύοντες, Πάναγνε, τῶν Σῶν δωρημάτων, εὐχαριστήριον
ἀναμέλλομεν ἐφύμνιον, οἱ γινώσκοντές Σε Θεομήτορα ».**

(Μικρὰ Παράκλησις, Ὡδὴ Δ', Τροπ. γ').

